

อิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองนครศรีศึกษา เมืองสงขลา

นาย ธนัย ตันวานิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหบัณฑิต

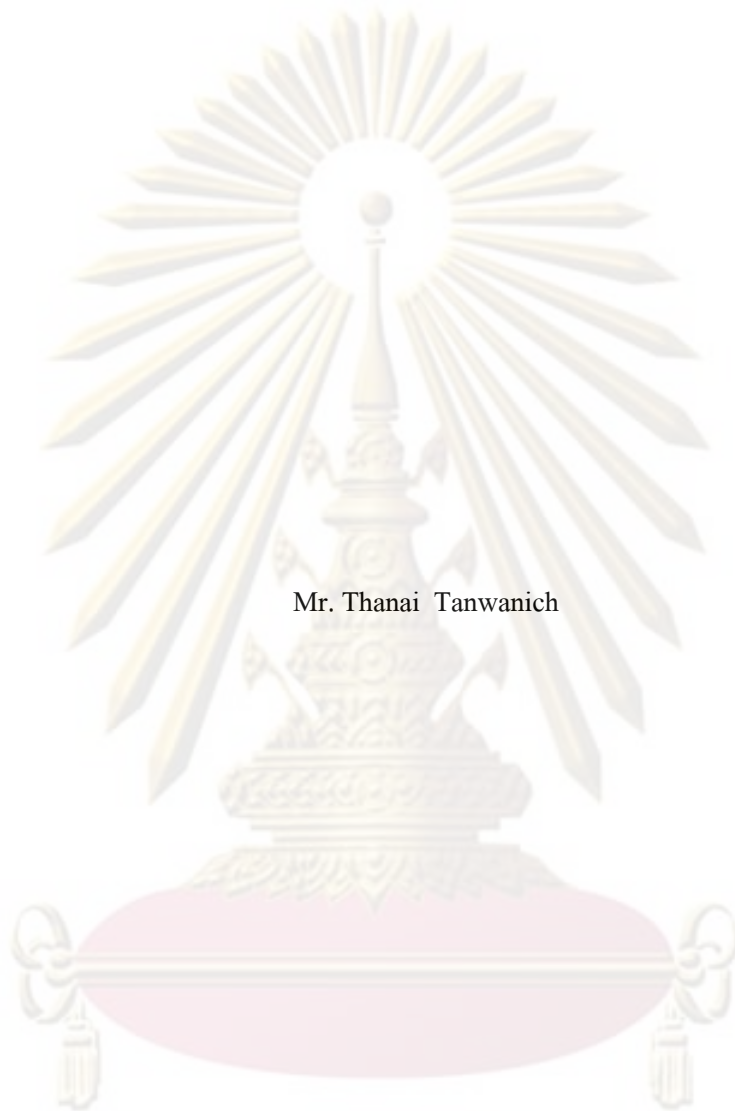
สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INFLUENCE OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ON URBAN DEVELOPMENT
: A CASE STUDY OF SONGKHLA TOWN

Mr. Thanai Tanwanich

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning Program in Urban Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

อิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองกรณศึกษา
เมืองสงขลา

โดย

นายธนัย ดันวานิช

สาขาวิชา

การวางผังเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

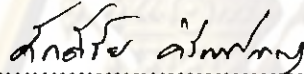
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ คาปนานนท์

คณะกรรมการคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จุลาสัย)

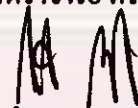
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

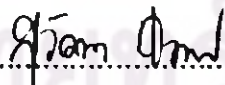
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ชिरินทร์ปาน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ คาปนานนท์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ รัตนวราหะ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ)

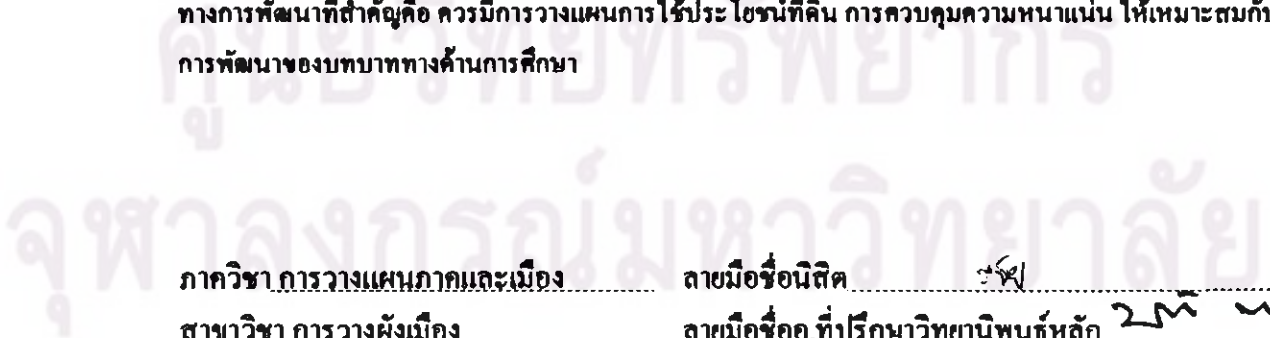
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธนัช คັນวานิช : อิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองกรณีศึกษา เมืองสงขลา. (THE INFLUENCE OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ON URBAN DEVELOPMENT : A CASE STUDY OF SONGKHLA TOWN) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศศ.ดร.นพพันธ์ คาปนนานนท์, 121 หน้า

เมืองสงขลาเป็นเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้ามาตั้งแต่อดีตในหลาย ๆ ด้านซึ่งหนึ่งในนั้นคือด้านการศึกษาซึ่งมีความสำคัญกับพื้นที่เมืองสงขลา มีการเพิ่มขึ้นของสถานศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ และจำนวนนักเรียนนักศึกษาอย่างคั่งเนื่องจนถึงปัจจุบัน ในช่วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมาพื้นที่เมืองสงขลามีนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งการเข้ามาสู่พื้นที่เมืองสงขลาของนักศึกษาย่อมทำให้เมืองสงขลาเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพ และด้านอื่น ๆ ผู้ศึกษาจึงศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาของสถานศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและการจ้างงานในพื้นที่เมืองสงขลา 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาของสถานศึกษากับการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เมืองสงขลา 3. ศึกษาอิทธิพลของสถานศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเมืองสงขลา 4. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมืองสงขลาให้เหมาะสมกับการพัฒนาของบทบาททางด้านการศึกษา

จากผลการศึกษาจะเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของการพัฒนาของสถานศึกษา โดยการเข้ามาของนักศึกษา 18 คนส่งผลให้เมืองสงขลามีการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมหลัก 1 คน และจากการเข้ามาของแรงงานในกิจกรรมหลัก 1 คน จะก่อให้เกิดการเข้ามาของแรงงานในกิจกรรมต่อเนื่อง 4.7 คน ซึ่งการเข้ามาของแรงงานในกิจกรรมหลักจะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของประชากรเมืองสงขลาโดยแรงงานในกิจกรรมหลัก 1 คน ส่งผลให้เมืองสงขลา มีประชากรรวมเพิ่มขึ้น 7.3 คน ซึ่งการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาและประชากรในพื้นที่เมืองสงขลาจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินและประโยชน์อาคาร ในพื้นที่เมืองสงขลา มีอาคารสูง 4 ชั้นขึ้นไปซึ่งเป็นหอพักเอกชนและร้านค้าที่ให้บริการนักศึกษาเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยนักศึกษา 1 คนจะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อาคาร 4 ชั้นขึ้นไป 13 ตร.ม. และมีพื้นที่พาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชย์กรรมเพิ่มขึ้น 45 ตร.ม. การเข้ามาของนักศึกษาและประชากรส่งผลให้บริเวณโดยรอบสถานศึกษามีความหนาแน่นประชากรเพิ่มขึ้นจากช่วงก่อน เกิดเป็นชุมชนของนักศึกษาอย่างชัดเจนบริเวณโดยรอบสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาที่สำคัญคือ ควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การควบคุมความหนาแน่น ให้เหมาะสมกับการพัฒนาของบทบาททางด้านการศึกษา

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมืองลายมือชื่อนิติศ.....
สาขาวิชา การวางผังเมืองลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2552.....

4974122025 : MAJOR OF URBAN PLANNING

KEYWORDS : INFLUENCE / INSTITUTIONS / SONGKHLA TOWN

THANAI TANWANICH : THE INFLUENCE OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ON URBAN DEVELOPMENT : A CASE STUDY OF SONGKHLA TOWN. THESIS
ADVISOR : ASST.PROF. NOPANANT TAPANANONT PH.D , 121 pp.

Since in the past, the town of Songkhla has been growth in many aspects, one of these is educational aspect which has been important to Songkhla Town. Many educational institutes in various levels and number of students have increased continuing until now. During the past 4-5 years, students in higher educational level in Songkhla Town have increased rapidly. This incident influences Songkhla Town change in many aspects such as economic, physical etc. This study is about how the development of educational institutes affect the transformation of Songkhla Town. The objectives of this study are 1. To study the relationship between the development of educational institutes and population and employment changes in Songkhla Town 2. To study the relationship between the development of educational institutes and land use change in Songkhla Town 3. To study the influence of educational institutes on socio - economic of Songkhla Town 4. To provide suitable guidance for developing Songkhla Town in educational role.

From the study, many changes have been occurred from the influence of the development of educational institutes. The entry of 18 students has generated 1 labor forces in basic sector ,and 1 labor force in basic sector will generate 4.7 labor forces in non-basic sector ; 1 labor force in basic sector will increase 7.3 population in Songkhla Town. The increasing of students and population in Songkhla Town have affected the change of land and building use in this area.4 storey up buildings which are private dormitories and more shops have located to service students. By average, 1 student will cause to increase floor area of 4 storey up building about 13m². and to increase floor area commercial and semi residential - commercial uses 45 m². The immigration of students and population have increased population density in the area around the educational institutes. Student communities around these areas have occurred clearly. The important guidance is land use planning to control urban density which suit for the development in educational role of Songkhla Town.

Department : Urban and Regional Planning.....

Student's Signature *Thanai Tanwanich*.....

Field of Study : Urban Planning.....

Advisor's Signature *Nopanut Tapananont*.....

Academic Year :2009.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความช่วยเหลือและความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ตาปนานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาใช้เวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ใช้เวลาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา ที่เอื้อเพื่อข้อมูลแผนที่ เจ้าหน้าที่เทศบาลนครสงขลา เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเขารูปช้างที่เอื้อเพื่อข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองสงขลา เจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบายและแผนของมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา ที่เอื้อเพื่อข้อมูลสถิติต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้เอื้อเพื่อข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ข้อมูลและความคิดเห็นสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองรุ่นที่ 31 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน รวมถึงเพื่อน พี่ น้อง ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยเฉพาะนายารณเรศ อากาศสุวรรณ และนางสาวมลธิดา อู่ยง ที่ช่วยติดตามข้อมูลที่ใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับ บิดา มารดา น้อง ญาติ ๆ ทุกคน ที่ได้ให้การสนับสนุนในการศึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนในทุกด้าน

ท้ายสุดนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขออภัยเป็นอย่างสูงในข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดทั้งหมด และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนที่.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
สารบัญภาพ.....	ฑ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	2
1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
1.4 วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	4
1.4.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	4
1.4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	5
1.5 ขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง.....	6
1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	6
1.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ.....	6
1.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	6
1.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพ.....	6
1.7 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	8
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8

ศูนย์วิจัยทรัพยากรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 นิยามของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับเมือง.....	10
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยกับการเปลี่ยนแปลงของเมืองต่าง ๆ.....	12
2.4 สรุปแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
บทที่ 3	
3.1 สภาพทั่วไป.....	17
3.1.1 สภาพทั่วไปทางด้านกายภาพ.....	17
3.1.2 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ.....	23
3.1.3 สภาพทั่วไปทางด้านสังคม.....	24
3.2 บทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาเมือง.....	29
3.2.1 บทบาทด้านการเป็นเมืองบริหารราชการและการป้องกันประเทศ.....	30
3.2.2 บทบาทด้านการท่องเที่ยว.....	31
3.2.3 บทบาทด้านการคมนาคม.....	34
3.2.4 บทบาทด้านการค้าและบริการ.....	34
3.2.5 บทบาทด้านอุตสาหกรรม.....	36
3.2.6 บทบาทด้านการศึกษา.....	36
3.3 สรุปบทบาทการพัฒนาเมืองสงขลา.....	38
บทที่ 4 สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในเมืองสงขลา.....	40
4.1 มหาวิทยาลัยทักษิณ.....	41
4.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	47
4.3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.....	53
4.4 สรุปการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเมืองสงขลา.....	58
บทที่ 5 การศึกษาความสัมพันธ์ของสถานศึกษาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมือง สงขลา.....	60
5.1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	60
5.2 ผลที่เกิดขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ.....	69
5.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ.....	74
5.4 ผลที่เกิดขึ้นทางด้านสังคม.....	97

5.5 สรุปความสัมพันธ์ของสถานศึกษาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเมืองสงขลา...	98
บทที่ 6 บทสรุป.....	106
6.1 สรุปผลการศึกษา.....	106
6.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	107
6.3 แนวทางการพัฒนาเมืองสงขลาเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านการศึกษา.....	108
6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป.....	110
รายการอ้างอิง.....	111
ภาคผนวก.....	113
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	121

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลา.....	19
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2540-2551.....	25
ตารางที่ 3.3 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของจำนวนประชากรเมืองสงขลา.....	26
ตารางที่ 3.4 แสดงจำนวนประชากรตามข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ.....	28
ตารางที่ 3.5 แสดงจำนวนอัตรากำลังข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง ของหน่วยงาน ราชการทุกระดับในพื้นที่เมืองสงขลา.....	30
ตารางที่ 3.6 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าสู่พื้นที่จังหวัดสงขลา.....	32
ตารางที่ 3.7 แสดงจำนวนร้านค้าในพื้นที่เมืองสงขลา.....	35
ตารางที่ 3.8 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนห้างสรรพสินค้าและสถาบันการเงิน.....	35
ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาบริเวณพื้นที่เมืองสงขลา.....	37
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	42
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	42
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนงบประมาณของมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	43
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	50
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	49
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	49
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา...	53
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา...	54
ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนงบประมาณของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.....	55
ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนนักศึกษา อาจารย์และงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยใน เมืองสงขลา.....	58
ตารางที่ 5.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของเมืองสงขลา.....	72
ตารางที่ 5.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปีพ.ศ.2540.....	76
ตารางที่ 5.3 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปีพ.ศ.2546.....	76
ตารางที่ 5.4 แสดงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปีพ.ศ.2540-2546....	76
ตารางที่ 5.5 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปีพ.ศ.2551.....	78

ตารางที่ 5.6 แสดงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปีพ.ศ.2547-2551	79
ตารางที่ 5.7 แสดงการเพิ่มขึ้นของอาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	81
ตารางที่ 5.8 แสดงการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมการค้าบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณ ในช่วงปีพ.ศ.2547-2551.....	83
ตารางที่ 5.9 แสดงการเพิ่มขึ้นของอาคารบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	86
ตารางที่ 5.10 แสดงการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมการค้าบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลาในช่วงปีพ.ศ.2546-2551.....	88
ตารางที่ 5.11 แสดงการเพิ่มขึ้นของอาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา.....	91
ตารางที่ 5.12 แสดงการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมการค้าบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลาในช่วงปีพ.ศ.2546-2551.....	94
ตารางที่ 5.13 แสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2543.....	102
ตารางที่ 5.14 แสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2546.....	103
ตารางที่ 5.15 แสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2550	103
ตารางที่ 5.16 แสดงการเปรียบเทียบความหนาแน่นของประชากร 3 ปี	104

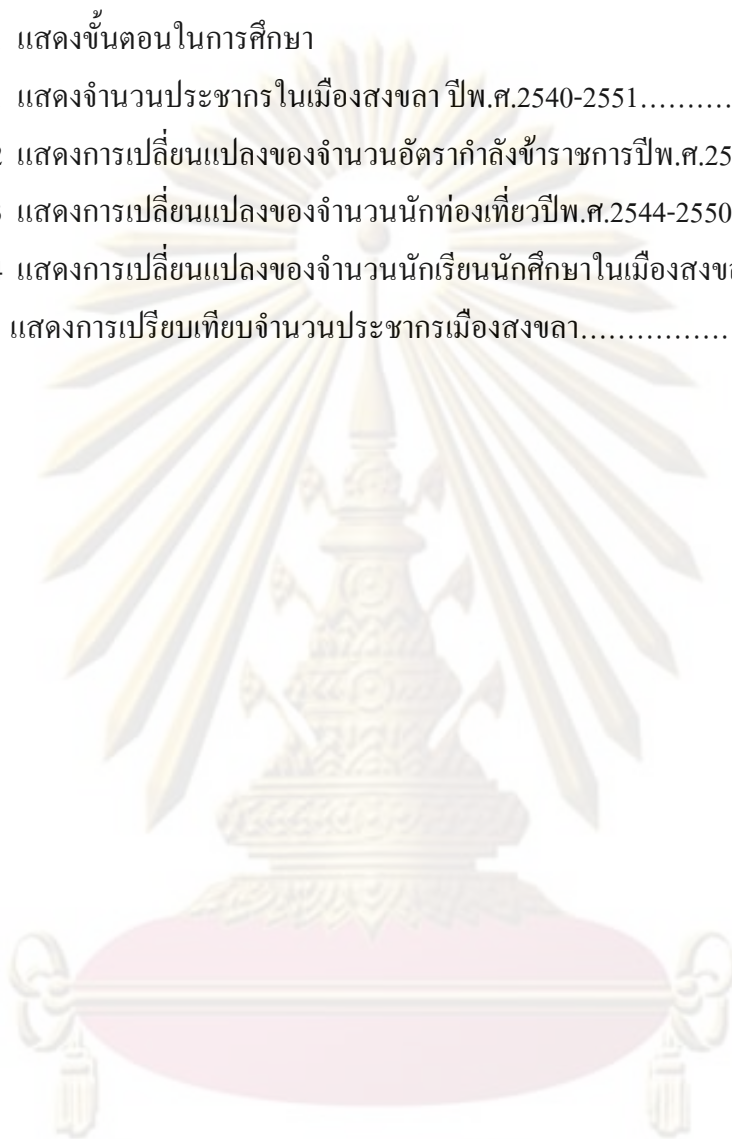
ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนบที่

	หน้า
แผนที่ 1.1 แสดงที่ตั้งของมหาวิทยาลัยในเมืองสงขลาและขอบเขตพื้นที่การศึกษา.....	3
แผนที่ 3.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลา.....	21
แผนที่ 3.2 แสดงแนวโน้มของทิศทางการขยายตัวของเมืองสงขลา.....	27
แผนที่ 4.1 แสดงที่ตั้งของมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	46
แผนที่ 4.2 แสดงที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	52
แผนที่ 4.3 แสดงที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.....	57
แผนที่ 5.1 แสดงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	82
แผนที่ 5.2 แสดงการเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักและอาคารพาณิชย์กรรม บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	84
แผนที่ 5.3 แสดงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	87
แผนที่ 5.4 แสดงการเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักและพาณิชย์กรรมบริเวณ โดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	89
แผนที่ 5.5 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาทางด้านกายภาพบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา.....	92
แผนที่ 5.6 แสดงการเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักและพาณิชย์กรรมบริเวณ โดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา.....	93
แผนที่ 5.7 แสดงพื้นที่ศึกษาความหนาแน่นของประชากรบริเวณพื้นที่เมืองสงขลา.....	101

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิ 1.1 แสดงขั้นตอนในการศึกษา	7
แผนภูมิ 3.1 แสดงจำนวนประชากรในเมืองสงขลา ปีพ.ศ.2540-2551.....	25
แผนภูมิ 3.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนอัตรากำลังข้าราชการปีพ.ศ.2546-2550.....	31
แผนภูมิ 3.3 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวยปีพ.ศ.2544-2550.....	33
แผนภูมิ 3.4 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักเรียนนักศึกษาในเมืองสงขลา.....	37
แผนภูมิ 5.1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนประชากรเมืองสงขลา.....	73

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 5.1 แสดงอาคารที่อยู่อาศัยบริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	85
ภาพที่ 5.2 รูปแสดงร้านค้าบริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณ.....	85
ภาพที่ 5.3 รูปแสดงอาคารที่อยู่อาศัยบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	90
ภาพที่ 5.4 รูปแสดงร้านค้าบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.....	90
ภาพที่ 5.5 รูปแสดงอาคารที่อยู่อาศัยบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.....	95
ภาพที่ 5.6 รูปแสดงร้านค้าบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา.....	96

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

“เมืองสงขลา” เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นได้จากข้อมูลจากการศึกษาในด้านต่าง ๆ รวมถึงสภาพอาคารบ้านเรือน กำแพงเมือง ซึ่งแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีตทั้งในด้านการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมถึงด้านการศึกษาซึ่งจะเห็นได้จากประวัติด้านการศึกษาของเมืองสงขลา มีสถานศึกษาซึ่งมีความเก่าแก่และอยู่คู่กับเมืองสงขลาหลายแห่ง ทำให้เมืองสงขลาเป็นเมืองที่มีความเจริญทางการศึกษามาแต่อดีต

ปัจจุบันเมืองสงขลาเป็นแหล่งรวมของการศึกษาในทุกระดับชั้น เห็นได้จากจำนวนสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่เมืองสงขลาซึ่งมีครบทุกประเภทการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษาและมีจำนวนนักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในพื้นที่มากกว่า 40,000 คน และเมื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนนักศึกษาโดยในช่วงเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมาพบว่า ในภาพรวมของเมืองสงขลา มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่เมืองสงขลา โดยเมืองสงขลา มีสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษารวม 3 แห่ง ความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของสถานศึกษาที่สำคัญคือการที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาได้รับการยกฐานะจาก “สถาบัน” เป็น “มหาวิทยาลัย” ซึ่งมีสถานศึกษาถึง 2 แห่งที่ได้รับการยกฐานะในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาและการแยกตัวเป็นเอกเทศของมหาวิทยาลัยทักษิณ ผลจากการพัฒนาของสถานศึกษาย่อมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักศึกษาและผู้ปกครองเพิ่มขึ้น อีกทั้งสถานศึกษาสามารถที่จะรองรับนักศึกษาได้มากขึ้นจากการเพิ่มคณะหรือหลักสูตรต่างๆ เป็นผลให้เมืองสงขลา มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากซึ่งการเข้ามาของนักศึกษาสู่พื้นที่เมืองสงขลาเป็นจำนวนมากย่อมส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เมืองสงขลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในด้านของความตึงเครียดที่อยู่อาศัย ร้านค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีการเพิ่มขึ้นของหอพักและร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาอย่างเห็นได้ชัดจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองสงขลาด้วยเช่นเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจและการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลดีต่อพื้นที่เมืองสงขลา การพัฒนาของสถานศึกษานอกจากจะส่งผลดีต่อการพัฒนาของเมืองสงขลาแล้วอาจเกิดปัญหาได้หากไม่ได้รับการดูแลเช่น ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เป็นระเบียบ ปัญหาจราจร ปัญหามลพิษ สาธารณูปโภคสาธารณูปการขาดแคลนและปัญหาอื่นๆ ซึ่งทั้งผลดีและปัญหาที่เกิดขึ้นตามการพัฒนาของสถานศึกษานี้จำเป็นต้องได้รับการศึกษาเพื่อ

เตรียมการในการรองรับการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เมืองสงขลาต่อไปในอนาคต

จากความสำคัญที่กล่าวมา ผู้ศึกษาเห็นว่าการพัฒนาของสถานศึกษาในเมืองสงขลา มีผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลาในหลาย ๆ ด้านทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม จึงควรที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของสถานศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาว่ามีผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลาอย่างไร โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของสถานศึกษากับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ รวมถึงระบุอิทธิพลของการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลา เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่าบทบาททางด้านการศึกษามีความสัมพันธ์กับเมืองสงขลาอย่างไรและเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อให้เมืองสงขลาเป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษาที่ดีต่อไปในอนาคต และเป็นแนวทางสำหรับเมืองอื่น ๆ ที่มีบทบาททางด้านการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของสถานศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและการจ้างงานในพื้นที่เมืองสงขลา

1.2.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของสถานศึกษากับการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เมืองสงขลา

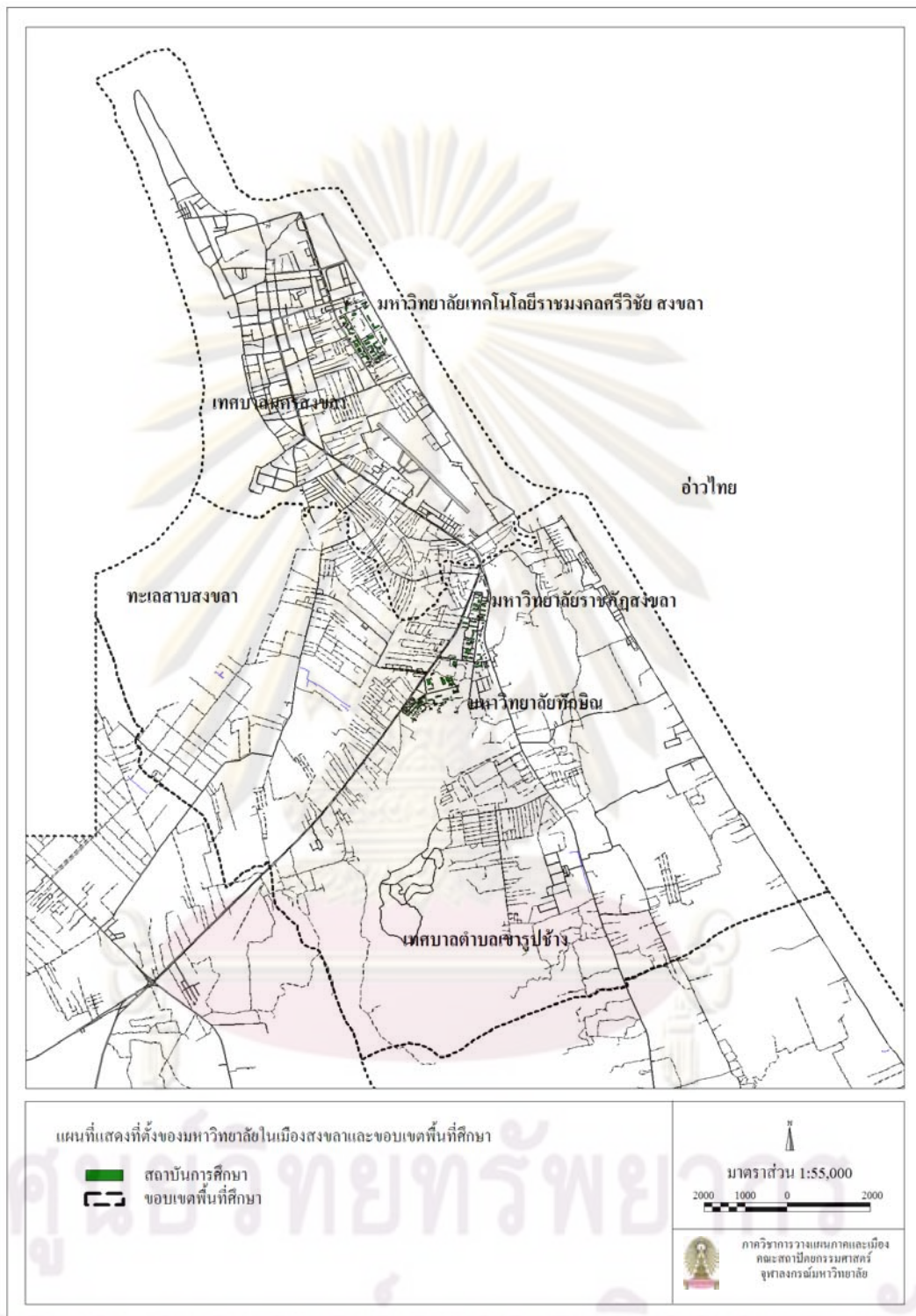
1.2.3 ศึกษาอิทธิพลของสถานศึกษากับการเปลี่ยนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเมืองสงขลา

1.2.4 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสมกับบทบาททางด้านการศึกษาของเมืองสงขลา

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

จากการศึกษาสภาพพื้นที่ของเมืองสงขลาพบว่ามิมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ 3 แห่งคือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลาซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา มหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้าง ซึ่งทั้ง 2 เทศบาลมีพื้นที่ติดกันในการศึกษาอิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองกรณีศึกษา เมืองสงขลาจึงศึกษาครอบคลุมขอบเขต 2 พื้นที่คือเทศบาลนครสงขลา มีพื้นที่ทั้งหมด 9.27 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่เทศบาลตำบลเขารูปช้าง ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 27.49 ตารางกิโลเมตรที่ต้องศึกษา 2 พื้นที่เนื่องจากทั้ง 2 พื้นที่มีสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งพื้นที่ทั้ง 2 พื้นที่มีขอบเขตพื้นที่ติดกันและพื้นที่เมืองมีความต่อเนื่องกันอีกด้วย

แผนที่ 1.1 แสดงที่ตั้งของมหาวิทยาลัยในเมืองสงขลาและขอบเขตพื้นที่ศึกษา

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้จะเน้นศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่าส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองสงขลาอย่างไรทั้งในด้านของเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจจากรายจ่ายของมหาวิทยาลัยและนักศึกษา การเพิ่มขึ้นของประชากรและแรงงานในพื้นที่ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาของสถานศึกษา รวมทั้งศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพที่เกิดขึ้นจากการเข้ามาของทั้งนักศึกษาและประชากรที่เพิ่มขึ้นในเมืองสงขลา รวมทั้งสรุปความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองสงขลาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่เมืองสงขลาให้เหมาะสมกับการเป็นเมืองการศึกษา

1.4 วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

1.4.1.1 กำหนดปัญหาที่ต้องการศึกษา คือ อิทธิพลที่สถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลา

1.4.1.2 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิด รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษากับการพัฒนาเมือง

1.4.1.3 ศึกษาและสรุปความสำคัญของบทบาททางการศึกษาของเมืองสงขลา โดยเปรียบเทียบกับความสำคัญและการเปลี่ยนแปลงของประชากรหรือแรงงานในบทบาทอื่น เพื่อที่จะสรุปให้ได้ว่าบทบาททางการศึกษาเป็นบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเมืองสงขลาในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา

1.4.1.4 ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษาในเมืองสงขลา โดยจะทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษา รวมทั้งรายจ่ายของนักศึกษา ซึ่งจะนำมาวิเคราะห์และสรุปผลที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจ ในส่วนของการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในด้านประชากรจะทำการเปรียบเทียบจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในช่วงที่บทบาททางการศึกษาเป็นบทบาทหลักในการพัฒนาเมืองสงขลา ซึ่งจะนำไปสู่วิเคราะห์แรงงานที่เกิดขึ้น โดยจะนำหลักการของทฤษฎี Economic Base มาใช้ในการวิเคราะห์หาจำนวนแรงงานที่เกิดขึ้นทั้งในด้านของแรงงานในกิจกรรมหลัก แรงงานในกิจกรรมต่อเนื่องและแรงงานรวมที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งจะสามารสรุปการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทั้งในด้านของเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ จำนวนประชากรและจำนวนแรงงาน

1.4.1.5 ศึกษาทางเปลี่ยนแปลงการด้านกายภาพทั้งในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้ประโยชน์อาคาร รวมทั้งความความแน่นของประชากร โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบใน 2 ช่วงเวลาคือ ช่วงที่บทบาททางการศึกษายังไม่เด่นชัดมากนักกับในช่วงที่บทบาททางด้าน

การศึกษาเป็นบทบาทสำคัญต่อเมืองสงขลา เพื่อที่จะทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษาและบทบาททางการศึกษาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของเมืองสงขลา

1.4.1.6 สรุปถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของสถานศึกษาทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4.1.7 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่เมืองสงขลาให้เหมาะสมกับการเป็นเมืองการศึกษา

1.4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาอิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลาในครั้งนี้จะใช้วิธีการศึกษาโดย รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแผนที่จากแผนที่ Digital และภาพถ่ายทางอากาศ การสำรวจทางกายภาพบริเวณพื้นที่ศึกษา วิธีการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.4.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

ในการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงข้อมูลของสถานศึกษา จะทำการศึกษาจากข้อมูลเอกสารจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมข้อมูลไว้

1.4.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพ

การสำรวจข้อมูลทางกายภาพ จะเก็บข้อมูลโดยใช้การสำรวจประเภทการใช้ที่ดิน กิจกรรมการใช้ที่ดิน รูปแบบอาคาร จำนวนชั้น และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในบริเวณที่เกิดจากอิทธิพลของสถานศึกษา เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโดยเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้มีการสำรวจไว้ในอดีต

1.4.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษา

สำหรับการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม จะเก็บข้อมูลนักศึกษาทั้งข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการใช้จ่าย สถานที่ที่ไปรับบริการ ปัญหา ความคิดเห็น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์หาอิทธิพลของสถานศึกษา

1.4.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามผู้ประกอบการค้า

จะเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบการค้าโดยการสุ่ม ตามความสำคัญของกิจกรรมการค้ารอบสถานศึกษาที่มีผลมาจากความต้องการของนักเรียน นักศึกษา เพื่อทราบถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้า สภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวโน้มในอนาคตของกิจกรรมการค้าและพื้นที่ศึกษา

1.5 ขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสำรวจครั้งนี้ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จึงกำหนดขึ้นจากสูตรการคำนวณขนาดของ YAMANE (1973) ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับ 95 %

จากสถิติจำนวนนักศึกษาในเมืองสงขลา 26,463 คน จะต้องใช้แบบสอบถามจำนวน 395 ชุด แต่เพื่อให้เป็นการง่ายต่อการเก็บแบบสอบถามและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีขึ้น การศึกษาครั้งนี้จึงจะสุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 420 ตัวอย่าง จากนักศึกษาของมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัย (สงขลา) โดยสอบถามนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งในจำนวนที่เท่ากันคือ 140 คน

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ

ในการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของเมืองสงขลา ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาถึงอิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลา นั้นจะทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.6.1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร พิจารณาการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักเรียนนักศึกษาในพื้นที่

1.6.1.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน พิจารณาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงที่ผ่านมาโดยเฉพาะในเรื่องที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินหลักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการศึกษา

1.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1.6.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษารวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลา

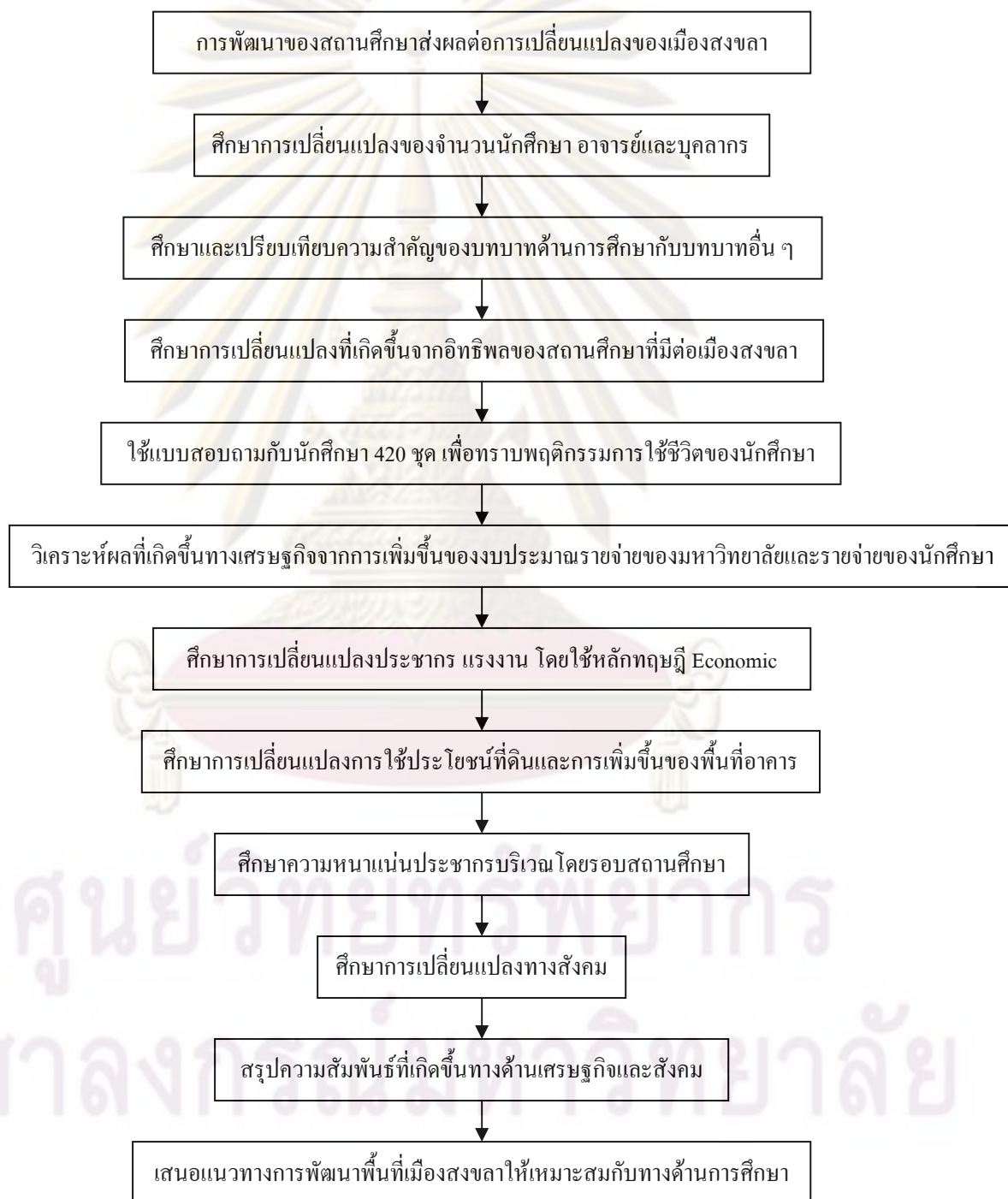
1.6.2.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการพัฒนาของสถานศึกษากับการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาในด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งยังเป็นแนวทางในการสำรวจทางด้านกายภาพต่อไป

1.6.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ประกอบกิจกรรมการค้าต่อเนื่องจากสถานศึกษา เพื่อให้ทราบสภาพทั่วไปของกิจกรรมการค้าและข้อมูลด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษา

1.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพ

1.6.3.1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการสำรวจ รวมทั้งเปรียบเทียบกับข้อมูลในอดีต เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลจากสถานศึกษา

1.6.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อทราบผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษา

แผนภูมิ 1.1 แสดงขั้นตอนในการศึกษา

1.7 แหล่งที่มาของข้อมูล

1.7.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม การออกแบบสอบถาม การสำรวจทางกายภาพ และการสัมภาษณ์ ซึ่งในการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นนั้น ผู้ศึกษาจะทำการสำรวจพื้นที่ศึกษาคือ เมืองสงขลา โดยเฉพาะบริเวณโดยรอบสถานศึกษาที่กำหนด โดยการเดินเท้าและรถยนต์เพื่อทำการสังเกตถึงสภาพพื้นที่โดยทั่วไป พร้อมทั้งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม

1.7.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลจากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยข้อมูลทุติยภูมิที่สำคัญสำหรับการศึกษานี้สามารถแบ่งออกได้ 2 ด้านคือ

1.7.2.1 ข้อมูลด้านแผนที่

ข้อมูลแผนที่ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ ข้อมูลแผนที่ผังเมืองรวมสงขลา ซึ่งเป็นข้อมูลที่กรมโยธาธิการและผังเมืองได้จัดทำไว้ โดยเป็นข้อมูลปีพ.ศ. 2540 และพ.ศ. 2546 เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลาและเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ทางกายภาพด้านอื่น ๆ อีกด้วย

1.7.2.2 ข้อมูลด้านเอกสาร

ข้อมูลด้านเอกสารส่วนใหญ่จะนำมาวิเคราะห์ทางด้านสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม เช่น แผนพัฒนาประจำปีของเทศบาล ข้อมูลสถิติสถานศึกษา และจำนวนนักศึกษา ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมประชากร ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา เป็นต้น โดยข้อมูลส่วนใหญ่จะได้จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและห้องสมุดสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและแรงงานที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองสงขลา

1.8.2 ทราบถึงผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลาในช่วงที่ผ่านมา

1.8.3 การศึกษาในครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการศึกษาเมืองการศึกษาอื่น ๆ เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษาได้

1.8.4 ผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาสามารถเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนพัฒนาเมืองอื่น ๆ ที่มีบทบาททางด้านการศึกษาได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาการและความเจริญเติบโตของชุมชน เกิดขึ้นจากอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้พื้นที่ชุมชนหรือเมืองนั้นได้รับการพัฒนา ส่วนชุมชนหรือเมืองจะพัฒนาช้าหรือเร็วก็ขึ้นอยู่กับแรงผลักดันของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ มหาวิทยาลัยก็เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาพื้นที่ชุมชนและเมือง เพราะการมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เป็นการนำประชากรและสิ่งต่าง ๆ เข้าสู่พื้นที่ เช่น ร้านค้า ที่อยู่อาศัยและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย เป็นต้นซึ่งผลจากการขยายตัวทำให้ชุมชนหรือเมืองเกิดการพัฒนาหรืออาจจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาก็เป็นได้ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ก่อให้เกิดความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของชุมชนอันเกิดจากอิทธิพลของมหาวิทยาลัย เพื่อที่จะสามารถเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนหรือเมืองได้อย่างเหมาะสม

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมือง บริเวณเมืองสงขลามีดังนี้

- นิยามของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา
- แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับเมือง
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยกับการเปลี่ยนแปลงของเมืองต่าง ๆ
- สรุปแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 นิยามของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยมีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชาหรือหลายกลุ่มสาขาวิชาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา และประกาศนียบัตรบัณฑิตแก่ ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งดำเนินการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

สถาบันอุดมศึกษาหมายถึง การศึกษาที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษา คำว่า อุดมศึกษา มีรากศัพท์มาจากคำบาลี ได้แก่ อุดม หมายถึง สูงสุด และ ศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ดังนั้น คำว่า "อุดมศึกษา" จึงหมายถึง การเรียนชั้นสูงสุด (www.wikipedia.org)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับเมือง

มหาวิทยาลัยเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเมืองได้ 4 ด้านตามแนวคิดของ George Nash (1973 :

3)

1. มหาวิทยาลัยในฐานะนักศึกษา ทำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่บุคคลประเภทต่าง ๆ ที่ไม่มีคุณวุฒิ รวมถึงเหล่าข้าราชการ ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่ยังไม่มีความชำนาญเพียงพอสำหรับการทำงานในเมืองนั้นได้

2. มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นเพื่อนบ้านและพลเมืองของชุมชน มหาวิทยาลัยบางแห่งได้พยายามที่จะสร้างและปรับปรุงบริเวณใกล้เคียงของตนใหม่

3. มหาวิทยาลัยในฐานะการให้บริการชุมชน ซึ่งหมายถึงงานทางด้านวิจัยต่าง ๆ ที่ช่วยให้ชุมชนหาทางออกในแต่ละเรื่องได้

4. มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นตัวช่วยจัดการปัญหาบ้านเมือง ทำคนให้เป็นอย่างที่ดั่งต่องสังคม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำรัส ในวันเปิดงานประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่องมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาภาคเหนือ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2531 ความว่า “เมื่อมีมหาวิทยาลัยแล้วก็มีคณาจารย์ นักศึกษา และการบริการต่าง ๆ จะตามมา เป็นการสร้างงานได้ทั่วถึง ไม่เฉพาะกับอาจารย์ นักศึกษาเท่านั้น ผู้อื่นที่อยู่โดยรอบก็จะได้ประโยชน์ด้วย เมื่อคนมาอยู่ก็ต้องกินอาหาร มีสิ่งบริการต่าง ๆ หนังสือและข้าวของต่าง ๆ ” (อ้างถึงในธนวดี พลาลัย, 2549 : 25)

เห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยนอกจากจะเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้แก่ประชาชนแล้ว ผลต่อเนื่องที่เกิดขึ้นมากับมหาวิทยาลัยมีหลายด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจการค้าทำให้เกิดความสัมพันธ์โดยตรงกับพื้นที่เมืองทำให้เมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงไป

Richard P. Dober (1963) มีแนวคิดว่า มหาวิทยาลัยในภูมิภาคนอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจการค้าและบริการแล้ว ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านที่อยู่อาศัย คือ เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยและจะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอุตสาหกรรมตามมา เช่น เกิดอุตสาหกรรมใหม่ขึ้นหากคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยนั้นสูง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยด้วย

จากแนวคิดของ Richard P. Dober สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นเพียงที่ศึกษาหาความรู้เท่านั้นยังทำให้พื้นที่บริเวณนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านเศรษฐกิจการค้าและบริการ ด้านอุตสาหกรรม

George Nash (1973) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ the university and the city ว่า มหาวิทยาลัยกับชุมชนเมืองได้ส่งผลกระทบต่อกันอย่างชัดเจนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งส่วนใหญ่ได้มีการเสนอความสัมพันธ์ในแง่บวกและผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย หลาย ๆ ชุมชนนั้นไม่สามารถชี้ชัดถึง

ปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งจากนโยบายของรัฐที่สนับสนุนงบประมาณในการผลิตบัณฑิตโดยการพิจารณาจากจำนวนนักศึกษา ทำให้มหาวิทยาลัยแข่งขันกันในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษา ตามมาด้วยการเพิ่มหลักสูตรและคณะใหม่ ๆ พร้อมกับการเพิ่มขึ้นของสิ่งก่อสร้างสาธารณูปการ นำไปสู่การขยายตัวอย่างรวดเร็วของมหาวิทยาลัย ซึ่งการขยายตัวนี้ทำไปโดยไม่ได้อำนาจถึงผลกระทบที่จะเกิดกับชุมชนท้องถิ่น

จากคำกล่าวของ Nash แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยกับชุมชนหรือเมืองควรมีความสัมพันธ์กันในด้านจำนวนนักศึกษาที่แน่นอน เพื่อที่ผู้บริหารชุมชนหรือเมืองนั้นจะได้เตรียมการให้พร้อมสำหรับการบริการนักศึกษาที่เข้ามาในพื้นที่ ซึ่งจะได้ไม่ทำให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบด้านต่าง ๆ ตามมา ซึ่ง Nash ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงบวกและเชิงลบซึ่งแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

- ผลกระทบเชิงบวก

- ด้านกายภาพ ความสวยงามทางด้านสถาปัตยกรรมของอาคาร รวมถึงความสวยงามของภูมิสถาปัตยกรรมโดยรอบของมหาวิทยาลัย เป็นสิ่งดึงดูดสายตาประชาชนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งมีการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพื่อรองรับกับความต้องการของผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองนั้นได้อย่างเพียงพอ

- ด้านเศรษฐกิจ เป็นอีกด้านหนึ่งซึ่งเห็นได้ชัดจากการขยายตัวของมหาวิทยาลัย มีร้านค้าและกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเศรษฐกิจท้องถิ่นเดิม เป็นบริเวณที่สามารถดึงดูดเงินลงทุนให้เข้ามาสู่ท้องถิ่นหรือเมืองนั้นได้

- ด้านสังคม มหาวิทยาลัยจะช่วยทางด้านการศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้กับท้องถิ่น อีกทั้งผลจากการพัฒนาสาธารณูปการและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สนามกีฬา สวนสาธารณะ สถานพยาบาล ร้านค้าต่าง ๆ ยังเป็นการช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในชุมชนด้วย

- ผลกระทบเชิงลบ

- ด้านกายภาพ ปัญหาที่สำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของประชาชนในเมืองคือ ปัญหาการจราจรที่คับคั่งและปัญหาที่จอดรถ รวมทั้งปัญหาการชำรุดทรุดโทรมของถนนที่มุ่งเข้าสู่มหาวิทยาลัย รวมทั้งปัญหาทางด้านสาธารณูปโภคเช่น น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งยังพบปัญหาในด้านการใช้ที่ดินที่ไม่เป็นระเบียบ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาด้านการกำจัดขยะมูลฝอยด้วย

- ด้านเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าผลที่เกิดขึ้นทางด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่ จะช่วยให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกื้อหนุนท้องถิ่น แต่มีบางประเด็นที่อาจจะพบปัญหาได้ เช่น การที่ท้องถิ่น

ไม่ได้รับภาษีอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย รวมถึงการแข่งขันในกิจการที่คนในท้องถิ่นดำเนินกิจการ กับกิจการที่ดำเนินงานของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

- ด้านสังคม ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดจากการเข้ามาของคนสู่ชุมชนนั้น โดยเฉพาะ นักศึกษา ทำให้ความหนาแน่นของคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งนักศึกษาในหอพักเอกชนบาง ส่วนอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ก่อความรำคาญแก่คนในชุมชน ซึ่งบางครั้งอาจเป็นการเพิ่ม ภาระให้กับงานด้านบริการสังคม เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ แพทย์และพยาบาลในโรงพยาบาล เป็นต้น

เห็นได้ว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการเติบโตของมหาวิทยาลัยมีทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งผลเชิงบวกจะก่อให้เกิดผลดีต่อชุมชนหรือเมืองนั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นผลในด้านเศรษฐกิจที่ เกิดขึ้นกับคนในชุมชนนั้น ส่วนผลกระทบเชิงลบนั้นที่สำคัญได้แก่ ชุมชนหรือเมืองนั้นเกิดความ แออัด มีความหนาแน่นของคนอยู่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยและบริเวณใกล้เคียง ทำให้เกิดปัญหา ต่าง ๆ ตามมาอีกมากโดยเฉพาะปัญหาทางด้านกายภาพ เช่น ปัญหาด้านการใช้ที่ดินที่ไม่เป็น ระเบียบ มีการสร้างอาคารโดยไม่ได้รับอนุญาต ปัญหาด้านสาธารณูปโภคไม่เพียงพอ รวมถึงปัญหา สังคมที่จะเกิดขึ้นตามมา ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นเกิดจากการขาดการวางแผนที่ดี

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยกับเมืองทั้งหมดพบว่า มหาวิทยาลัยจะส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงของเมืองที่มหาวิทยาลัยนั้นตั้งอยู่ทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อเมืองทั้งในด้าน กายภาพ เศรษฐกิจ สังคมประชากร โดยผลที่เกิดขึ้นในด้านบวกส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในด้านของ เศรษฐกิจ การที่มีมหาวิทยาลัยอยู่ในพื้นที่จะช่วยให้เกิดการเพิ่มขึ้นของร้านค้าต่าง ๆ การจ้างงานที่ เพิ่มขึ้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นทางด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะเกิดผลดีต่อพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ส่วนใน ด้านกายภาพจะส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของสาธารณูปโภคสาธารณูปการเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของ การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ เพื่อรองรับกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาซึ่งจะส่งผลต่อ ความหนาแน่นของประชากรที่เพิ่มขึ้นด้วย โดยในการศึกษาครั้งนี้ก็จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้น โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและกายภาพว่าการพัฒนาของสถานศึกษาจะส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาดังเช่นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับแนวคิดข้างต้นหรือไม่ อย่างไร

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยกับการเปลี่ยนแปลงของเมืองต่าง ๆ

นอกจากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยกับเมืองแล้ว จำเป็นที่จะต้อง ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยกับการเปลี่ยนแปลงของเมืองต่าง ๆ ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้แล้ว จะ ได้ทราบว่าที่ผ่านมามีการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไว้อย่างไรบ้าง ซึ่งการศึกษาในครั้ง นี้ได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นแนวคิดและ แนวทางในการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

George Nash ได้ศึกษาถึงเรื่องการย้ายสถานที่ของมหาวิทยาลัยโคลัมเบียออกไปอยู่นอกเมืองว่า การย้ายเริ่มต้นขึ้นในปี 1857 เมื่อมหาวิทยาลัยแห่งนี้ละทิ้งอาคารของตนที่ตั้งอยู่ในบริเวณโบสถ์ ทรินิตี้ อีปิสโคปาล (Trinity Episcopal Church) แล้วย้ายขึ้นไปทางด้านเหนือ ไปอยู่ ณ ที่ซึ่งบัดนี้เป็นศูนย์ร็อกกี้เฟลเลอร์ (Rockefeller Center) แต่ในไม่ช้าเมืองก็ขยายไปทันกับมหาวิทยาลัย ทำให้ต้องย้ายมหาวิทยาลัยออกนอกเมืองไปทางทิศเหนืออีกครั้งในปี 1897

เห็นได้ว่าเมืองมีการขยายตัวไปทุกที่ที่มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น แต่เมื่อเมืองมีการขยายตัวถึงจุดหนึ่งมีความแออัดเกินไป มหาวิทยาลัยก็จำเป็นต้องย้ายไปอยู่บริเวณอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่า ถ้าไม่มีการกำหนดรายละเอียดในเรื่องการใช้ที่ดินบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยให้เหมาะสม มหาวิทยาลัยก็ต้องย้ายสถานที่อย่างไม่สิ้นสุด เพราะมหาวิทยาลัยต้องอยู่คู่กับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนเมืองนั้นด้วย เพื่อที่จะเอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาด้วย

Nash ได้ศึกษาเรื่องของมหาวิทยาลัยเซาธ์เวสต์อินดีแอน ซึ่งจะมีจำนวนนักศึกษา 23,000 คน นอกจากนี้นักศึกษาระดับปริญญาโทและเอก ได้มีจำนวนเพิ่มถึง 20 เท่า คือจากเดิม 250 คนมาเป็นจำนวน 5,000 คนในปี 1969-1970 ซึ่งส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการช่วยพัฒนาชุมชนเล็ก ๆ ที่ล้อมรอบ ๆ อาณาบริเวณของเมือง และมหาวิทยาลัยเองก็มีส่วนช่วยชุมชน โดยการซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องใช้ จากประชาชนในแถบนั้นด้วย

การศึกษาของ George Nash ในเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนในลักษณะที่เกือหนุนกัน เมื่อมีนักศึกษามากขึ้นชุมชนก็จะมีเศรษฐกิจดีขึ้น แสดงว่ามหาวิทยาลัยจะส่งผลต่อการพัฒนาของชุมชนนั้น โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ก็จะเน้นการศึกษาในด้านของผลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจของพื้นที่เมืองสงขลา

สายชล สวามิภักดิ์ (2528) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีต่อการเติบโตของชุมชนเมืองปัตตานี ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ส่งผลกระทบของชุมชนในหลายด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ที่มีการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้าและบริการเพิ่มขึ้น เกือบทวีคูณ มีการใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้น เกิดการเข้ามาของประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ในด้านสังคม เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมของไทยพุทธและไทยมุสลิมที่เข้ามาอยู่ในชุมชน เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้นและด้านที่สำคัญอีกด้านหนึ่งคือด้านกายภาพ ซึ่งเกิดการเพิ่มขึ้นของหอพักนักศึกษาและอาคารพาณิชย์บริเวณถนนหน้ามหาวิทยาลัยอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าอิทธิพลของมหาวิทยาลัยช่วยส่งผลในชุมชนเมืองปัตตานีมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การจ้างงาน

เห็นได้ว่าผลกระทบจากมหาวิทยาลัยที่มีต่อชุมชน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเกิดผลในทางที่ดีต่อชุมชน โดยเฉพาะในด้านการค้าและบริการต่าง ๆ มีการจ้างงาน

เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ รวมทั้งยังส่งผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ชุมชน ชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ภัทรินทร์ หงส์ทอง (2532) ได้ศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางวางแผนพัฒนาพื้นที่ อันเนื่องมาจากการขยายตัวของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษาชุมชนบางชั้น อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า บริเวณพื้นที่ดังกล่าวได้รับผลกระทบจากการเข้าไปตั้งอยู่ของมหาวิทยาลัยในหลายด้าน ที่สำคัญได้แก่การเปลี่ยนแปลงด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการศึกษามากขึ้น ซึ่งแต่เดิมพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองของกรุงเทพมหานคร ทำให้พื้นที่เกิดความเปลี่ยนแปลง มีการปรับปรุงโครงสร้างคมนาคมให้ดีขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันจากความเจริญที่เพิ่มขึ้นก็ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาการขาดแคลนสาธารณูปโภคตามมาด้วย

เบญจวรรณ อารีสมาน (2525) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับเมืองขอนแก่นไว้ว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับสาธารณูปโภค บริการขนส่งสาธารณะ แรงงาน ตลอดจนที่พักอาศัยจากเมือง ในขณะที่เดียวกันก็มีส่วนช่วยในการสร้างเสริมความเจริญให้กับเมืองของแก่นในด้านเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ เป็นสถาบันทางวิชาการ สถานที่ทำงาน การให้บริการทางการแพทย์ และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดิน และปัญหาด้านการคมนาคม

เห็นได้ว่าชุมชนเมืองขอนแก่นและมหาวิทยาลัยเป็นชุมชนเดียวกันอย่างชัดเจน มีความสัมพันธ์กันในทุก ๆ ด้าน และมีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างชัดเจนและส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินและปัญหาด้านการคมนาคม

บุญชัย แซ่โจ้ว (2543) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองพิษณุโลก เพื่อรองรับการขยายตัวของมหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยนเรศวรซึ่งเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในระดับสูงของภาคเหนือตอนล่าง ได้ส่งผลให้ชุมชนโดยรอบมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะตำบลท่าโพธิ์ มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากเกษตรกรรมเป็นการใช้ที่ดินในด้านสนับสนุนการศึกษามีการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อให้บริการมหาวิทยาลัยมากขึ้น เช่น ที่พักอาศัย ร้านค้า มีการจ้างงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมสนับสนุนการศึกษามากขึ้น

ธนวิศ พลายนโถ (2549) ได้ศึกษาอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า การขยายตัวของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่งผลให้จำนวนประชากรบริเวณชุมชนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดกิจกรรมการค้าเช่น ตลาดสด และมีการขยายเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามการขยายตัว แต่ในทางกลับกันเมื่อพื้นที่มีความเจริญขึ้นก็ทำให้เกิดปัญหาตามมา หากไม่มีการเตรียมการเพื่อรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้นเหล่านั้น เช่น ปัญหาสาธารณูปโภค เกิดแหล่งมั่วสุมของนักศึกษาและปัญหาอาชญากรรม

คกฤษฎ ลิ้มพะสุต (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ใกล้มหาวิทยาลัย กรณีศึกษาหมู่บ้านเมืองเอกโครงการ 1 และมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า มหาวิทยาลัยรังสิตมีผลต่อความเป็นอยู่ของชุมชนใกล้เคียง มีทั้งผลที่เกิดขึ้นในเชิงบวกและเชิงลบ ผลกระทบเชิงบวกคือ สร้างรายได้และเปิดโอกาสทางด้านธุรกิจ เช่น กิจการร้านค้าและการบริการต่าง ๆ ภายในชุมชนและผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านมีความสะดวกที่จะศึกษาในมหาวิทยาลัย ขณะที่ผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้น ได้แก่ สภาพแวดล้อมโดยรอบมหาวิทยาลัยไม่เป็นระเบียบ มีการตัดแปลงที่พักอาศัยเพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์และเกิดปัญหาต่อผู้อยู่อาศัย เรื่องที่จ่อครด การจราจรติดขัดและมีเสียงรบกวน เป็นการทำลายบรรยากาศของที่อยู่อาศัย รวมทั้งชุมชนยังมีปัญหาในการจัดการด้านสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ และยังได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขผลกระทบต่าง ๆ ไว้อย่างน่าสนใจคือ การแก้ไขผลกระทบจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายคือ มหาวิทยาลัย ผู้อยู่อาศัย ผู้ประกอบการ ในการจัดการจราจร การจัดบริเวณพื้นที่และกิจกรรมให้เป็นสัดส่วน รวมถึงกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้มหาวิทยาลัยและชุมชนที่อยู่อาศัยสามารถตั้งอยู่ร่วมกันและเกื้อกูลกันได้อย่างดี

นิพนธ์ ลาวัณย์โกวิท (2546) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่พักอาศัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีสองวิทยาเขต กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพวิทยาเขตรังสิตและวิทยาเขตกล้วยน้ำไทพบว่า ที่พักอาศัยเอกชนส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงรูปแบบของที่พักอาศัย สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ทั้งทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยและการกำหนดอัตราค่าเช่าให้สอดคล้องกับความสามารถในการจ่ายค่าเช่าของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาต้องหาที่พักที่ไกลออกไปจากมหาวิทยาลัยและมีปัญหาทางด้านการเดินทาง ซึ่งเห็นได้ว่าการมีหอพักเอกชนบางครั้งก็ไม่ได้ช่วยในการสนับสนุนการอยู่อาศัยเพื่อการเรียนรู้มากนัก โดยได้เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่น่าสนใจคือ สำรวจและจัดบริการรถรับส่งนักศึกษาที่เช่าหอพักอยู่ภายนอกมหาวิทยาลัยและให้มหาวิทยาลัยสร้างที่พักนักศึกษาไว้รองรับให้มากขึ้น เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาและนำมาสู่การเพิ่มรายได้ของมหาวิทยาลัย

อิสระ อินทร์ยา (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการเปรียบเทียบการพักอาศัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างหอพักมหาวิทยาลัยกับที่พักอาศัยเอกชนพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ที่พักอยู่ทั้งในหอพักเอกชนและหอพักของมหาวิทยาลัยมีความคิดเห็นว่า หอพักที่อยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นที่พักที่มีความเหมาะสมที่สุดสำหรับนักศึกษา ซึ่งจะช่วยในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แต่ควรมีการปรับปรุงการบริหารจัดการให้การพักอาศัยมีความสุขสบายเหมือนที่พักมหาวิทยาลัยเอกชน โดยผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาไว้ว่า หอพักนักศึกษาวควรอยู่ในมหาวิทยาลัยแต่ควรที่จะร่วมทุนกับภาคเอกชนในการจัดสร้างหอพัก จัดแบ่งค่าเช่าและปรับปรุงการบริหารจัดการให้ดี เพื่อให้เกิดผลดีที่สุดต่อการเรียนของนักศึกษา

ศุภาวดี บุญยจักรและคณะ (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบเมือง มหาวิทยาลัยของประเทศไทย โดยได้เลือกตัวอย่างมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 4 ภาค เพื่อเปรียบเทียบ และเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยทั้งประเทศพบว่า มหาวิทยาลัยและชุมชนมีความเกี่ยวพันกันในแง่เศรษฐกิจและชีวิตประจำวันค่อนข้างสูง ชุมชนมีรายได้ส่วนใหญ่จากกิจการขายอาหารและธุรกิจหอพักอาศัย ผลจากการที่มหาวิทยาลัยไม่มีหอพักสำหรับนักศึกษาที่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา ส่งผลให้เกิดธุรกิจหอพักอาศัยเอกชนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก โดยไม่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเรื่องคุณภาพชีวิตและสวัสดิภาพของนักศึกษา รวมทั้งคนในชุมชนด้วย จึงได้เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาคือ ให้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาชุมชนรอบมหาวิทยาลัยที่จะกำหนดในเป็นเขตเมืองมหาวิทยาลัย โดยแผนแม่บทดังกล่าวจะครอบคลุมในทุก ๆ เรื่องทั้งในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการและการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับความต้องการ

2.4 สรุปแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของสถานศึกษาในเมืองต่าง ๆ ทำให้ทราบว่า ทั้งการก่อตั้งขึ้นใหม่และการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เมืองต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและกายภาพ มีการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเป็นจำนวนมากและส่งผลต่อการพัฒนาของชุมชนในพื้นที่นั้น และการศึกษาส่วนใหญ่จะศึกษาและคาดการณ์จำนวนประชากรและแรงงานที่เกิดขึ้นในอนาคตว่าจะมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นอย่างไร มีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด แต่ยังไม่พบการวิจัยใดที่ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงประชากรและแรงงานในช่วงที่ผ่านมาในระยะเวลาสั้น ๆ งานวิจัยทั้งหมดจะเป็นการคาดการณ์ประชากรที่เกิดขึ้นในอนาคตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่สามารถที่จะนำผลที่เกิดขึ้นไปใช้ในการวางแผนในด้านต่างๆในพื้นที่เมืองการศึกษาอื่น ๆ ได้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาว่ามีการเพิ่มขึ้นของประชากรและแรงงานอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้เป็นข้อมูลที่จะนำไปวางแผนในด้านต่าง ๆ ในเมืองการศึกษาอื่น ๆ และถ้ามีการศึกษาในลักษณะนี้กับเมืองการศึกษาอื่น ๆ ที่มีบทบาทและลักษณะของเมืองที่ใกล้เคียงกับเมืองสงขลาจะเป็นการดีเพราะจะสามารถนำผลที่เกิดขึ้นมาเทียบเคียงกัน หากได้ผลการเปลี่ยนแปลงของประชากรและแรงงานที่ใกล้เคียงกันอาจจะช่วยให้การวางแผนในอนาคตได้ผลดีขึ้น โดยหลักการที่ใช้ในการศึกษาผลที่เกิดขึ้นทางการประชากรและแรงงานของเมืองคือ หลักทฤษฎี Economic Base Theory ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงจำนวนประชากรและแรงงานที่เกิดขึ้นในช่วงที่บทบาททางด้านการศึกษาในพื้นที่เมืองสงขลามีการพัฒนา

บทที่ 3

สภาพและบทบาทของเมืองสงขลา

การศึกษาในเรื่องของอิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลาครั้งนี้จำเป็นต้องนำเสนอเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและบทบาทที่สำคัญของเมืองสงขลา เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพพื้นที่โดยรวมภายในเมืองสงขลา รวมทั้งการรับรู้ถึงบทบาทต่าง ๆ ที่สำคัญของเมืองสงขลาซึ่งจะสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์หว่าบทบาทใดที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้ การนำเสนอข้อมูลจะเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงของบทบาทนั้น ๆ แล้วทำการวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของแต่ละบทบาท เพื่อให้เห็นว่าบทบาททางการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมาและส่งผลกระทบต่อพัฒนาของเมืองสงขลาในช่วงเวลาดังกล่าว โดยเนื้อหาจะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ การศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่และการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของเมืองสงขลา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สภาพทั่วไปของเมืองสงขลา

การศึกษาถึงสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาคือ “เมืองสงขลา” ในครั้งนี้จะศึกษาถึงสภาพทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไปของเมืองสงขลาเพื่อให้เข้าใจถึงสภาพทั่วไปของเมืองสงขลาได้ดีขึ้นและนำไปสู่การวิเคราะห์ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งหากจะอ้างอิงขอบเขตพื้นที่เมืองสงขลาตามขอบเขตของผังเมืองรวมพบว่า ผังเมืองรวมเมืองสงขลาครอบคลุมพื้นที่ถึง 5 ตำบลคือ ตำบลบ่อยาง(เทศบาลนครสงขลา) ตำบลเขารูปช้าง(เทศบาลตำบลเขารูปช้าง) ตำบลพะวง(เทศบาลตำบลพะวง) ตำบลเกาะเต่าและตำบลทุ่งหวาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กว้างมากและพื้นที่ทางด้านใต้ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่เกษตรกรรมประเภทไม้ยืนต้นและพื้นที่นา ซึ่งไม่ใช่ประเภทการใช้ที่ดินที่บ่งบอกถึงความเป็นเมือง ผู้ศึกษาจึงไม่ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองสงขลาตามขอบเขตของผังเมืองรวมแต่จะกำหนดขอบเขตของพื้นที่เมืองสงขลาโดยเลือกพื้นที่ซึ่งมีสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาตั้งอยู่ ได้แก่ เทศบาลนครสงขลาและเทศบาลตำบลเขารูปช้าง ซึ่งมีอาณาเขตพื้นที่อยู่ติดต่อกัน โดยมีรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 สภาพทั่วไปทางด้านกายภาพ

3.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาในครั้งนี้จำเป็นต้องศึกษาถึงสภาพทั่วไปทางกายภาพของเมืองสงขลาเพื่อให้เข้าใจถึงสภาพพื้นที่ของแต่ละเทศบาล โดยพื้นที่เมืองสงขลาในครั้งนี้คือ เทศบาลนครสงขลาและเทศบาลตำบลเขารูปช้างซึ่งมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 64.15 ตร.กม.หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 34.40 ของพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอ่าวไทยและอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอ่าวไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับเทศบาลตำบลพะวงและตำบลเกาะแก้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเทศบาลตำบลพะวง ทะเลสาบสงขลา

3.1.1.2 การคมนาคมขนส่ง

เมืองสงขลาเป็นเมืองซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่น้ำทั้งทะเลสาบสงขลาและอ่าวไทย ทำให้ในปัจจุบันเมืองสงขลาสามารถเข้าถึงได้ทั้ง 2 รูปแบบคือการคมนาคมทางบกและทางน้ำ โดยทางบกมีเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมเข้าสู่เมืองสงขลาทั้งหมด 4 เส้นทางคือ

- ถนนกาญจนวนิช เชื่อมระหว่างเมืองสงขลา กับเมืองหาดใหญ่ เข้าสู่พื้นที่เมืองสงขลาบริเวณเทศบาลตำบลเขารูปช้าง
- ถนนลพบุรีราเมศวร์เชื่อมระหว่างเมืองสงขลา กับเมืองหาดใหญ่ เข้าสู่พื้นที่เมืองสงขลาบริเวณเทศบาลตำบลเขารูปช้าง
- ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 408 (สงขลา-นาทวี) เชื่อมระหว่างเมืองสงขลา กับอำเภอจะนะและนาทวี เข้าสู่พื้นที่เมืองสงขลาบริเวณตำบลเขารูปช้าง
- ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 408 (สงขลา-สิงหนคร) เชื่อมต่อระหว่างเมืองสงขลา กับอำเภอสิงหนคร เข้าสู่พื้นที่เมืองสงขลาบริเวณตำบลเขารูปช้าง

ส่วนการเข้าสู่เมืองสงขลาโดยทางน้ำซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมที่ใช้เข้าสู่เมืองสงขลา มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังคงเปิดให้บริการอยู่ก็คือการคมนาคมโดยใช้แพขนานยนต์ซึ่งสามารถใช้สัญจรไปมาได้ทั้งในส่วนของยานพาหนะและคน เป็นท่าแพที่รับส่งผู้โดยสารจากฝั่งเมืองสงขลาไปยังฝั่งอำเภอสิงหนคร โดยในช่วงที่ยังไม่มีถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 408 เชื่อมระหว่างเมืองสงขลา กับอำเภอสิงหนคร การเข้าสู่เมืองสงขลาสามารถเดินทางมาได้ทางเดียวคือทางแพขนานยนต์

3.1.1.3 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในครั้งนี้จะใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลผังเมืองรวมเมืองสงขลาปีพ.ศ.2540 โดยเลือกศึกษาเฉพาะการใช้ประโยชน์ที่ดินของเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลตำบลเขารูปช้างพบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลาถ้าไม่รวมพื้นที่ประเภทสถาบันราชการและหน่วยงานของทหาร พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่อยู่อาศัย รองลงมาเป็นที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม ซึ่งอยู่บริเวณทางตอนกลางและทางเหนือของเมืองบริเวณย่านเมืองเก่า แถบถนนนครนอก ถนนนครใน ถนนนางงาม ถนนไทรบุรี ถนนทะเลหลวง ถนนชัยมงคลซึ่งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินค่อนข้างหนาแน่น ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นๆ ได้แก่ ประเภทสถาบันการศึกษา ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในเมือง โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาและระดับอาชีวศึกษา ประเภทสถาบันศาสนา ประเภทพาณิชยกรรมซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณริมถนนสายหลักของเมือง

เช่น ถนนไทรบุรี ถนนกาญจนวนิช เป็นต้น ส่วนประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้าจะพบมากทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองสงขลาในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้าง ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ

เมืองสงขลามีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะหลายแห่งทั้งทางธรรมชาติ เช่น หาดสมิหลา หาดแหลมสนอ่อน และสนามกีฬาต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่ สนามกีฬาติณสูลานนท์ อีกทั้งยังมีสนามกีฬาของมหาวิทยาลัยอีก 3 แห่ง รวมถึงสวนสาธารณะบริเวณริมชายหาดอีกหลายแห่ง ซึ่งมีรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภทดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลา

ประเภท	ปีพ.ศ.2540			
	พื้นที่	จำนวนอาคาร	พื้นที่คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่อาคารรวม (ตร.ม.)
ที่อยู่อาศัย	9,856,000.05	19,304	1,879,497.14	2,950,791.51
พาณิชยกรรม	212,848.00	449	136,486.71	221,748.32
ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม	705,280.00	3,115	289,139.74	560,687.22
อุตสาหกรรม	477,825.36	249	144,615.13	266,830.54
คลังสินค้า	197,051.91	1,609	197,051.91	202,520.23
สาธารณูปโภค	28,526.46	83	28,526.46	32,053.10
สถาบันการศึกษา	1,364,127.14	738	269,371.00	560,235.57
สถาบันศาสนา	335,144.47	440	64,264.83	86,934.39
สถาบันราชการ	4,127,265.72	1,765	399,882.46	494,966.10
สถานที่นันทนาการ	934,520.51	192	74,303.00	78,865.90
อื่น ๆ	45,692.50	232	45,692.50	137,106.62
รวม	18,284,282.12	28,176	3,528,831.87	5,592,739.50

ที่มา : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัยในเมืองสงขลามีการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นตั้งแต่ในอดีต บริเวณที่มีความหนาแน่นสูงได้แก่ บริเวณถนนทะเลหลวง ถนนชัยมงคล ถนนสระเกศ ถนนวุฒิภูมิ ในเขตเทศบาลนครสงขลา ต่อมาเมืองมีความเจริญก้าวหน้า จึงเกิดการขยายของพื้นที่เมือง มีที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นทางด้านใต้ของเทศบาลนครสงขลาเรื่อยมาจนถึงพื้นที่เทศบาลตำบลเขารูปช้างแถบซอยไทรบุรีและซอยกาญจนวนิช ส่วนในพื้นที่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของเทศบาลตำบลเขารูปช้างมีการตั้งถิ่นฐานของประชากรที่ไม่หนาแน่น เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีเนื้อที่กว้างและยังคงเป็นพื้นที่เกษตรอยู่ การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยจึงกระจายไปทั่วพื้นที่และไม่หนาแน่น

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม

ย่านพาณิชย์กรรมหลักของเมืองสงขลาอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครสงขลา บริเวณถนนสงขลาบุรี ซึ่งเป็นที่ตั้งของตลาดสดทรัพย์สินรวมทั้งร้านค้าต่าง ๆ และสถาบันการเงินหลายแห่ง ซึ่งนอกจากบริเวณนี้แล้วส่วนใหญ่จะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมอยู่ บริเวณริมถนนสายหลักของเมืองคือ ถนนรามวิถี ถนนปละท่า ถนนไทรบุรี ซึ่งจะมีร้านค้าหลายประเภท เช่น โชว์รูมรถยนต์ ร้านขายไม้แปรรูป ร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง โรงแรมและอื่น ๆ ส่วนในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้างส่วนใหญ่จะมีแหล่งพาณิชย์กรรมอยู่บริเวณริมถนนกาญจนาภิเษกหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยทักษิณ ส่วนใหญ่เป็นร้านค้าที่ขายสินค้าที่ให้บริการในชุมชนและร้านค้าที่ให้บริการในกิจกรรมการศึกษาของนักศึกษา

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยถึงพาณิชย์กรรม

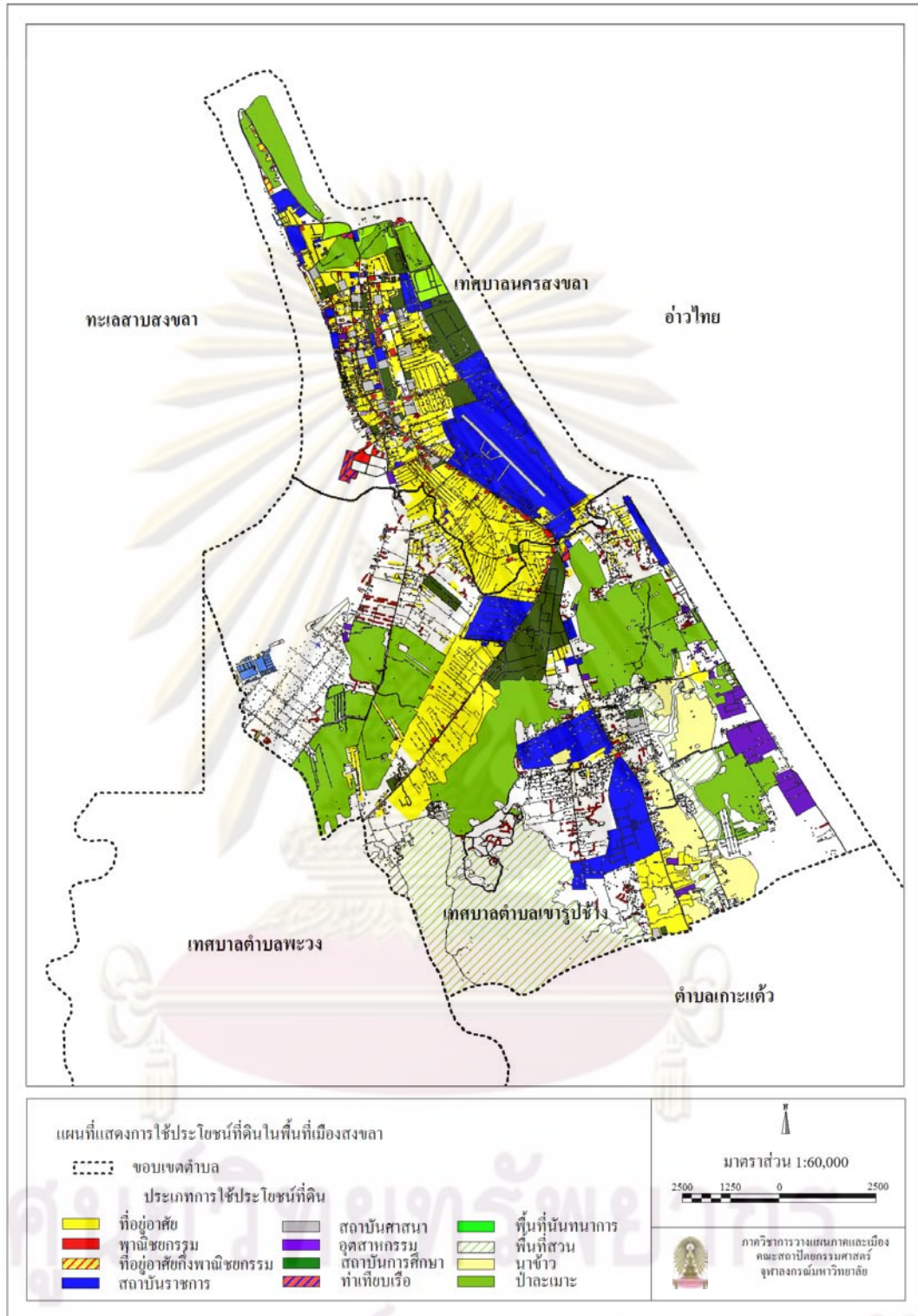
การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้เป็นอีกประเภทหนึ่งซึ่งพบอยู่มากในพื้นที่เมืองสงขลา โดยย่านที่อยู่อาศัยถึงพาณิชย์กรรมที่สำคัญพบมากทางด้านเหนือของพื้นที่ศึกษานั้นก็คือบริเวณเทศบาลนครสงขลา ย่านที่สำคัญได้แก่ บริเวณเมืองเก่าแถบถนนนครนอก นครใน ถนนพัทลุง ถนนนางงาม ถนนไทรบุรี ถนนชัยมงคล ซึ่งร้านค้าส่วนใหญ่จะให้บริการนักท่องเที่ยวและบริการคนในชุมชน ส่วนพื้นที่อื่น ๆ จะพบการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้แทรกตัวอยู่กับอาคารที่อยู่อาศัยประเภทอาคารแถว สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่ให้บริการพื้นฐาน เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านขายสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมของเมืองสงขลาจะอยู่บริเวณถนนเลียบริมชายทะเลในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้างทางด้านตะวันออกของเมืองสงขลา ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ส่วนอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะกระจายตัวอยู่โดยทั่วไปของเมือง ซึ่งจะเป็นอุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ให้บริการประชาชนในเมืองสงขลา เช่น อู่ซ่อมรถยนต์ โรงงานน้ำแข็ง โรงกลึง เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลา

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันราชการ

พื้นที่ในเขตเทศบาลนครสงขลาส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันราชการเนื่องจากการที่เมืองสงขลาเป็นเมืองหลักที่สำคัญของการปกครองมาตั้งแต่อดีตจึงทำให้เมืองสงขลามีสถานที่ราชการอยู่เป็นจำนวนมาก โดยศูนย์กลางของย่านนี้ที่สำคัญได้แก่ บริเวณถนนราชดำเนินนอก ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด สำนักงานเทศบาล สำนักงานที่ดินจังหวัด ศาลจังหวัด ศาลแขวงสงขลา ซึ่งเป็นสถานที่ราชการที่มีความสำคัญในระดับจังหวัด ส่วนบริเวณถนนลาพัทธ์และถนนไทรบุรี จะเป็นกลุ่มของสถาบันราชการที่เป็นหน่วยงานทางด้านความมั่นคงของประเทศคือ ฐานทัพเรือสงขลาและกองทัพเรือภาค 4 บริเวณถนนกาญจนวนิชในเขตเทศบาลเขารูปช้างมีกลุ่มของสถาบันราชการในระดับภูมิภาคหลายแห่งเช่น แขวงการทางสงขลา ศูนย์ราชการย่อยริมถนนกาญจนวนิชซึ่งมีหน่วยงานราชการหลายแห่ง เป็นต้นและอีกกลุ่มหนึ่งจะอยู่ด้านทิศใต้ของเทศบาลเขารูปช้าง ซึ่งมีหน่วยงานราชการที่สำคัญได้แก่ เรือนจำกลางสงขลา เป็นต้น

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสาธารณูปโภค

พื้นที่เมืองสงขลามีหน่วยงานด้านสาธารณูปโภคกระจายอยู่ในพื้นที่เมืองสงขลา หน่วยงานที่สำคัญ คือ การประปาเขต 5 การประปาส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสงขลา สถานีขนส่งจังหวัดสงขลา ท่าเทียบเรือสงขลา ท่าเทียบเรือเทศบาลนครสงขลา สถานีโทรคมนาคมเคเบิลใต้น้ำ สถานีเรือดัดเพลิง และสำนักงานบริการโทรศัพท์ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา

เมืองสงขลามีสถานศึกษาในทุกๆระดับชั้นการศึกษา ย่านสถาบันการศึกษาที่สำคัญได้แก่ บริเวณถนนกาญจนวนิชในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้าง ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยทักษิณรวมทั้งสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาอีก 2 แห่ง ส่วนในพื้นที่เทศบาลนครสงขลามีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ 1 แห่งบริเวณถนนราชดำเนินนอกคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลาและสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาอีก 4 แห่ง ส่วนการศึกษาในระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาจะกระจายอยู่ทั่วมุมพื้นที่โดยเฉพาะในเขตพื้นที่เทศบาลนครสงขลา

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทศาสนสถาน

ศาสนสถานในพื้นที่เมืองสงขลาส่วนใหญ่จะเป็นวัดทางพุทธศาสนา รองลงมาได้แก่ มัสยิด ศาลเจ้า สำนักสงฆ์ โบสถ์คริสต์ ซึ่งจะกระจายอยู่โดยทั่วไปในพื้นที่เมืองสงขลา

- การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนันทนาการ

เมืองสงขลามีสถานที่สำหรับนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น สวนสัตว์สงขลา สวนเสรี สนามกีฬาติณสูลานนท์ สนามกอล์ฟสงขลา สวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรชามหาราชินี สวนสาธารณะบริเวณริมชายหาดและยังมีสถานนันทนาการขนาดเล็กในชุมชนอีกหลายแห่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นสนามกีฬาของโรงเรียนและวัดต่าง ๆ

3.1.2 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ

การศึกษาสภาพเศรษฐกิจของเมืองสงขลาในครั้งนี้จะทำการศึกษาสภาพทั่วไปของสภาพเศรษฐกิจโดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของประชากรในพื้นที่เมืองสงขลาและวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปตามประเภทของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจภายในพื้นที่เมืองสงขลา ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ทำให้ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของเมืองสงขลาเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์บทบาทของเมืองสงขลาต่อไป โดยศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเมืองสงขลาในปัจจุบันอยู่บริเวณเทศบาลนครสงขลาหรือบริเวณพื้นที่ตำบลบ่อยาง

3.1.2.1 อาชีพ

ประชากรในเขตพื้นที่บริเวณศูนย์กลางเมืองคือ เทศบาลนครสงขลาและเขตต่อศูนย์กลางเมืองคือเทศบาลตำบลเขารูปช้างพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมากกว่าร้อยละ 60 รองลงมาคือ อาชีพรับราชการและเกษตรกรรม ตามลำดับ อาชีพรับจ้างส่วนใหญ่ได้แก่ ค้าขาย พนักงานบริษัทต่าง ๆ รวมถึงแรงงานในภาคอุตสาหกรรมด้วย ส่วนอาชีพรับราชการซึ่งเป็นอาชีพที่มีประชากรในเมืองสงขลาจำนวนมากประกอบอาชีพนี้เนื่องจากเมืองสงขลามีสถานที่ราชการทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นหลายแห่งและเป็นเมืองที่มีความสำคัญในด้านการเป็นเมืองการปกครองมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนบริเวณทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้างส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม

3.1.2.2 ประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

- พาณิชยกรรม

เมืองสงขลาที่มีความสำคัญในด้านการค้าทางทะเลมาตั้งแต่อดีตมีการย้ายศูนย์กลางทางการค้าหลายครั้ง ปัจจุบันศูนย์กลางทางการค้าหรือพาณิชยกรรมอยู่บริเวณตำบลบ่อยางหรือบริเวณเทศบาลนครสงขลา เมืองสงขลามีสถาบันทางการเงินรวม 22 แห่ง มีศูนย์กลางการค้าและตลาดสดที่สำคัญรวม 3 แห่งคือ ตลาดเทศบาลนครสงขลา ตลาดสถานีรถไฟ ตลาดหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีห้างสรรพสินค้าขนาดเล็ก 4 แห่งคือ โอเดียนสงขลา ลีวีวัฒน์พลาซ่า ลีทรัพย์สิน ทรัพย์สินพลาซ่า โดยห้างสรรพสินค้าทั้งหมดอยู่บริเวณเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลตำบลเขารูปช้าง โดยไม่มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่และห้างค้าปลีกบริเวณเมืองสงขลา เมืองสงขลามีพาณิชยกรรมประเภทร้านค้า ห้างหุ้นส่วน บริษัทและอื่น ๆ รวมประมาณ 4,000 แห่ง

- อุตสาหกรรม

ในปัจจุบันเมืองสงขลามิโรงงานอุตสาหกรรมรวม 32 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นโรงงานที่ประกอบกิจการประเภทอาหารและเครื่องดื่มถึง 17 แห่งจากโรงงานประเภทนี้ทั้งหมด 28 แห่งในอำเภอเมืองสงขลาคิดเป็นประมาณร้อยละ 60 ของโรงงานทั้งหมดในอำเภอเมืองสงขลา มีแรงงานรวมประมาณ 8,000 คน โรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณเทศบาลเขารูปช้างฝั่งตะวันออกซึ่งติดกับอ่าวไทย โดยเป็นโรงงานแปรรูปอาหารทะเล 11 แห่ง โรงงานน้ำแข็ง 6 แห่ง โรงงานแช่แข็ง 2 แห่ง รวมทั้งโรงงานอื่น ๆ อีก 7 แห่งซึ่งตั้งกระจายอยู่ในเมืองสงขลา

- การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของเมืองสงขลามิมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและโบราณคดี มีจำนวนสถานที่ท่องเที่ยวรวม 15 แห่ง อยู่ในพื้นที่เทศบาลนครสงขลา 13 แห่งและเทศบาลตำบลเขารูปช้าง 2 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ แหลมสมิหลา หาดแก้วแสง เขาตังกวน ถนนนางงามและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา เป็นต้น เมืองสงขลามิโรงแรมรวม 18 แห่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครสงขลา 15 แห่ง เทศบาลเขารูปช้าง 3 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นโรงแรมขนาดเล็กราคาที่พักเฉลี่ยประมาณ 400-500 บาทต่อคืน การท่องเที่ยวของเมืองสงขลาส่วนใหญ่จะเป็นการท่องเที่ยวแบบทัศนอาจรไม่นิยมค้างคืนซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมค้างที่เมืองหาดใหญ่ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับจังหวัดและประเทศมากกว่า

3.1.3 สภาพทั่วไปทางด้านสังคม

การศึกษาถึงสภาพทั่วไปทางด้านสังคมของพื้นที่เมืองสงขลาในครั้งนี้ เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพทั่วไปในปัจจุบันของพื้นที่เมืองสงขลาในทางด้านสังคมทั้งทางด้านประชากร การศึกษา การสาธารณสุขรวมถึงสภาพของปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นและนำข้อมูลที่ได้มาเป็นพื้นฐานในการที่จะวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งอาจจะนำข้อมูลบางส่วนไปใช้ประกอบการวางแผนในขั้นต่อไปได้

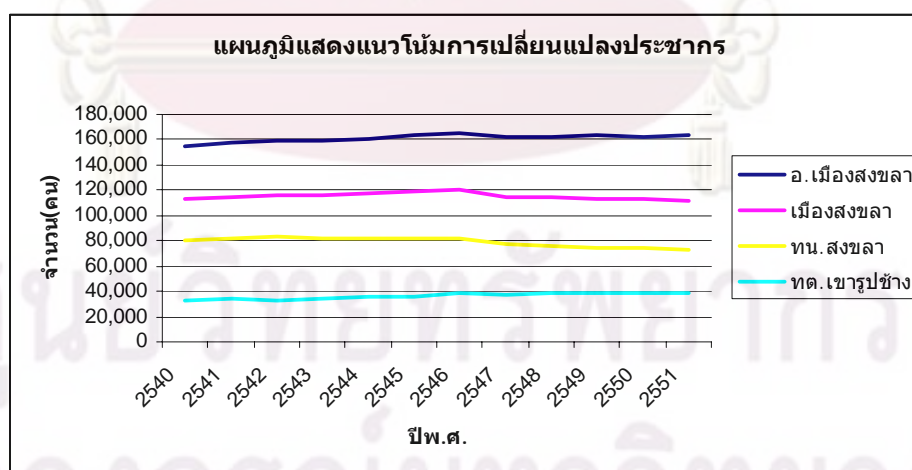
3.1.3.1 ประชากร

จากการศึกษาข้อมูลประชากรตามข้อมูลทะเบียนราษฎร์ย้อนหลังพบว่า ในปีพ.ศ. 2540 เมืองสงขลามิประชากรรวม 113,578 คน และลดลงเป็น 111,964 คนในปีพ.ศ.2551 โดยเทศบาลนครสงขลามิจำนวนประชากรรวม 72,920 คนและเทศบาลตำบลเขารูปช้างมีจำนวนประชากรรวม 39,044 คน ซึ่งถ้าเปรียบเทียบจำนวนประชากรในเมืองสงขลา กับจำนวนประชากรของอำเภอเมืองสงขลาทั้งหมดพบว่า ประชากรประมาณร้อยละ 70 ของอำเภอเมืองสงขลาจะอาศัย

อยู่ในพื้นที่เมืองสงขลาและถ้าเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในจังหวัดสงขลาพบว่า ประชากรในจังหวัดสงขลาประมาณร้อยละ 9 จะอาศัยอยู่ในบริเวณเมืองสงขลา ส่วนข้อมูลประชากรจากการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะปีพ.ศ.2543 พบว่า อำเภอเมืองสงขลา มีประชากรรวมทั้งสิ้น 162,700 คน

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2540-2551

ปีพ.ศ.	จำนวนประชากร			
	อ.เมือง	เมืองสงขลา	ท.น.สงขลา	ท.ต.เขารูปช้าง
2540	154,919	113,578	80,980	32,598
2541	157,314	114,971	81,428	33,543
2542	159,492	116,693	83,265	33,428
2543	159,531	116,375	82,202	34,173
2544	161,398	117,556	82,307	35,249
2545	163,052	118,511	82,156	36,355
2546	165,852	120,469	82,161	38,308
2547	161,469	114,432	77,038	37,394
2548	162,302	114,016	75,930	38,086
2549	163,072	113,537	74,875	38,662
2550	162,864	113,202	74,212	38,990
2551	163,376	111,964	72,920	39,044

แผนภูมิ 3.1 แสดงจำนวนประชากรในเมืองสงขลา ปีพ.ศ.2540-2551

ตารางที่ 3.3 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของจำนวนประชากรเมืองสงขลา (ร้อยละ/ปี)

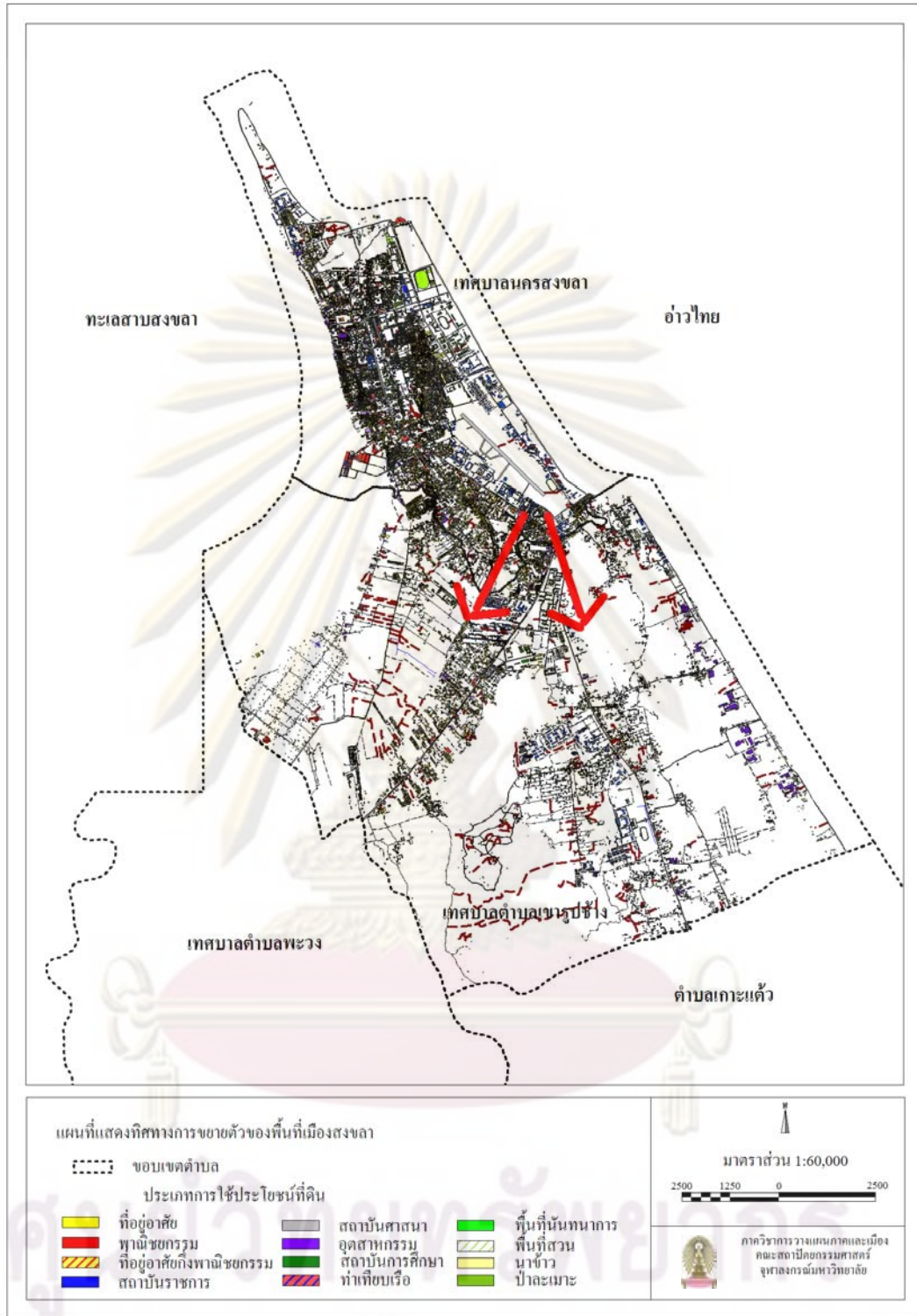
ปีพ.ศ.	อ.เมือง	เมืองสงขลา	ท.น.สงขลา	ท.ต.เขารูปช้าง
พ.ศ.2540-2551	0.48	-0.13	-0.95	1.65

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากสถิติจำนวนประชากรของเมืองสงขลาพบว่า ประชากรในภาพรวมของเมืองสงขลา มีแนวโน้มลดลงโดยปีพ.ศ.2540 มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 113,578 คนและลดลงเป็น 111,964 คน โดยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงประชากรลดลงเฉลี่ยประมาณร้อยละ 0.13 ต่อปี ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของอำเภอเมืองสงขลาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 0.48 ต่อปี การมีประชากรเมืองสงขลา มีแนวโน้มลดลงเนื่องจากจำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครสงขลา มีแนวโน้มลดลงในอัตราประมาณร้อยละ 0.95 ต่อปี เนื่องจากเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเมืองซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานที่หนาแน่นมาตั้งแต่อดีต ไม่มีพื้นที่ว่างมากนักสำหรับการเพิ่มขึ้นของอาคารบ้านเรือนจึงมีประชากรย้ายเข้าสู่พื้นที่น้อย ประกอบกับมีประชากรย้ายออกสู่พื้นที่อื่น ๆ มากกว่า ส่วนพื้นที่เทศบาลตำบลเขารูปช้างมีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรที่เพิ่มขึ้นในอัตราประมาณร้อยละ 1.65 ต่อปี เพราะพื้นที่เทศบาลตำบลเขารูปช้างเป็นพื้นที่ที่เป็นเขตติดต่อกับศูนย์กลางเมืองสงขลา คือ เทศบาลนครสงขลา และเป็นพื้นที่ซึ่งมีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ถึง 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประกอบกับมีพื้นที่ว่างสำหรับการตั้งถิ่นฐานของประชากร ทำให้การเปลี่ยนแปลงประชากรของเทศบาลตำบลเขารูปช้างมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงประชากรทำให้สามารถระบุทิศทางและแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนเมืองสงขลาโดยพิจารณาจากจำนวนและการเปลี่ยนแปลงประชากรซึ่งจะเห็นได้ว่าการขยายตัวของเมืองสงขลา มีแนวโน้มที่จะขยายตัวบริเวณทางด้านใต้ของเมืองสงขลาแถบเทศบาลตำบลเขารูปช้างเนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าบริเวณอื่น ๆ และเป็นพื้นที่ที่มีพื้นที่ว่างสำหรับการตั้งถิ่นฐาน ส่วนบริเวณเทศบาลนครสงขลาเป็นมีจำนวนประชากรลดลงแสดงว่าการขยายตัวของชุมชนบริเวณเขตเทศบาลนครสงขลา มีแนวโน้มที่จะลดลงตามการลดลงของจำนวนประชากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 3.2 แสดงแนวโน้มของทิศทางการขยายตัวของเมืองสงขลา

จากแผนที่ 3.3 ซึ่งแสดงทิศทางการขยายตัวของเมืองสงขลาพบว่า เมืองสงขลาจะขยายตัวมาทางด้านใต้บริเวณพื้นที่เทศบาลตำบลเขารูปช้าง โดยแนวโน้มการขยายตัวของเมืองจะเกิดขึ้นบริเวณ 2 ฟังของถนนกาญจนาภิเษกและถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 408 ซึ่งยังคงมีพื้นที่ว่างไว้รองรับการขยายตัวของเมืองสงขลาเป็นจำนวนมาก

การศึกษาในครั้งนี้จำเป็นที่จะต้องใช้อัตราส่วนประชากรที่มีอยู่จริงในพื้นที่เมืองสงขลา ซึ่งจะใช้ข้อมูลจำนวนประชากรจากฐานข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะซึ่งมีการสำรวจในปีพ.ศ. 2543 เมืองสงขลา มีประชากรรวม 118,433 คน โดยจะนำข้อมูลจำนวนประชากรจากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะคาดการณ์ตามการเปลี่ยนแปลงของประชากรตามข้อมูลทะเบียนราษฎร์ของทั้ง 2 พื้นที่ซึ่งจะได้จำนวนประชากรที่มีอยู่จริงตามการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มปกติของเมืองสงขลา พบว่าในปีพ.ศ.2543 เมืองสงขลา มีประชากรรวม 118,443 คน ปีพ.ศ.2546 มีประชากรลดลงเหลือ 117,784 คน และลดลงเป็น 117,145 คน ในปีพ.ศ.2550 โดยมีประชากรวัยพึ่งพิงคือ อายุต่ำกว่า 14 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี รวม 22 % ของประชากรทั้งหมด ซึ่งจะได้้นำข้อมูลจำนวนประชากรไปใช้ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของแรงงานในพื้นที่ต่อไป

ตารางที่ 3.4 แสดงจำนวนประชากรตามข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ

ปีพ.ศ.	จำนวน (คน)
2543	118,443
2544	118,206
2545	117,987
2546	117,784
2547	117,599
2548	117,430
2549	117,279
2550	117,145

ที่มา : คาดการณ์ข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะตามการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลทะเบียนราษฎร์

3.1.3.2 การศึกษา

การศึกษาเป็นสิ่งซึ่งมีความสำคัญต่อเมืองสงขลา มาตั้งแต่อดีตต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มีการพัฒนาทางการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันเมืองสงขลา มีสถานศึกษาในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งมีทั้งที่สังกัดหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสถานศึกษา รวม 52 แห่งจากทั้งหมด 64 แห่งในอำเภอเมืองสงขลา โดยพื้นที่ที่มีสถานศึกษาตั้งอยู่มากที่สุดคือ เทศบาลนคร

สงขลา 25 แห่ง รองลงมาได้แก่ เทศบาลตำบลเขารูปช้าง 14 แห่ง ในจำนวนนี้มีมหาวิทยาลัยรวม 3 แห่งคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลาตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยทักษิณตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้าง มีจำนวนนักเรียนนักศึกษาในพื้นที่รวมมากกว่า 45,000 คน มีจำนวนครูอาจารย์รวมประมาณ 4,000 คน

3.1.3.3 สาธารณสุข

ในด้านของการสาธารณสุขของเมืองสงขลาพบว่าเมืองสงขลามีโรงพยาบาลเพียง 1 แห่งคือ โรงพยาบาลจิตเวชราชนครินทร์หรือโรงพยาบาลประสาทสงขลา ซึ่งเป็นโรงพยาบาลเฉพาะทางขนาด 200 เตียง มีแพทย์และทันตแพทย์รวม 75 คน พยาบาลวิชาชีพรวม 430 คน มีสถานีนอนามัยรวม 3 แห่งตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลเขารูปช้าง ส่วนโรงพยาบาลทั่วไปที่คนเมืองสงขลาใช้บริการคือ โรงพยาบาลสงขลาซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลพะวงเป็นโรงพยาบาลขนาด 480 เตียงรวมทั้งเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัดสงขลาที่มีผู้ใช้บริการรวม 87,122 คนในปี.ศ.2548 ส่วนในเขตเทศบาลนครสงขลาจะมีศูนย์บริการสาธารณสุข 2 แห่งตั้งอยู่

จากข้อมูลทั่วไปด้านการสาธารณสุขพบว่า พื้นที่เมืองสงขลา มีอัตราแพทย์ : ประชากรในเมืองสงขลาเท่ากับ 1 : 1833 คน ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ที่ 1 : 5,000 และมีจำนวนเตียงผู้ป่วย : ประชากรเมืองสงขลาเท่ากับ 1 : 202 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศไทยที่มีอัตราประมาณ 1 : 1,000 แสดงว่าโรงพยาบาลในเมืองสงขลา มีแพทย์และจำนวนเตียงผู้ป่วยเพียงพอสำหรับรองรับผู้ป่วยในพื้นที่เมืองสงขลา และสามารถรองรับผู้ป่วยในพื้นที่ใกล้เคียงได้อีกด้วย

3.2 บทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาเมืองสงขลา

ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของเมืองสงขลาทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ทำให้ทราบถึงภาพรวมทุกด้านในพื้นที่เมืองสงขลา ซึ่งข้อมูลสภาพทั่วไปทั้งหมดที่ได้ศึกษามาแล้ว จะนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงบทบาทด้านต่าง ๆ และนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อหาบทบาทหลักซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา โดยศึกษาเพิ่มเติมถึงการเปลี่ยนแปลงของแต่ละบทบาทในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้ววิเคราะห์เพื่อหาบทบาทที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา ในช่วงเวลาปัจจุบันเพื่อที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของบทบาทนั้นต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาต่อไป ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไปของเมืองสงขลาสามารถแบ่งออกเป็นบทบาทที่สำคัญได้ดังนี้

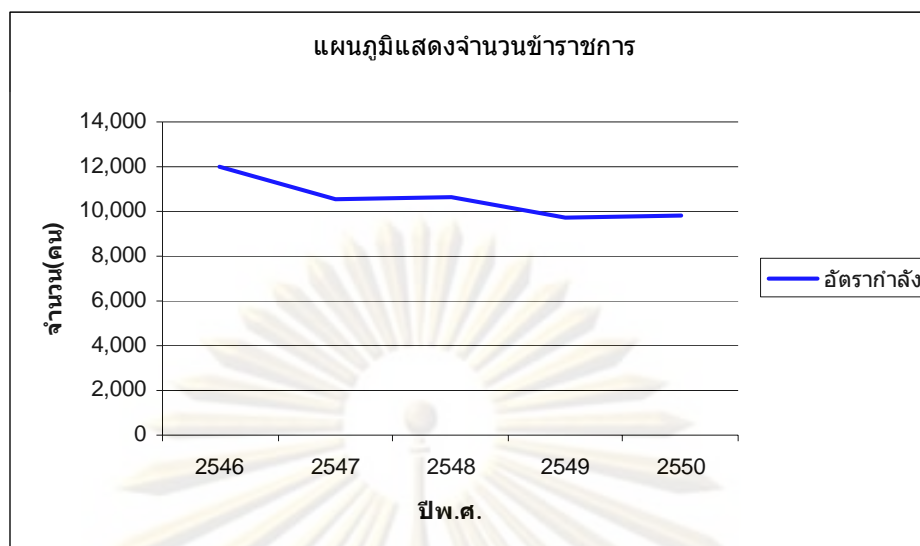
3.2.1 บทบาทด้านการเป็นเมืองบริหารราชการและการป้องกันประเทศ

เมืองสงขลามีบทบาทด้านการบริหารราชการและการป้องกันประเทศที่เด่นชัดมาตั้งแต่อดีตเป็นหัวเมืองที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่างถึงแม้จะมีการปรับเปลี่ยนระบบการปกครองหลายครั้ง เมืองสงขลา ยังคงเป็นเมืองที่มีความสำคัญในด้านการปกครองมาโดยตลอดประกอบกับการที่เมืองสงขลาตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นจังหวัดที่ใหญ่จังหวัดหนึ่งในภาคใต้ จึงเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการทั้งในระดับภาค ระดับเขต ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่นและหน่วยงานทางด้านการทหาร ทำให้มีข้าราชการและลูกจ้างในหน่วยงานราชการเป็นจำนวนมาก โดยในปีพ.ศ.2548 จังหวัดสงขลา มีจำนวนอัตรากำลังทั้งในส่วนของข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างรวมทั้งหมดประมาณ 17,000 คน โดยเมืองสงขลาเป็นศูนย์กลางของการบริหารราชการของเมืองสงขลา บทบาททางด้านการบริหารราชการของเมืองสงขลาจึงมีความสำคัญมาก ในพื้นที่เมืองสงขลา มีจำนวนหน่วยงานราชการส่วนกลาง 17 แห่ง ส่วนภูมิภาค 24 แห่งและส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง รวมทั้งสิ้น 47 แห่ง และมีจำนวนอัตรากำลังทั้งในส่วนของข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างรวมทั้งสิ้นประมาณ 10,000 คน ซึ่งการที่มีจำนวนข้าราชการเป็นจำนวนมากและเป็นเมืองที่มีความสำคัญในด้านการบริหารราชการและการป้องกันประเทศมาตั้งแต่อดีต ทำให้หลายหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนนโยบายด้านการพัฒนาเมือง กำหนดให้บทบาทด้านการเป็นเมืองบริหารราชการและการป้องกันประเทศเป็นบทบาทหลักในการพัฒนาเมืองสงขลา

ตารางที่ 3.5 แสดงจำนวนอัตรากำลังข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง ของหน่วยงานราชการทุกระดับในพื้นที่เมืองสงขลา

ปี	จำนวน (คน)
พ.ศ.2546	11,963
พ.ศ.2547	10,577
พ.ศ.2548	10,650
พ.ศ.2549	9,684
พ.ศ.2550	9,843

ที่มา : สำนักงานจังหวัดสงขลา

แผนภูมิ 3.2 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนอัตรากำลังข้าราชการปีพ.ศ.2546-2550

จากตารางที่ 3.5 และแผนภูมิ 3.2 แสดงให้เห็นถึงอัตรากำลังข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง รวมทั้งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งเมืองสงขลามีจำนวนอัตรากำลังกว่า 10,000 คน ถ้าเปรียบเทียบกับจำนวนอัตรากำลังข้าราชการทั้งหมดของจังหวัดสงขลาพบว่า อัตรากำลังข้าราชการกว่าร้อยละ 60 ของจังหวัดสงขลาอยู่ในพื้นที่เมืองสงขลา โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อัตรากำลังข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ มีจำนวนค่อนข้างคงที่คือมีการเพิ่มขึ้นและลดลงในแต่ละปีเป็นจำนวนไม่มากนัก ซึ่งจากการที่มีจำนวนข้าราชการกว่า 10,000 คนย่อมมีบทบาทต่อการพัฒนาพื้นที่เมืองสงขลาเป็นอย่างมาก แต่จากจำนวนอัตรากำลังที่มีจำนวนค่อนข้างคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่เมืองสงขลาเพิ่มขึ้นจากเดิมไม่มากนัก เพราะจำนวนข้าราชการที่ย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่หรือย้ายออกนอกพื้นที่ที่มีจำนวนไม่แตกต่างกันในแต่ละปี โครงสร้างของเมืองเดิมทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมเดิมย่อมสามารถรองรับข้าราชการที่เข้ามาในพื้นที่เมืองสงขลาในแต่ละปีได้ เห็นได้ว่าถึงบทบาทด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศจะเป็นบทบาทหลักตามที่หลายหน่วยงานได้กำหนดไว้ในแผนงานต่าง ๆ แต่มีส่วนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในพื้นที่เมืองสงขลาไม่แตกต่างจากช่วงที่ผ่านมามากนักซึ่งเป็นเพราะอัตรากำลังข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงน้อยโดยมีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงเล็กน้อยในแต่ละปีมีจำนวนแรงงานในบทบาทนี้ในช่วงเวลาปัจจุบันจึงค่อนข้างคงที่

3.2.2 บทบาทด้านการท่องเที่ยว

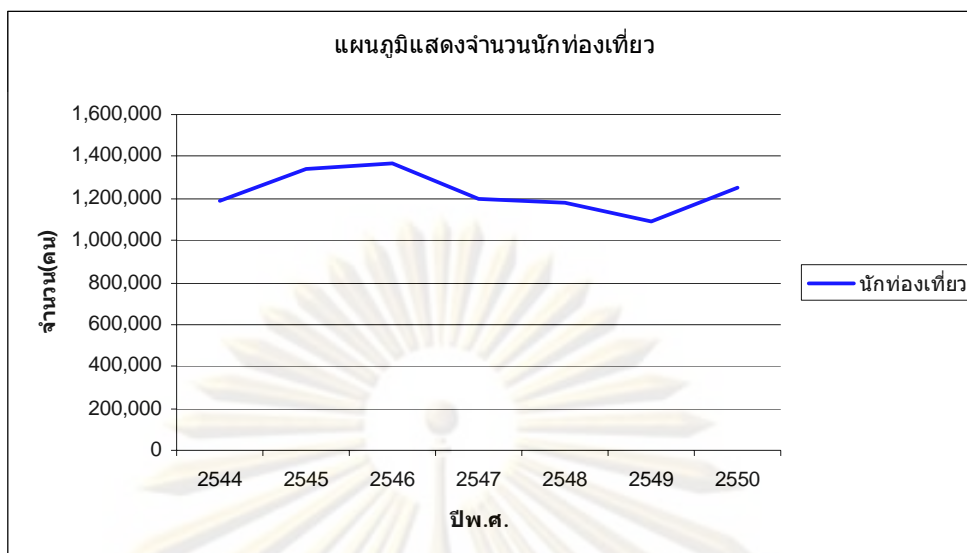
จากข้อมูลสภาพทั่วไปพบว่าเมืองสงขลาเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวที่มีสถานที่ท่องเที่ยวในทุกด้านรวมกว่า 19 แห่ง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางศิลปะ

วัฒนธรรมและทางโบราณคดี ซึ่งมีกระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญคือ ชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย ซึ่งมีชายหาดกว้าง ยาวหลายกิโลเมตร บริเวณที่มีชื่อเสียงได้แก่ แหลมสนอ่อน แหลมสมิหลา หาดเก้าเส้ง ซึ่งอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครสงขลาซึ่งจะมีทั้งประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้สถานที่เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งมานั่งรับประทานอาหารบริเวณชายฝั่งเป็นจำนวนมากในเวลาเย็น อีกทั้งเมืองสงขลายังมีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดี เนื่องจากเมืองสงขลาเป็นเมืองเก่า ทำให้มีบริเวณที่มีความเก่าแก่หลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นวัด ชุมชนเก่า รวมถึงสถาบันทักษิณคดีศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับรวบรวมโบราณวัตถุต่าง ๆ เอาไว้ เป็นต้น แต่บทบาทด้านการท่องเที่ยวของเมืองสงขลาข้อมมีบทบาทน้อยกว่าบทบาทด้านการท่องเที่ยวของเมืองหาดใหญ่ซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจการค้าหลักของจังหวัดสงขลา สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก มีโรงแรมขนาดใหญ่หลายแห่ง มีนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่พื้นที่ปีละหลายล้านคน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่เมืองสงขลาส่วนใหญ่เข้ามาในลักษณะของนักท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มาในพื้นที่จังหวัดสงขลาส่วนใหญ่นิยมพักที่เมืองหาดใหญ่มากกว่าเมืองสงขลาเพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการดีกว่าทั้งในเรื่องของที่พัก สถานที่จับจ่ายใช้สอย สถานบันเทิง โดยเลือกเมืองสงขลาเป็นเพียงสถานที่ท่องเที่ยวหนึ่งที่จะมาเที่ยว และกลับไปพักที่เมืองหาดใหญ่ เพราะฉะนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าสู่เมืองสงขลาจะเป็นไปในทิศทางเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าสู่เมืองหาดใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามเมืองสงขลาสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละปี หน่วยงานหลายแห่งได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นบทบาทหลักของเมืองสงขลาเพราะความที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่หลายแห่ง

ตารางที่ 3.6 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าสู่พื้นที่จังหวัดสงขลา

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	รวม
2544	294,905	894,333	1,191,782
2545	365,624	968,864	1,337,033
2546	417,003	947,479	1,367,028
2547	464,906	729,041	1,196,494
2548	443,116	738,239	1,183,903
2549	711,284	375,038	1,088,871
2550	790,005	458,126	1,250,681

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคใต้เขต 1

แผนภูมิ 3.3 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวปีพ.ศ.2544-2550

จากตารางที่ 3.6 และแผนภูมิ 3.3 ซึ่งแสดงจำนวนและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวในระดับจังหวัด ตั้งแต่ปีพ.ศ.2544-2550 เห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไปในแต่ละปี ไม่มีทิศทางที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากหลายปัจจัยทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศ สถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่ไม่แน่นอนในแต่ละปี แต่สิ่งหนึ่งซึ่งเห็นได้ชัดเจนคือ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปีพ.ศ.2549 และเพิ่มขึ้นในปีพ.ศ.2550 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในปีพ.ศ.2544 เห็นได้ว่าปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงเกือบครึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่เข้ามาพักอาศัยในพื้นที่ แม้ว่าส่วนใหญ่เข้าพักอยู่ที่เมืองหาดใหญ่ก็ตาม แต่จำนวนที่ลดลงอย่างมาก ทำให้เมืองสงขลามีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมืองสงขลาจึงไม่มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงแรม ปัจจุบันเมืองสงขลามีโรงแรมจำนวน 17 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นโรงแรมขนาดเล็กถึงปานกลาง ระดับราคาเฉลี่ยประมาณ 500 บาท/คืน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองหาดใหญ่พบว่าเมืองหาดใหญ่มีโรงแรมกว่า 50 แห่งซึ่งมากกว่าเมืองสงขลาหลายเท่าตัว ซึ่งจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไม่แน่นอนและจำนวนโรงแรมที่มีไม่มากนัก ทำให้บทบาทด้านการท่องเที่ยวมีส่วนต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาน้อย อาจมีผลทางเศรษฐกิจบ้าง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของอาหารการกินของใช้ต่าง ๆ ส่วนบริเวณเมืองเก่าสงขลาซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก บทบาทการท่องเที่ยวเป็นบทบาทซึ่งต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายอย่าง ที่สำคัญในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ สถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่สงบ ทำให้

เป็นเรื่องยากที่บทบาทด้านการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เมืองสงขลาเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม

3.2.3 บทบาทด้านการคมนาคม

จากการที่เมืองสงขลาเป็นเมืองที่ติดต่อกับพื้นที่ทั้ง 2 ด้านคือ ด้านตะวันตกติดต่อกับทะเลสาบสงขลาและด้านตะวันออกติดต่อกับอ่าวไทย ในสมัยก่อนการเข้าถึงพื้นที่เมืองสงขลาจากทางด้านเหนือของจังหวัดสงขลาสามารถเข้าถึงได้ทางเดียวคือ ทางเรือและแพขนานยนต์ ในปีพ.ศ. 2526 จึงได้มีการก่อสร้างสะพานติณสูลานนท์ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 408) ขึ้นเพื่อเชื่อมต่อการคมนาคมระหว่างพื้นที่ทั้ง 2 ฝั่งคือฝั่งเมืองสงขลากับอำเภอสิงหนคร ทำให้คนเปลี่ยนมาใช้ในการเดินทางโดยทางรถยนต์มากขึ้น เรือและแพขนานยนต์ถูกลดบทบาทลง ซึ่งการที่การคมนาคมทางบกสามารถที่จะเชื่อมการเดินทางระหว่างพื้นที่ทั้ง 2 ฝั่งได้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ทั้งในส่วนในพื้นที่บนเกาะยอและพื้นที่ทางฝั่งเมืองสงขลา ช่วยเอื้อประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อพื้นที่เมืองสงขลา สามารถเข้าถึงพื้นที่เมืองสงขลาได้สะดวกขึ้นในเวลาทีน้อยลงทำให้บทบาททางด้านคมนาคมจึงเป็นบทบาทที่สำคัญที่มีส่วนช่วยให้เมืองสงขลาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็วทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งในปัจจุบันผลจากการสร้างสะพานติณสูลานนท์ส่งผลดีต่อพื้นที่เมืองสงขลาเป็นอย่างยิ่ง การเข้าถึงสามารถทำได้โดยสะดวกแต่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในปัจจุบันน้อยเพราะสะพานติณสูลานนท์เปิดใช้งานมาเป็นเวลานานแล้ว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งบริเวณตำบลเกาะยอและบริเวณอื่น ๆ ของเมืองสงขลาจึงเกิดขึ้นมานานแล้วในช่วง 15-20 ปีที่ผ่านมาถึงแม้ว่าในช่วงปีพ.ศ.2545-2548 จะมีโครงการขยายสะพานติณสูลานนท์ซึ่งใช้งบประมาณกว่า 400 ล้านบาทและเปิดให้บริการในปีพ.ศ.2549 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางและการขนส่งของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างแต่การก่อสร้างเป็นการขยายสะพานซึ่งมีมาตั้งแต่อดีตแล้ว ไม่ได้เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ จึงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาไม่มากนัก เพียงแต่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนที่เข้ามาในพื้นที่เมืองสงขลาเท่านั้น ส่วนโครงการก่อสร้างอื่น ๆ ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันจากข้อมูลของแขวงทางสงขลาพบว่า ไม่มีโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ในพื้นที่เมืองสงขลาหรือพื้นที่ที่เชื่อมต่อเมืองสงขลา มีเพียงโครงการปรับปรุงถนนสายต่าง ๆ ให้ดีขึ้นเท่านั้น

3.2.4 บทบาทด้านการค้าและบริการ

จากความสำคัญทางด้านการค้าและบริการของเมืองสงขลาที่มีมาตั้งแต่อดีต โดยเริ่มจากการเป็นเมืองท่าไว้ออดเรือของพ่อค้าชาวต่างชาติ ทำให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน ทำให้เมืองสงขลา มีชื่อเสียงในด้านนี้มาตั้งแต่อดีต ต่อมาการค้าทางทะเลมีความสำคัญน้อยลง เนื่องจากการคมนาคมทางบกมีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง อีกทั้งเกิดศูนย์กลางทางการค้าขนาด

ใหญ่ขึ้นที่เมืองหาดใหญ่ซึ่งต่อมาเป็นศูนย์กลางทางการค้าที่สำคัญของภาคใต้ ส่วนการค้าภายในเมืองสงขลาส่วนใหญ่เป็นการค้าที่ให้บริการภายในเมืองสงขลาและบริการนักท่องเที่ยวบางส่วน ตารางที่ 3.7 แสดงจำนวนร้านค้าในพื้นที่เมืองสงขลา

ปีพ.ศ.	จำนวนร้านค้า(ร้าน)
พ.ศ.2540	3,736
พ.ศ.2546	3,792
พ.ศ.2551	3,932

ที่มา : ฐานข้อมูลผังเมืองรวม สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง

จากตารางแสดงจำนวนร้านค้าปีพ.ศ.2540 พบว่า เมืองสงขลามีจำนวนอาคารพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยถึงพาณิชย์กรรมซึ่งเป็นร้านค้าและบริการต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 3,736 แห่งและเพิ่มขึ้นเป็น 3,832 แห่งในปีพ.ศ.2551 หรือเพิ่มขึ้นรวม 196 แห่งซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่มากนักโดยเฉพาะช่วงปีพ.ศ.2540-2546 มีจำนวนร้านค้าเพิ่มขึ้นเพียง 56 แห่งเท่านั้น สถานที่ให้บริการที่สำคัญคือ ตลาดสดรวม 4 แห่ง ห้างสรรพสินค้าขนาดเล็ก 4 แห่ง สถาบันการเงินรวม 22 แห่ง นอกนั้นเป็นร้านค้าและธุรกิจที่ให้บริการประเภทที่ให้บริการในชุมชน ไม่มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่หรือห้างค้าปลีกขนาดใหญ่แม้แต่แห่งเดียว ในขณะที่เมืองหาดใหญ่ซึ่งเป็นเมืองที่สำคัญทางด้านการค้าและบริการของจังหวัดสงขลามีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่และห้างค้าปลีกรวม 12 แห่งและยังมีห้างสรรพสินค้าขนาดเล็กอีกหลายแห่งรวมทั้งมีสถาบันการเงินถึง 78 แห่ง

ตารางที่ 3.8 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนห้างสรรพสินค้าและสถาบันการเงิน

เมือง	ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่(แห่ง)	สถาบันการเงิน (แห่ง)
เมืองสงขลา	-	22
เมืองหาดใหญ่	12	78

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสงขลา

เห็นได้ว่าบทบาททางด้านการค้าและบริการมีความสำคัญต่อเมืองสงขลามาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะการค้าทางทะเล แต่เมื่อการค้าทางทะเลหมดความสำคัญลงการค้าและบริการภายในเมืองสงขลาจึงถูกลบบทบาทลงเป็นเพียงการให้บริการภายในเมืองสงขลาและบริการนักท่องเที่ยวบางส่วนและในช่วงที่ผ่านมาพื้นที่เมืองสงขลามีการเพิ่มขึ้นของจำนวนร้านค้าไม่มากนัก อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับการค้าและบริการในเมืองหาดใหญ่พบว่า เมืองสงขลาที่มีความสำคัญทางด้านการค้าและบริการน้อยกว่าเมืองหาดใหญ่ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเมืองสงขลามากนักและการที่เมืองสงขลาไม่มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่แม้แต่แห่งเดียวเป็นสิ่งบ่งบอกถึงบทบาทในด้านการค้าของเมืองสงขลาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งหากเปรียบเทียบจำนวนสถาบันการเงินกับเมืองหาดใหญ่พบว่าเมืองสงขลามีจำนวนน้อยกว่าเมืองหาดใหญ่อยู่หลายเท่าตัวและการที่ทั้ง 2 เมืองอยู่ไม่ห่างกันมากนักประมาณ 30

กิโลเมตรประกอบกับการที่เมืองหาดใหญ่มีร้านค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้บทบาททางด้านการค้าและบริการของเมืองสงขลาไม่ใช่บทบาทสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาในช่วงเวลาปัจจุบันแต่เป็นเพียงบทบาทหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อประชากรในพื้นที่เมืองสงขลา

3.2.5 บทบาทด้านอุตสาหกรรม

จากการที่เมืองสงขลามีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในพื้นที่รวม 32 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานอาหารประเภทแปรรูปสัตว์น้ำจำนวนทั้งสิ้น 17 แห่ง โรงงานทำน้ำแข็ง 6 แห่ง อุตสาหกรรมห้องเย็น 2 แห่งและอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ 7 แห่ง มีคนงานรวมทั้งสิ้นประมาณ 8,000 คน โรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณเทศบาลตำบลเขารูปช้างบริเวณรอบนอกของเมือง ซึ่งเป็นโรงงานที่ก่อตั้งขึ้นก่อนปีพ.ศ.2545 มีเพียง 6 แห่งเท่านั้นที่ก่อตั้งขึ้นหลังปีพ.ศ.2545 แต่หลายโรงงานมีการขยายกิจการ มีการเพิ่มกำลังการผลิต โดยเฉพาะ โรงงานขนาดใหญ่ทำให้มีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

เห็นได้ว่าบทบาททางด้านอุตสาหกรรมเป็นบทบาทหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อเมืองสงขลา โดยเฉพาะในด้านการเป็นแหล่งผลิตสินค้าประเภทอาหารทะเลแปรรูป ซึ่งเป็นผลดีต่อเมืองสงขลา ทั้งในส่วนของค่าจ้างแรงงาน รายได้จากภาษีและอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบอุตสาหกรรมสามารถสร้างงานให้คนในพื้นที่เนื่องจากมีจำนวนแรงงานรวมมากกว่าหมื่นคน ทำให้บทบาททางด้านอุตสาหกรรมเป็นบทบาทที่มีความสำคัญต่อเมืองสงขลา แต่ในช่วงประมาณ 5-6 ปีที่ผ่านมาจำนวนโรงงานในเมืองสงขลามีการเพิ่มขึ้นเพียง 6 แห่งและโรงงานที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนแรงงานไม่มากนัก บทบาทในด้านอุตสาหกรรมจึงมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาในช่วงที่ผ่านมาไม่มากนัก

3.2.6 บทบาทด้านการศึกษา

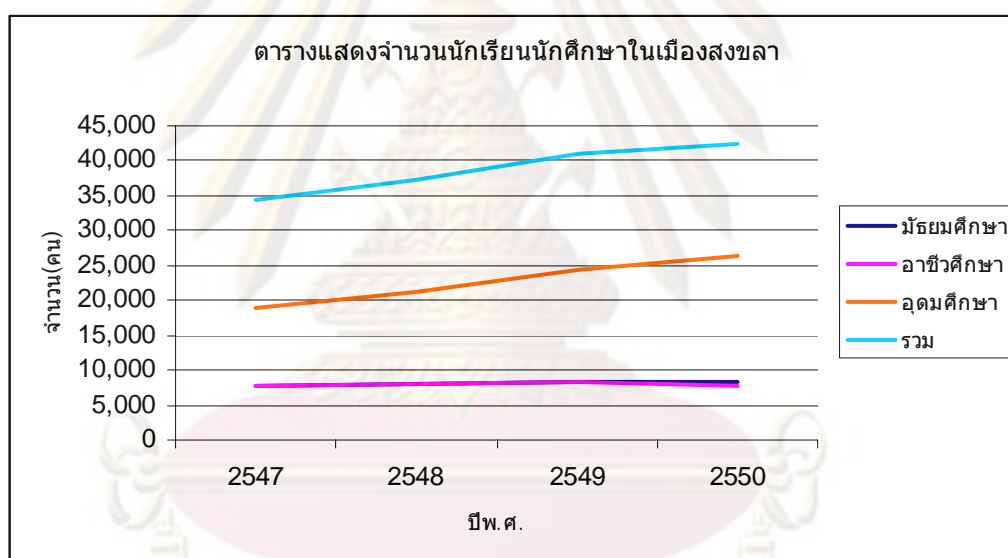
เมืองสงขลามีสถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่หลายแห่ง มีสถานศึกษาในทุกระดับชั้นการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งจะสังกัดอยู่ในหลายหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรวม 6 แห่ง สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษารวม 2 แห่ง สถานศึกษาที่สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนรวม 15 แห่ง สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารวม 3 แห่ง โดยมีจำนวนนักเรียนนักศึกษารวมทั้งสิ้นกว่า 42,000 คน โดยในจำนวนนี้มีนักศึกษาในระดับอุดมศึกษากว่า 26,000 คน ระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษาประมาณระดับละประมาณ 8,000 คน โดยจำนวนของนักศึกษามีการเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด เพราะสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนาในด้านการเรียนการสอน

อยู่ตลอดมีการเพิ่มหลักสูตรต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งสถานศึกษาบางแห่งมีการยกฐานะของสถานศึกษาเพื่อให้ความน่าเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาในพื้นที่เมืองสงขลาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยและมีรัศมีของการเปลี่ยนแปลงที่กว้างขึ้น ทำให้เมืองเกิดการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับบทบาททางด้านการศึกษา

ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาบริเวณพื้นที่เมืองสงขลา

ปีพ.ศ.	2547	2548	2549	2550
ระดับการศึกษา				
มัธยมศึกษา	7,726	8,121	8,224	8,381
อาชีวศึกษา	7,670	8,023	8,397	7,639
อุดมศึกษา	18,934	21,232	24,274	26,463
รวม	34,330	37,376	40,895	42,483

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

แผนภูมิ 3.4 แสดงการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักเรียนนักศึกษาในเมืองสงขลา

จากตารางแสดงจำนวนนักเรียนนักศึกษาในพื้นที่เมืองสงขลาซึ่งได้เลือกศึกษาในระดับชั้นที่น่าจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา คือ ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีนักเรียนนักศึกษาจากเมืองอื่น ๆ เข้ามาศึกษาในพื้นที่เมืองสงขลาเป็นจำนวนมากเนื่องจากมีสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาต่อไปว่าระดับชั้นใดที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักเรียนนักศึกษาที่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เมืองสงขลา มีจำนวนนักเรียนนักศึกษาโดยรวมทุกระดับชั้นเพิ่มขึ้น โดยในปีพ.ศ.2547 มีจำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งสิ้น 34,330 คน และมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็น

42,483 คนในปีพ.ศ.2550 เห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลา 4 ปี เมืองสงขลามีจำนวนนักเรียนนักศึกษาเพิ่มขึ้นกว่า 8,000 คน โดยระดับการศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษามากที่สุดและมีจำนวนนักเรียนนักศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี คือ ระดับอุดมศึกษา โดยมีจำนวนนักเรียนนักศึกษาเพิ่มขึ้นถึงปีละประมาณ 2,000-2,500 คน ส่วนในระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษามีจำนวนนักศึกษาใกล้เคียงกัน โดยในระดับมัธยมศึกษาจะมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเช่นกันแต่มีการเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนในระดับอาชีวศึกษามีจำนวนนักเรียนนักศึกษาเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ.2547-2549 และลดลงในปีพ.ศ.2550 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนนักศึกษาในทุกระดับการศึกษาพบว่า ระดับอุดมศึกษามีจำนวนนักเรียนนักศึกษามากที่สุดและมีการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญต่อพื้นที่เมืองสงขลาเป็นอย่างยิ่ง ผลจากจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นทำให้มีประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เมืองสงขลาเพิ่มขึ้นและนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่อาศัยและใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในเมืองสงขลา ซึ่งผลจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาเป็นจำนวนมากในระดับอุดมศึกษาย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เมืองสงขลาอย่างแน่นอน ทั้งในด้านของร้านค้า หอพักและอื่น ๆ ในเมืองสงขลาเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่เร่งให้เมืองสงขลาเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างในช่วงเวลาปัจจุบันอย่างเห็นชัดเจน

3.3 สรุปบทบาทของการพัฒนาเมืองสงขลาในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา

จากการศึกษาบทบาททั้งหมดของเมืองสงขลาเห็นได้ว่า บทบาททางการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ในขณะที่บทบาทด้านอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อเมืองสงขลาเช่นกันมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของจำนวนคนในบทบาทนั้นหรือจำนวนสถานที่ประกอบกิจการของบทบาทนั้น ๆ ไม่มากนัก จึงไม่ได้มีนัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาเหมือนกับบทบาททางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่าในช่วงที่ผ่านมาบทบาททางการศึกษาเป็นเพียงบทบาทเดียวซึ่งมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เมืองสงขลา โดยที่บทบาทอื่น ๆ ยังคงมีความสำคัญกับพื้นที่เมืองสงขลาอยู่แต่ไม่ได้มีนัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเมือง ซึ่งการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ย่อมส่งผลต่อการเข้ามาอยู่อาศัยของนักศึกษาในพื้นที่เมืองสงขลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีความต้องการในด้านที่อยู่อาศัย อาหารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทุกแห่งว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาอย่างไร ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาถึงความสำคัญของบทบาทในการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการพัฒนาและ

เจริญก้าวหน้าอย่างไรบ้าง แต่จากการวิเคราะห์ห้บทบาท ไม่ได้กำหนดว่าเมืองสงขลาต้องเปลี่ยนไป เน้นการพัฒนาจากบทบาททางด้านการศึกษา เป็นเพียงการนำเสนอผลที่เกิดขึ้นจากบทบาททางด้าน การศึกษาในช่วงที่ผ่านมาว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาอย่างไร ซึ่งจะได้ทำการศึกษา ในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในเมืองสงขลา

จากการวิเคราะห์บทบาทในด้านต่าง ๆ ของเมืองสงขลาในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาพบว่า บทบาททางด้านศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา เนื่องจากจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในแต่ละปี จึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับ สถานศึกษาของเมืองสงขลาเพื่อจะได้ทราบถึงพัฒนาการของสถานศึกษาแต่ละแห่งในช่วงที่ผ่านมา ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งในความเป็นจริงเมืองสงขลามีพัฒนาการด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษามาตั้งแต่อดีต เห็นได้จากในปีพ.ศ.2468 ได้มีการตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูขึ้น เพื่อผลิต ครูที่มีความรู้ความสามารถเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในสมัยนั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเมืองสงขลา หลังจากนั้นมาเมืองสงขลามีความเจริญก้าวหน้าด้าน การศึกษาในระดับอุดมศึกษามาโดยตลอด ทำให้เมืองสงขลาเป็นที่ผลิตนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันเมืองสงขลามีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษารวม 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ซึ่งแต่ละ สถานศึกษาก็มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการเพิ่มคณะและหลักสูตรต่าง ๆ ส่งผลให้แต่ละมหาวิทยาลัยสามารถที่จะเปิดรับนักศึกษา ได้เพิ่มมากขึ้นในทุกปีการศึกษา โดยการศึกษาในบทนี้จะศึกษาถึงข้อมูลและรายละเอียดของ สถานศึกษาทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลาทั้งในเรื่องของที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา จำนวนนักศึกษา จำนวนบุคลากร จำนวนหอพักนักศึกษารวมทั้งงบประมาณที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งได้รับในแต่ละ ปี เพื่อแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาต่อไป โดยรายละเอียดของสถานศึกษาทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลาสามารถอธิบายได้ดังนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1 มหาวิทยาลัยทักษิณ

4.1.1 ที่ตั้ง

เลขที่ 140 ถนนกาญจนวนิช หมู่ 4 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ประมาณ 162 ไร่

4.1.2 ความเป็นมาของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยทักษิณ มีจุดเริ่มต้นจากการที่วิทยาลัยการศึกษามีความคิดที่จะขยายการศึกษา ออกสู่ภูมิภาค ซึ่งต่อมาก็ได้มีการกระจายโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาค และให้นักเรียนในส่วนภูมิภาคได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จึงได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยวิชา การศึกษาขึ้นที่จังหวัดสงขลา ในชื่อ “วิทยาลัยวิชาการศึกษาสงขลา” โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2511 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของมหาวิทยาลัยทักษิณในปัจจุบัน

หลังจากที่ได้มีการจัดตั้ง “วิทยาลัยวิชาการศึกษาสงขลา” ขึ้นแล้ว ทางวิทยาลัยก็ได้มีการ พัฒนาทางด้านการศึกษา มีการเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอนให้หลากหลายขึ้น แต่ในช่วงเวลานี้ ทางวิทยาลัยเปิดสอนเพียงหลักสูตร 2 ปี ซึ่งก็สามารถที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อให้สามารถ พัฒนาภูมิภาคได้ในระดับหนึ่ง ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งขึ้นมา จนในปีพ.ศ.2517 ทางวิทยาลัย วิชาการศึกษาสงขลา ได้รับการยกฐานะเป็น “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา” เมื่อ มีการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยแล้ว จึงได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนไปอีกขั้นหนึ่ง คือ มี การสอนในหลักสูตร 4 ปี ซึ่งหลังจากนั้นมหาวิทยาลัยก็มีการพัฒนาเรื่อยมา จนกระทั่งปีพ.ศ.2532 ได้มีการขยายการศึกษาออกสู่จังหวัดใกล้เคียงคือ จังหวัดพัทลุง เพื่อที่จะผลิตบัณฑิตให้ได้มากขึ้น และมีสถานที่เพียงพอต่อการขยายตัวในอนาคต ในช่วงเวลานี้ทางมหาวิทยาลัยได้มีการเปลี่ยนชื่อ เป็น “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะขยายงานทางด้านการศึกษาให้ ครอบคลุมภูมิภาค ในปีพ.ศ.2539 มหาวิทยาลัยได้ออกนอกระบบ แยกตัวเป็นเอกเทศ โดยใช้ชื่อว่า “มหาวิทยาลัยทักษิณ” ทำให้มหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวในการบริหารงานการศึกษา มีหลักสูตร ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ทำให้มหาวิทยาลัยเติบโตอย่างรวดเร็ว จนเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ทั้งในระดับประเทศและในระดับภูมิภาค

4.1.3 จำนวนบุคลากร

บุคลากรของมหาวิทยาลัยทักษิณแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ บุคลากรสายสอนและบุคลากร สายสนับสนุน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีบุคลากร 3 ประเภทคือ ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัยและ ลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งจะสังกัดอยู่ในคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยทักษิณ

ปีงบประมาณ	สายวิชาการ (อาจารย์)	สายสนับสนุน	รวมทั้งหมด
2540	169	271	440
2541	173	278	451
2542	175	280	455
2543	180	290	470
2544	190	298	488
2545	214	352	566
2546	228	366	594
2547	278	406	684
2548	322	516	838
2549	323	543	866
2550	323	558	881

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี มหาวิทยาลัยทักษิณ

จากตารางที่ 4.1 ซึ่งแสดงจำนวนบุคลากรรวมทุกประเภทของมหาวิทยาลัย เห็นได้ว่าจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยตลอด ตั้งแต่ปีพ.ศ.2540 ซึ่งมีบุคลากรเพียง 440 คน ซึ่งต่อมาในปีพ.ศ.2550 มีบุคลากรเพิ่มขึ้นเป็น 881 คน

4.1.4 จำนวนนักศึกษา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยทักษิณเปิดสอนในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก มีคณะรวม 9 คณะ และโครงการจัดตั้งคณะ 2 โครงการ มีจำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น 8,622 คน

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษา
2540	3,627
2541	3,645
2542	3,690
2543	4,086
2544	4,658
2545	4,853
2546	5,389
2547	5,714
2548	6,673
2549	8,137
2550	8,622

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี มหาวิทยาลัยทักษิณ

จากสถิติจำนวนนักศึกษาตั้งแต่ปีพ.ศ.2540 พบว่ามีจำนวนนักศึกษารวม 3,627 คน โดยมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปีพ.ศ.2551 พบว่ามีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็น 8,622 คน แบ่งเป็นหญิง 6,329 คน ชาย 2,313 คน

4.1.5 งบประมาณประจำปี

ในแต่ละปีมหาวิทยาลัยทักษิณจะได้รับงบประมาณอยู่ 2 ประเภทคือ งบประมาณแผ่นดิน ซึ่งได้รับการจัดสรรจากภาครัฐและงบประมาณอื่น ๆ ซึ่งได้รับจากการหารายได้ในด้านต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัย ซึ่งมีรายละเอียดด้านงบประมาณในแต่ละด้านดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนงบประมาณของมหาวิทยาลัยทักษิณ (ล้านบาท)

ประเภท	ปีพ.ศ.					
	2545	2546	2547	2548	2549	2550
งบประมาณแผ่นดิน	379.76	403.23	521.68	547.66	599.42	620.33
งบประมาณอื่น ๆ	81.88	62.97	79.16	89.63	117.03	133.22
รวม	461.64	466.20	600.84	637.30	716.45	754.55

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี มหาวิทยาลัยทักษิณ

จากตารางแสดงงบประมาณประจำปีของมหาวิทยาลัยทักษิณพบว่าทั้งงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณอื่น ๆ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอดซึ่งแสดงถึงความก้าวหน้าและความพยายามที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีพ.ศ.2546 มหาวิทยาลัยทักษิณได้รับงบประมาณรายจ่ายรวมประมาณ 466.20 ล้านบาท ต่อจากนั้นมหาวิทยาลัยก็ได้รับเงินงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นทุกปีจนกระทั่งในปีพ.ศ.2550 มหาวิทยาลัยทักษิณได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 754.55 ล้านบาท แบ่งเป็นงบประมาณแผ่นดินประมาณ 620.33 ล้านบาท งบประมาณอื่น ๆ อีกประมาณ 133.22 ล้านบาท

4.1.6 หอพักนักศึกษา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยทักษิณมีหอพักนักศึกษาไว้รองรับนักศึกษาที่เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ โดยมีหอพักไว้รองรับรวม 3 หอพัก คือ หอพักปารีชาติ 1 ซึ่งเป็นหอพักชายสูง 3 ชั้น รองรับนักศึกษาได้รวม 376 คน อัตราค่าบริการปีการศึกษาละ 3,200 บาทต่อคน หอพักปารีชาติ 2 เป็นหอพักหญิงสูง 3 ชั้น รองรับนักศึกษาได้รวม 374 คน อัตราค่าบริการปีการศึกษาละ 3,200 บาทต่อคนและหอพักปารีชาติ 3 เป็นหอพักหญิงสูง 9 ชั้น สามารถรองรับนักศึกษาได้รวม 384 คน อัตราค่าบริการปีการศึกษาละ 4,000 บาทต่อคน

เห็นได้ว่าหอพักมหาวิทยาลัยทักษิณสามารถรองรับนักศึกษาได้เพียงประมาณ 1,100 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 8,622 คนหรือสามารถรองรับได้ประมาณ 13 เปอร์เซ็นต์ของนักศึกษาทั้งหมดซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก ไม่เพียงพอต่อนักศึกษาทั้งหมด อีกทั้งนักศึกษาที่พักในหอพัก

นักศึกษาทางมหาวิทยาลัยไม่อนุญาตให้นำรถจักรยานยนต์มาใช้อีกด้วย จึงมีนักศึกษาเป็นจำนวนมากที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในหอพักเอกชนภายนอกมหาวิทยาลัย

4.1.7 แผนพัฒนามหาวิทยาลัย

จากการศึกษาร่างแผนพัฒนามหาวิทยาลัยทศวรรษปีพ.ศ.2553-2557 พบว่า ประเด็นทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญของมหาวิทยาลัยคือ 1.พัฒนาคุณภาพมาตรฐานด้านการศึกษาระดับสากล 2.พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3.เพิ่มขีดความสามารถในการสร้างองค์ความรู้สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ 4.สืบสานส่งเสริม พัฒนา ภูมิปัญญาสากล ซึ่งจากยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ข้อ ประเด็นยุทธศาสตร์ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานด้านการศึกษาระดับสากลเป็นประเด็นที่สำคัญสำหรับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษารวมถึงบุคลากร ซึ่งเมื่อศึกษาถึงรายละเอียดพบว่า ในปีพ.ศ. 2553-2557 มหาวิทยาลัยกำหนดให้แต่ละคณะจำเป็นต้องมีการเพิ่มหลักสูตรสหกิจศึกษาอย่างน้อย 1 หลักสูตรและกำหนดให้มีหลักสูตรนานาชาติอย่างน้อยคณะละ 1 หลักสูตร อีกทั้งยังเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการวิจัยและพยายามเพิ่มจำนวนงานวิจัยและงบประมาณในการวิจัยให้มากขึ้น รวมทั้งเน้นการพัฒนาระบบต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยในดีขึ้น เช่น ระบบสารสนเทศ ระบบฐานข้อมูลวิจัยในระดับนานาชาติ เป็นต้น

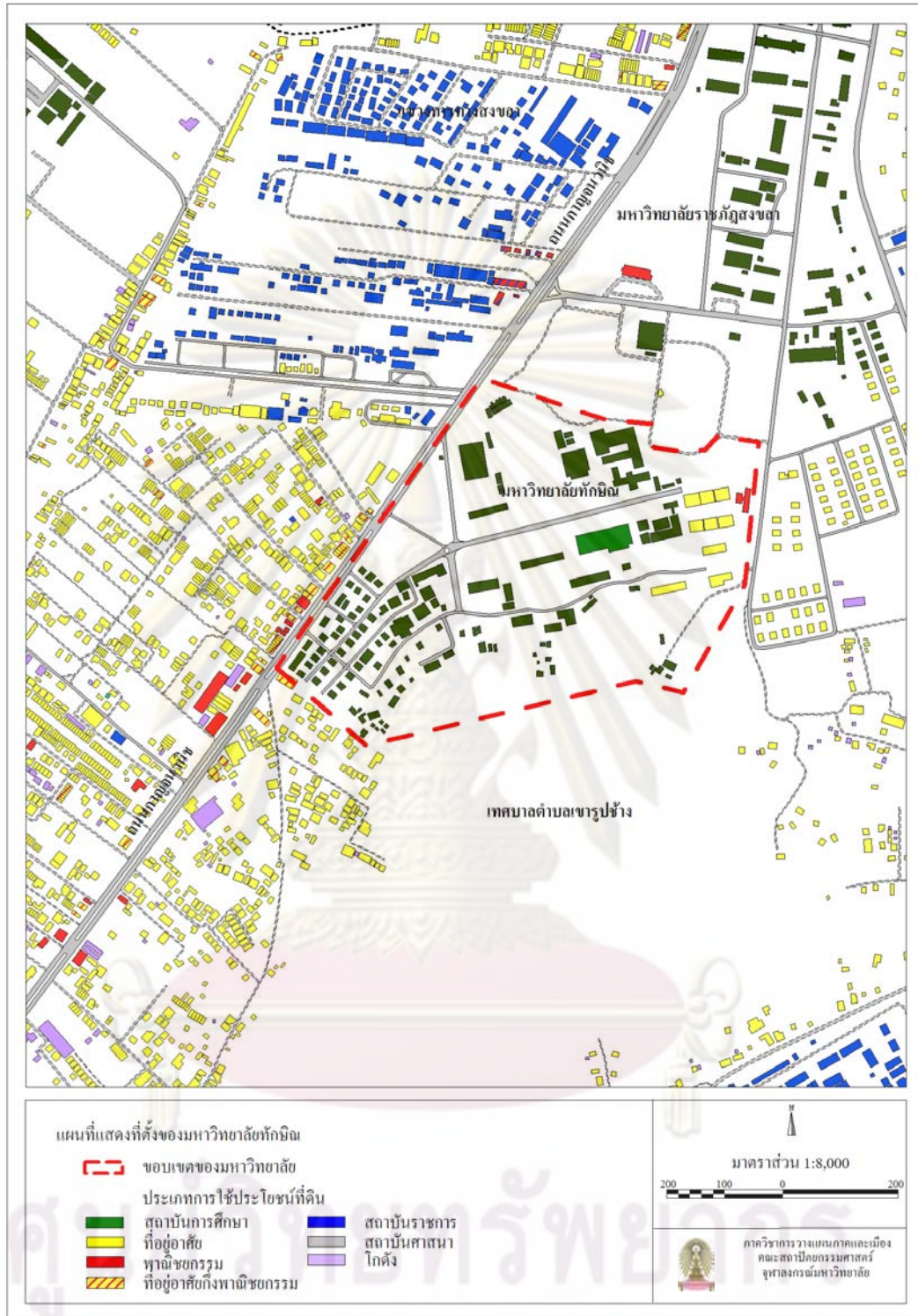
เห็นได้ว่าจากร่างแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยทศวรรษปีพ.ศ.2553-2557 เน้นให้มีการเพิ่มหลักสูตรของแต่ละคณะอย่างน้อย 1 หลักสูตรซึ่งจะทำให้สามารถรับนักศึกษาได้เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี และยังมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการวิจัย มีงานวิจัยเพิ่มขึ้นและงบประมาณที่ได้รับก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งผลจากการเพิ่มขึ้นของงบประมาณและงานวิจัยทำให้สามารถที่จะรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจากร่างแผนพัฒนาสามารถสรุปได้ว่า ในช่วง 4-5 ปีข้างหน้ามหาวิทยาลัยทศวรรษจะมีจำนวนนักศึกษาและบุคลากรเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

จากการศึกษาข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทศวรรษเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยทศวรรษมีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาโดยตลอด ซึ่งเห็นได้จากทั้งจำนวนบุคลากร จำนวนนักศึกษาและจำนวนงบประมาณที่ได้รับมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี จำนวนบุคลากรมีการเพิ่มขึ้นแต่โดยรวมแล้วมีจำนวนบุคลากรรวมไม่มากนัก สิ่งที่แสดงถึงความเจริญเติบโตของมหาวิทยาลัยได้อย่างชัดเจนคือจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาเป็นผลมาจากการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีความก้าวหน้าอยู่ตลอด มีการเพิ่มหลักสูตรในระดับการศึกษาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ผลจากการเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการเข้ามาของนักศึกษาเป็นจำนวนมากในพื้นที่เมืองสงขลา ทำให้เกิดความต้องการในเรื่องของที่อยู่อาศัย อาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักศึกษา เกิดการเพิ่มขึ้นของอาคารที่พักอาศัยอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากมหาวิทยาลัยมีหอพักไว้รองรับนักศึกษาไม่เพียงพอ สามารถรองรับนักศึกษาได้ประมาณ 1,100 คน ทำให้เกิดการขยายความเจริญของเมืองสงขลาออกสู่พื้นที่ชานเมือง

บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยทักษิณและเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจขึ้น โดยเฉพาะบริเวณริมถนนกาญจนวนิช มีการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียนนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา สิ่งที่เห็นได้ชัดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ คือ การได้รับการยกฐานะขององค์การบริหารส่วนตำบลเขารูปช้างเป็นเทศบาลตำบลเขารูปช้างในปีพ.ศ.2550 ซึ่งเกิดจากผลของการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาและการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีแหล่งงานเพิ่มขึ้น ทำให้คนจำนวนมากเข้ามาหาช่องทางประกอบอาชีพภายในเมืองสงขลาแถบบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยทักษิณบริเวณพื้นที่เทศบาลตำบลเขารูปช้าง ซึ่งบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณยังมีพื้นที่ซึ่งเป็นที่ว่างเหลืออยู่มากเนื่องจากเป็นบริเวณส่วนต่อขยายของเมือง ทำให้มีการปลูกสร้างอาคารต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งหากไม่มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ดีย่อมทำให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ขึ้นในพื้นที่ตามมาได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 4.1 แสดงที่ตั้งของมหาวิทยาลัยทักษิณ

4.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

4.2.1 ที่ตั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตั้งอยู่ที่ถนนกาญจนาภิเษก ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

4.2.2 ความเป็นมาของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2468 โดยในสมัยนั้นได้มีการก่อตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูมูลชั้น เพื่อผลิตครูไว้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ เพราะการศึกษาเริ่มมีบทบาทมากขึ้นในเมืองสงขลา ต่อมาโรงเรียนฝึกหัดครูมูลได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา หลังจากประเทศไทยยกเลิกการปกครองแบบมณฑล โดยรับนักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475) เข้าเรียนมีกำหนด 2 ปี ในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็นรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียน มีกำหนด 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้ประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) นอกจากนี้โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด ได้รับนักเรียนที่เตรียมไว้เพื่อบรรจุเป็นครูประจำตำบล ซึ่งทางจังหวัดต่าง ๆ ได้คัดเลือกนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากตำบลในถิ่นทุรกันดารในจังหวัดนั้น ๆ เข้ามาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ มีกำหนด 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะได้ประโยคครูประจำตำบล (ป.บ.) และกลับไปประกอบอาชีพครูในตำบลที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

ปีพ.ศ. 2482 โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา ได้ย้ายมาเรียนที่ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่อมา มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โดยรับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประโยคประกาศนียบัตรครูมูล (ว.) เข้าเรียนต่ออีก 1 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรครูมูล (ป.)

ปีพ.ศ. 2499 ได้มีการย้ายโรงเรียนอีกครั้ง โดยย้ายมาอยู่ที่บริเวณบ้านเขารูปช้าง ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา อันเป็นสถานที่ตั้งในปัจจุบันและได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูสงขลา เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 อีกทั้งได้มีการขยายการศึกษา โดยมีการขยายชั้นเรียนจากที่มีอยู่เดิม ไปจนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ในปีเดียวกันนั่นเอง

ปีพ.ศ. 2518 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ทำให้วิทยาลัยครูสงขลาเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี ในสาขาครุศาสตร์ โดยรับนักศึกษาที่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) หรือครูประจำการ เข้าศึกษาต่ออีก 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิศาตรบัณฑิต (ค.บ.) และมีการขยายการศึกษา โดยมีการเปิดสอนในหลักสูตรอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

ในปี พ.ศ.2527 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2527 ให้วิทยาลัยครูทำหน้าที่ผลิตครูและเปิดสอนวิชาชีพ ตามความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่นนั้น วิทยาลัย

ครูสงขลา จึงได้ผลิตครูระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต และบัณฑิตหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ อื่นๆ ตามความต้องการและความจำเป็น ของท้องถิ่นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม “ ราชภัฏ ” แทนชื่อวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ทำให้วิทยาลัยครูสงขลาเปลี่ยนชื่อมาเป็น “ สถาบันราชภัฏสงขลา ” และมีความเจริญก้าวหน้ามาโดยตลอด มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่องและเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2547 ได้รับการยกฐานะเป็น “ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ”

4.2.3 จำนวนบุคลากร

บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ บุคลากรสายสอนและบุคลากรสายสนับสนุน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีบุคลากร 7 ประเภทคือ ข้าราชการ อาจารย์สัญญาจ้าง พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานสัญญาจ้าง ลูกจ้างโรงแรมและบุคลากร โรงเรียนสาธิตซึ่งมีรายละเอียดในภาพรวมดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ประเภท	ปีพ.ศ.										
	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ข้าราชการ	199	205	201	209	215	220	211	207	230	229	213
อ.สัญญาจ้าง	22	21	25	32	40	44	70	55	71	65	84
พนักงานราชการ	-	-	-	-	-	-	-	16	18	17	17
ลูกจ้างประจำ	49	48	55	53	57	57	57	51	47	49	44
พนักงานสัญญาจ้าง	103	105	110	125	124	128	135	151	166	180	208
ลูกจ้างโรงแรม	4	6	5	6	6	6	7	9	9	9	9
โรงเรียนสาธิตฯ	35	37	38	37	41	41	40	34	34	46	46
รวม	412	422	432	464	483	496	520	523	575	595	621

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

จากตารางแสดงจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เห็นได้ว่าจำนวนบุคลากร มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นไม่มากนัก โดยในปีพ.ศ.2540 มีจำนวนบุคลากรรวม 412 คน และมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาทุกปีจนกระทั่งปีพ.ศ.2550 มีจำนวนบุคลากรรวม 621 คน

4.2.4 จำนวนนักศึกษา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเปิดสอนในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก มีคณะรวม 8 คณะ มีจำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้นกว่าหมื่นคน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (คน)

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษา
2540	3,588
2541	3,619
2542	3,765
2543	3,745
2544	3,825
2545	3,859
2546	4,423
2547	8,437
2548	10,105
2549	9,843
2550	11,210

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

จากตารางแสดงจำนวนนักศึกษาเห็นได้ว่า ในปีพ.ศ.2550 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีนักศึกษารวม 11,210 คน โดยแบ่งเป็นนักศึกษาชาย 4,227 คนและนักศึกษาหญิง 6,938คนซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจากปีพ.ศ.2540 ที่มีนักศึกษาเพียง 3,588 คน

4.2.5 งบประมาณประจำปี

ในแต่ละปีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาจะได้รับงบประมาณอยู่ 2 ประเภทคืองบประมาณแผ่นดินซึ่งได้รับการจัดสรรจากภาครัฐและงบประมาณอื่น ๆ ซึ่งได้รับจากการหารายได้ในด้านต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัย ซึ่งมีรายละเอียดด้านงบประมาณในแต่ละด้านดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (ล้านบาท)

ประเภท	ปีพ.ศ.					
	2545	2546	2547	2548	2549	2550
งบประมาณแผ่นดิน	112.26	107.03	116.84	144.78	202.76	299.81
งบประมาณอื่น ๆ	80.39	34.16	80.95	93.75	79.55	110.04
รวม	192.65	141.19	197.79	238.53	282.31	409.85

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

จากตารางแสดงงบประมาณประจำปี เห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด โดยในปีพ.ศ.2545 ซึ่งเป็นช่วงที่ยังไม่ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณเพียง 192.65 ล้านบาท และได้รับเพิ่มขึ้นจนในปีพ.ศ.2550 ได้รับงบประมาณรวมถึง 417.00 ล้านบาท

4.2.6 หอพักนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีหอพักสำหรับนักศึกษารวม 2 หอพักซึ่งเป็นหอพักหญิงทั้งหมดคือ หอพักราชพฤกษ์ ซึ่งสูง 2 ชั้น รองรับนักศึกษาได้รวม 80 คนและหอพักสับนางสูง 5 ชั้น รองรับนักศึกษาได้รวม 180 คน รวมจำนวนนักศึกษาที่หอพักสามารถรองรับได้รวมทั้งสิ้น 260 คน

4.2.7 แผนพัฒนามหาวิทยาลัย

จากข้อมูลแผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ.2551-2554) ของมหาวิทยาลัยพบว่า ในช่วง 4 ปี มหาวิทยาลัยได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะมีนักศึกษาเข้าใหม่จำนวน 16,955 คนและมีนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษารวม 14,239 คน อีกทั้งได้กำหนดเป้าหมายในด้านสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาไว้เท่ากับ 1 : 34 คน และมีการเพิ่มขึ้นของหลักสูตรใหม่จำนวน 8 หลักสูตร รวมทั้งมีการสนับสนุนการวิจัยต่าง ๆ อีกด้วย

จากการกำหนดเป้าหมายจำนวนนักศึกษาทำให้จำนวนนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวนนักศึกษาที่จบการศึกษาปีละประมาณ 680 คน แสดงว่าในช่วง 4 ปี ข้างหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาจะมีนักศึกษาเพิ่มขึ้น รวมทั้งจากการกำหนดเป้าหมายของสัดส่วนจำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษาที่อัตราส่วน 1 : 34 ทำให้มีจำนวนอาจารย์เพิ่มขึ้นเพราะในปัจจุบันสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาอยู่ที่ประมาณ 1 : 50 แสดงว่ามหาวิทยาลัยจะต้องมีการเพิ่มจำนวนอาจารย์อย่างแน่นอน อีกทั้งจากการเพิ่มขึ้นของโครงการวิจัยต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจบุคลากรมากขึ้นตามไปด้วย

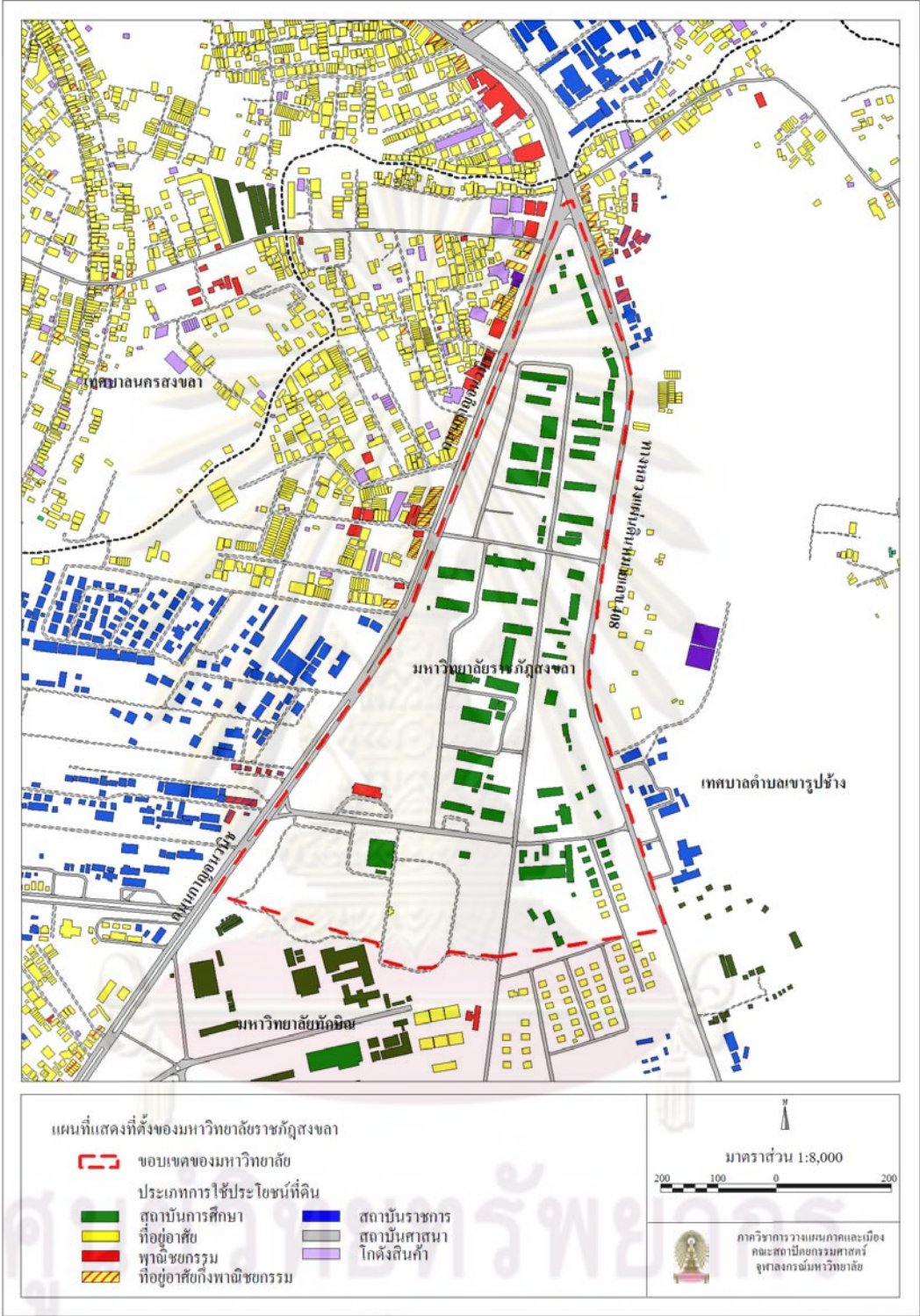
เห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาสามารถรองรับนักศึกษาได้น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาทั้งหมดซึ่งมีประมาณกว่า 1 หมื่นคนและมีไว้รองรับเฉพาะนักศึกษาหญิงเท่านั้น ส่วนนักศึกษาชายจำเป็นต้องพักอาศัยในที่พักภายนอกมหาวิทยาลัย

จากข้อมูลประวัติความเป็นมามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีจุดเริ่มของการเป็นมหาวิทยาลัยมาตั้งแต่อดีตและถือเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของเมืองสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาตั้งอยู่บริเวณเขตต่อระหว่างเทศบาลนครสงขลา กับเทศบาลตำบลเขารูปช้าง ซึ่งเป็นบริเวณซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นกว่าบริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณ เพราะเป็นบริเวณที่มีการขยายตัวของเมืองมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเป็นมหาวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่งในเมืองสงขลาที่เมื่อดูจากข้อมูลสถิติต่าง ๆ ทั้งจำนวนบุคลากร จำนวนนักศึกษาและงบประมาณประจำปีแล้วเห็นถึงการพัฒนาของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง งบประมาณประจำปีที่เพิ่มขึ้นอย่างมากแสดงถึงการพัฒนาของมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ทั้งการสร้างอาคารเรียน อาคารอเนกประสงค์ การซื้อเครื่องมือที่มีประโยชน์ทางการศึกษาและอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น ทำให้มหาวิทยาลัยต้องจัดหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อรองรับกับจำนวนนักศึกษา มีการเพิ่มจำนวนบุคลากรในด้านต่าง ๆ แต่มีการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเป็นมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนนักศึกษามากที่สุดในเมืองสงขลาและมี

จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดเห็นได้จากปีพ.ศ.2546 มีนักศึกษาประมาณ 4,423 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 11,210 คนในปีพ.ศ.2550 ซึ่งการเพิ่มขึ้นในจำนวนที่มากเป็นผลอันเนื่องมาจากการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยในปีพ.ศ.2547 ทำให้มีการเพิ่มคณะและหลักสูตรต่าง ๆ มหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับจากคนทั่วไปมากขึ้นจึงทำให้จำนวนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษามีจำนวนมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษานี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ภายในเมืองสงขลาเป็นอย่างมาก มีการเพิ่มขึ้นของหอพักภายนอกมหาวิทยาลัยและร้านค้าต่าง ๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเห็นได้ชัด เพื่อรองรับกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นและเข้ามาอยู่ในพื้นที่เมืองสงขลา อีกทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาตั้งอยู่บริเวณใกล้กับบริเวณแยกตำโง่งที่สามารถเชื่อมต่อการสัญจรภายในเมืองสงขลาออกสู่เมืองอื่น ๆ ทำให้มีปัญหาการจราจรคับคั่งในเวลาเร่งด่วน เมื่อจำนวนนักศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นย่อมเพิ่มปัญหาในด้านต่าง ๆ ต่อพื้นที่เมืองสงขลาบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาด้วย จึงควรที่จะมีการเตรียมการวางแผนเพื่อรองรับปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตรวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบันด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 4.2 แสดงที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

4.3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

4.3.1 ที่ตั้ง

เลขที่ 1 ถนนราชดำเนินนอก ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

4.3.2 ความเป็นมาของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลาเป็น 1 ใน 5 วิทยาลัยเขตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มกันของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเดิมในภาคใต้ แล้วยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ.2548 ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยจะเน้นไปทางด้านของการฝึกวิชาชีพและเทคโนโลยี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่เน้นการปฏิบัติ ทำการสอน ทำการวิจัย ผลิตครูวิชาชีพ ให้บริการทางวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่สังคม ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาได้มีโอกาสในการศึกษาต่อ ด้านวิชาชีพเฉพาะทางระดับปริญญาเป็นหลัก

4.3.3 จำนวนบุคลากร

บุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ บุคลากรสายสอนและบุคลากรสายสนับสนุน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีบุคลากร 3 ประเภทคือ ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัยและลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งจะสังกัดอยู่ในคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

ปีงบประมาณ	สายวิชาการ (อาจารย์)	สายสนับสนุน	รวมทั้งหมด
2540	189	104	293
2541	195	110	305
2542	198	114	312
2543	201	125	326
2544	218	123	341
2545	225	125	350
2546	230	128	358
2547	236	134	370
2548	203	130	333
2549	250	199	449
2550	261	272	533

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

จากข้อมูลสถิติจำนวนบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลาเห็นได้
มีบุคลากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ.2540-2550 โดยในปีพ.ศ.2540 มหาวิทยาลัยมีจำนวน
บุคลากรรวม 293 คนและมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 533 คนในปีพ.ศ.2550

4.3.4 จำนวนนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง
(ปวส.) ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 2 ปี และระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี รวมทั้งสิ้น 3 คณะ 1
โครงการจัดตั้งคณะ มีนักศึกษารวมทั้งสิ้น ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษา
2540	1,946
2541	2,086
2542	2,120
2543	2,330
2544	2,348
2545	2,754
2546	2,899
2547	3,983
2548	4,454
2549	6,294
2550	6,631

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

จากข้อมูลสถิติจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา เห็น
ได้ว่าในปีพ.ศ.2540 มีจำนวนนักศึกษาเพียง 1,946 คนและจำนวนนักศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง
ต่อเนื่องโดยในปีพ.ศ.2550 มีจำนวนนักศึกษารวมทั้งสิ้น 7,485 คน โดยแบ่งเป็นนักศึกษาชาย 3,142
คนและนักศึกษาหญิง 3,489 คน

4.3.5 งบประมาณประจำปี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา จะได้รับงบประมาณในแต่ละปีอยู่ 2
ประเภทคือ งบประมาณแผ่นดินซึ่งได้รับการจัดสรรจากภาครัฐและงบประมาณอื่น ๆ ซึ่งได้รับจาก
การหารายได้ในด้านต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัย ซึ่งมีรายละเอียดด้านงบประมาณในแต่ละด้านดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนงบประมาณของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา (ล้านบาท)

ประเภท	ปีพ.ศ.					
	2545	2546	2547	2548	2549	2550
งบประมาณแผ่นดิน	98.45	105.18	115.00	113.63	145.49	150.00
งบประมาณอื่น ๆ	13.98	19.47	38.01	52.87	55.77	75.00
รวม	112.43	124.65	153.02	166.50	201.26	225.00

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลาได้รับงบประมาณโดยรวมเพิ่มขึ้นทุกปีโดยในปีพ.ศ.2550 ได้รับงบประมาณทั้งสิ้นประมาณ 225.00 ล้านบาท ซึ่งมากกว่าปีพ.ศ.2545 ซึ่งได้รับเพียง 112.43 ล้านบาทเท่านั้น ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวแสดงถึงการพัฒนาของมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี

4.3.6 หอพักนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลาไม่มีหอพักนักศึกษาไว้รองรับนักศึกษา

4.3.7 แผนพัฒนามหาวิทยาลัย

ข้อมูลจากแผนพัฒนามหาวิทยาลัย 4 ปี (พ.ศ.2553-2546) พบว่า มหาวิทยาลัยได้มีการวางยุทธศาสตร์ไว้หลายด้าน โดยยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักศึกษา บุคลากร คือ 1.พัฒนาสาขาที่เป็นจุดแข็งสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งมีการพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานทั้งในระดับปริญญาตรีและโท รวมทั้งหลักสูตรนานาชาติด้วย 2.สร้างความเข้มแข็งในด้านการเรียนการสอนสายวิทยาศาสตร์ โดยกำหนดให้มีการเพิ่มจำนวนอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญและบุคลากรสายสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการศึกษาของนักศึกษาให้ดีขึ้น

เห็นได้ว่าถึงมหาวิทยาลัยจะไม่ได้กำหนดเป้าหมายของจำนวนนักศึกษาไว้ แต่จากประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของมหาวิทยาลัยซึ่งจากทั้งการพัฒนาหลักสูตรใหม่และการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้จำนวนนักศึกษาและจำนวนบุคลากรในช่วง 4 ปีข้างหน้ามีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

เห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลาแต่เดิมเป็นสถาบันที่เน้นการเรียนการสอนวิชาชีพเฉพาะโดยเน้นไปในการช่าง โดยเน้นรับนักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือระดับปริญญาตรี 2 ปี เพื่อเข้าศึกษาต่อจนจบปริญญาตรี เมื่อมีการปรับยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและคณะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบกับการที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่บริเวณใกล้ศูนย์กลางเมืองสงขลา ซึ่งมีความแออัดของผู้คนที่อาศัยอยู่อย่างหนาแน่นและอยู่ใกล้ศูนย์ราชการและหน่วยงานของทหารซึ่งเป็นแหล่งงานหลักของเมืองสงขลา อีกทั้งอยู่บริเวณใกล้กับชายทะเลซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของเมืองสงขลา ซึ่ง

สถานที่ต่าง ๆ ที่กล่าวมาล้วนมีจำนวนคนที่เข้ามาใช้พื้นที่รวมทั้งอยู่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นเป็นจำนวนมาก เมื่อรวมกับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยยิ่งทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งทำให้พื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาอาชญากรรม และที่สำคัญคือปัญหาด้านที่พักอาศัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักศึกษา เนื่องจากมหาวิทยาลัยไม่มีหอพักไว้สำหรับรองรับนักศึกษาทำให้นักศึกษาต้องอาศัยหอพักเอกชนหรือบ้านเช่าภายนอกมหาวิทยาลัย อีกทั้งพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา เป็นที่ตั้งของชุมชนที่อยู่อาศัยกันมาตั้งแต่อดีตทำให้ไม่มีพื้นที่มากนักสำหรับการสร้างที่พักอาศัย เช่น อพาร์ทเมนต์ หอพัก เพื่อรองรับกับจำนวนนักศึกษาที่เข้ามาอาศัยอยู่ที่ ซึ่งจากการสังเกตพบว่าการสร้างหอพักสูงหลายชั้นบนพื้นที่ที่เคยเป็นบ้านพักอาศัยแต่เดิมและเป็นบริเวณชอยแคบ ซึ่งน่าจะส่งผลกระทบต่อผู้คนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงทั้งในเรื่องของการจราจร มลภาวะทางเสียง ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งควรที่จะศึกษาและมีการวางแผนที่ดีเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเหล่านั้น ส่วนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัย มีการเพิ่มขึ้นของร้านค้าประเภทที่สนับสนุนด้านการศึกษาเป็นจำนวนมากเพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาและยังมีร้านค้าใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาในภาพรวมของเมืองสงขลาเป็นอย่างยิ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 4.3 แสดงที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

4.4 สรุปการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาของเมืองสงขลา

จากการศึกษาข้อมูลในทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลาพบว่า มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องโดยในช่วงปีพ.ศ. 2547-2550 มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นรวม 8,329 คนและจากการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาส่งผลให้จำนวนอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นด้วยโดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นรวม 458 คน ในส่วนของงบประมาณที่มหาวิทยาลัยได้รับในแต่ละปีมีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นกันโดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นรวม 437.75 ล้านบาท โดยในการศึกษาเรื่องงบประมาณในครั้งนี้มีข้อจำกัดในการศึกษาคือไม่สามารถที่จะแยกงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยทั้งหมดได้ว่าถูกใช้จ่ายไปในพื้นที่ใดบ้าง เนื่องจากการสรุปงบประมาณของมหาวิทยาลัยในแต่ละปีไม่ได้บอกถึงรายละเอียดในเรื่องของที่อยู่ของบุคคลหรือบริษัทที่เข้ามาจ้างงานหรือรับเงินจากมหาวิทยาลัย แต่จากการสอบถามบุคลากรในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพบว่า ลักษณะทั่วไปของการจ้างบุคคลหรือบริษัทของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะเน้นที่จะจ้างบุคคลหรือบริษัทในพื้นที่เมืองสงขลา ในการศึกษารั้งนี้จึงกำหนดให้เงินรายจ่ายของมหาวิทยาลัยทั้งหมดเป็นเงินหมุนเวียนที่เกิดขึ้นในเมืองสงขลาทั้งหมดเพราะเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านรายละเอียดของข้อมูลที่ไม่สามารถระบุถึงแหล่งที่อยู่ของผู้ที่เข้ามาจ้างงานและรับเงินจากมหาวิทยาลัยทั้งหมดได้

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนนักศึกษา อาจารย์และงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยในเมืองสงขลา

	ปีพ.ศ.			
	2547	2548	2549	2550
นักศึกษา (คน)	18,934.0	21,232.0	24,274.0	26,463.0
อาจารย์และบุคลากร (คน)	1,577.0	1,746.0	1,910.0	2,035.0
งบประมาณ (ล้านบาท)	951.7	1,042.3	1,200.0	1,389.4

จากตารางที่ 4.10 เห็นได้ว่าทั้งจำนวนนักศึกษา อาจารย์และบุคลากรและงบประมาณในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งส่งผลให้เมืองสงขลาที่มีจำนวนนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มขึ้นและซึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลาคือ งบประมาณที่เพิ่มขึ้นของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง โดยมหาวิทยาลัยทักษิณได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองมาได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา ตามลำดับ ส่วนในเรื่องของหอพักนักศึกษาพบว่า มีเพียงมหาวิทยาลัยทักษิณเท่านั้นที่มีการสร้างหอพักนักศึกษาเพิ่มขึ้น ส่วนอีก 2 มหาวิทยาลัยไม่มีการพัฒนาในเรื่องของที่อยู่อาศัยของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลาสามารถรองรับนักศึกษารวมทั้งหมด

ได้เพียงประมาณ 1,360 คนเท่านั้นจากนักศึกษารวมทั้งหมด 26,463 คนและในส่วนของแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลาที่ไม่ได้มีการเน้นในเรื่องของการพัฒนาที่อยู่อาศัยภายในสำหรับนักศึกษาแต่อย่างใด ในแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยจะเน้นไปในทิศทางเดียวกันคือ การเพิ่มจำนวนหลักสูตร จำนวนบุคลากรและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลจากการพัฒนาของสถานศึกษาย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เมืองสงขลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น ประกอบกับมีจำนวนหอพักนักศึกษาสำหรับรองรับนักศึกษาน้อย นักศึกษาส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องอาศัยอยู่ภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งจากการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาจำนวนมากในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาจึงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของเมืองสงขลาอย่างแน่นอน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อเมืองสงขลาทั้งในภาพรวมและบริเวณที่ได้รับอิทธิพลจากมหาวิทยาลัยในทุกด้าน ซึ่งจะทำการศึกษาในบทต่อไป โดยจะศึกษาวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในด้านกายภาพ ซึ่งจะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้ประโยชน์อาคาร และการเพิ่มขึ้นของอาคารต่าง ๆ โดยใช้แบบสำรวจทางกายภาพและฐานข้อมูลผังเมืองรวมปีพ.ศ. 2540 และพ.ศ.2546 รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาโดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาในเมืองสงขลาซึ่งจะทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากอิทธิพลของสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การศึกษาความสัมพันธ์ของสถานศึกษาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา

จากการศึกษาถึงข้อมูลสถิติของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งทำให้ทราบว่าในช่วงที่ผ่านมาเมืองสงขลา มีการเพิ่มขึ้นของนักศึกษา อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการเข้ามาสู่พื้นที่เมืองสงขลาของประชากรในด้านการศึกษาย่อมทำให้เมืองสงขลาเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านของเงินหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจของเมือง เมื่อเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการศึกษาในพื้นที่เมืองสงขลาและจากการเข้ามาของจำนวนประชากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นจำนวนมากย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านกายภาพของพื้นที่เมืองสงขลา โดยเฉพาะในส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินและจำนวนสิ่งก่อสร้างซึ่งเพิ่มขึ้นตามความต้องการของจำนวนประชากรในเมืองสงขลา ในบทนี้จะศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของบทบาททางด้านการศึกษาว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในพื้นที่เมืองสงขลาอย่างไรและจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่เมืองสงขลาอย่างไรบ้าง โดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่สำคัญคือ การเก็บแบบสอบถามและการสำรวจทางกายภาพ ซึ่งผลที่ได้ทางเศรษฐกิจและทางกายภาพจะนำมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และสามารถสรุปอิทธิพลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาบทบาททางด้านของพื้นที่เมืองสงขลาได้ โดยรายละเอียดของผลการศึกษามีดังนี้

5.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในส่วนของการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามจะทำให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจจากการใช้จ่ายของนักศึกษา และขอบเขตที่แท้จริงของบริเวณที่ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาสถานศึกษาจากพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของนักศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการสำรวจทางกายภาพเพื่อหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่รวมทั้งได้ทราบปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในพื้นที่เมืองสงขลา การออกแบบสอบถามในครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาและผู้ประกอบการการค้า ซึ่งมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

- แบบสอบถามกลุ่มนักศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยสอบถามเกี่ยวกับ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาเดิม รายได้ต่อเดือน รายจ่ายค่าที่พักอาศัย ลักษณะที่อยู่ปัจจุบัน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของนักศึกษา ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่นักศึกษาไปทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น รับประทานอาหาร จั๊บจ่ายใช้สอยต่าง ๆ สถานที่สังสรรค์ สถานที่ออกกำลังกาย รวมถึงค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ เพื่อทราบข้อมูลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในพื้นที่เมืองสงขลา

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางของนักศึกษารวมถึงข้อมูลความคิดเห็นทางการจราจรของนักศึกษา และข้อเสนอแนะด้านการจราจรภายในเมืองสงขลา

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพอใจในด้านการอยู่อาศัยในเมืองสงขลา ปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงข้อเสนอแนะและความคาดหวังที่อยากให้เกิดขึ้นในเมืองสงขลา

- แบบสอบถามผู้ประกอบการค้า

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยสอบถามเกี่ยวกับ ที่อยู่ของร้านค้า ลักษณะการประกอบการ ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาในการประกอบกิจการ รายได้ต่อเดือน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการ เป็นการสอบถามในเรื่องทั่วไปของผู้ประกอบการในเรื่องของการขายสินค้า รวมถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการ

- กลุ่มประชากรเป้าหมายและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้คือ กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย 3 แห่งในเมืองสงขลาและกลุ่มผู้ประกอบการค้าบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย

- กลุ่มนักศึกษา

การคำนวณจากสูตร YAMANE ที่ความเชื่อมั่น 95 % ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 395 ตัวอย่าง แต่การศึกษาครั้งนี้จะเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 420 กลุ่มตัวอย่าง โดยมีมหาวิทยาลัยเป้าหมาย 3 แห่ง ทำการเก็บข้อมูลมหาวิทยาลัยละ 140 ตัวอย่าง

- กลุ่มผู้ประกอบการ

ในการเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ประกอบการในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อทราบข้อมูลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของสถานศึกษาโดยเก็บข้อมูลผู้ประกอบการบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจำนวน 20 ชุด รวมทั้งหมด 60 ชุด

- การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการแจกแบบทดสอบในชั้นแรก โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักศึกษาข้อมูลจำนวน 30 ชุด แบ่งเป็นมหาวิทยาลัยละ 10 ชุด และทำการเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ประกอบการรวม 15 ชุด รวมทั้งหมด 45 ชุด ในการทดลองแบบสอบถามในชั้นแรกเพื่อเป็นการตรวจสอบแบบสอบถามว่ามีความเหมาะสมและมีความสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากที่สุด

หลังจากทดสอบแบบสอบถามและปรับปรุงแก้ไข จึงแจกแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเก็บข้อมูลนักศึกษาใน 3 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา แห่งละ 140 ชุด รวมแบบสอบถามทั้งหมด 420 ชุด ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป

5.1.1 การวิเคราะห์แบบสอบถามของกลุ่มนักศึกษา

- ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะและรายชื่อของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างจากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 37.60 และเพศหญิงร้อยละ 62.40 ส่วนช่วงอายุที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคือ 20 ปี มีจำนวนร้อยละ 24.00 รองลงมาคือ อายุ 21 ปีและอายุ 19 ปีตามลำดับ ที่ร้อยละ 23.20 และ 21.40 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 22 ปี ร้อยละ 5.00 ทางด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างพบว่าร้อยละ 95.05 เป็นผู้ศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่งเก็บแบบสอบถามในจำนวนที่ใกล้เคียงกันในแต่ละชั้นปี ส่วนร้อยละ 4.95 ศึกษาในระดับปริญญาโท ในด้านของระดับรายจ่ายของนักศึกษาต่อเดือนพบว่า ร้อยละ 57.40 มีรายจ่ายต่อเดือน 3,001-5,000 บาท รองลงมาคือ 5,001-7,000 ร้อยละ 23.40 และ 0-3,000 ร้อยละ 14.20 ตามลำดับ ส่วนที่พบน้อยที่สุดคือ มีรายจ่ายมากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน พบเพียงร้อยละ 0.60 เท่านั้น

ภูมิลำเนาเดิมและที่อยู่ปัจจุบัน

ในด้านภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกเขตพื้นที่ศึกษา(เทศบาลนครสงขลาและเทศบาลตำบลเขารูปช้าง) ถึงร้อยละ 84.40 ซึ่งนักศึกษาทั้งหมดมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคใต้ ส่วนนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตพื้นที่ศึกษามีเพียงร้อยละ 15.60 เท่านั้น ส่วนภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาที่อยู่นอกเขตพื้นที่ศึกษาจะแบ่งแยกได้ตามแต่ละมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยทักษิณ นักศึกษาส่วนใหญ่จะมาจากทั้งในจังหวัดสงขลาและพื้นที่อื่น ๆ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนอีก 2 มหาวิทยาลัยคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา นักศึกษาส่วนใหญ่จะมาจากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา มากกว่ามาจากจังหวัดอื่น ๆ ส่วนที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ร้อยละ 44.20 อาศัยอยู่ในหอพัก อพาร์ทเมนต์หรือแมนชั่น รองลงมาได้แก่ บ้านเช่า ร้อยละ 31.80 ซึ่งมีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลาเพียงมหาวิทยาลัยเดียวที่มีสัดส่วนของนักศึกษาที่อาศัยบ้านเช่ามากกว่าอาศัยในหอพัก อพาร์ทเมนต์หรือแมนชั่น เป็นเพราะว่าบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยไม่มีหอพักมากนักเพราะเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของอาคารเก่า แต่จะมีบ้านให้เช่าเป็นจำนวนมาก นักศึกษาจึงนิยมอยู่บ้านเช่ามากกว่า อีกทั้งเป็นมหาวิทยาลัยเดียวที่ไม่มีหอพักภายในมหาวิทยาลัย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบข้ออื่น ๆ พบว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บ้านของตนเอง ในด้านของจำนวนผู้ที่อยู่อาศัยร่วมกันพบว่า ร้อยละ 38.55 อาศัยอยู่ด้วยกัน 2 คน รองลงมาได้แก่ อาศัยอยู่ด้วยกัน 3 คน

ร้อยละ 24.07 อาศัยอยู่ด้วยกัน มากกว่า 4 คน ร้อยละ 27.11 และที่น้อยที่สุดคือ อาศัยอยู่เพียงคนเดียว ร้อยละ 10.28 โดยผู้ที่อาศัยอยู่ 2 คน ทั้งหมดจะอาศัยในหอพัก อพาร์ทเมนท์หรือแมนชั่น ส่วนที่อาศัยมากกว่า 4 คนทั้งหมดจะอาศัยในบ้านเช่า โดยพบจำนวนผู้อยู่อาศัยที่มากที่สุดคือ 9 คน ส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการพักอาศัย 1,001-2,000 บาท ถึงร้อยละ 47.27 บาท รองลงมาได้แก่ 0-1,000 บาท ร้อยละ 35.68 2,001-3,000 ร้อยละ 10.91 ส่วนที่พบน้อยที่สุดคือ มากกว่า 4,000 บาท เพียงร้อยละ 1.59

- ข้อมูลกิจกรรมของนักศึกษา

การรับประทานอาหารเช้าและค่าใช้จ่าย

ผลจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหารของมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ ร้อยละ 66.13 เพราะสะดวกที่จะสามารถไปเรียนได้ตรงเวลาและอาหารมีราคาถูก รองลงมาคือ ซื้ออาหารเช้าจากร้านภายนอกมหาวิทยาลัยไปรับประทานที่ที่พักร้อยละ 12.59 โดยส่วนใหญ่จะซื้อจากร้านค้าบริเวณหอพักหรือบ้านเช่าและมีการตอบแบบสอบถามข้ออื่น ๆ น้อยที่สุดคือ 10.30 โดยส่วนใหญ่จะไม่รับประทานอาหารเช้า ส่วนในเรื่องของการรับประทานอาหารเช้ากลางวันพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่รับประทานในโรงอาหารของมหาวิทยาลัย เช่นกันถึงร้อยละ 86.65 รองลงมาคือ ออกไปรับประทานอาหารนอกมหาวิทยาลัย ร้อยละ 9.28 โดยส่วนใหญ่จะรับประทานที่ร้านค้าบริเวณหน้ามหาวิทยาลัย ซึ่งมีร้านอาหารอยู่หลายร้าน แต่มีราคาสูงกว่าอาหารในโรงอาหาร โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามข้ออื่น ๆ น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 1.58 ทางด้านของอาหารเย็นพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่นิยมรับประทานในที่พักของตนเองมากที่สุดคือ ร้อยละ 37.53 โดยส่วนใหญ่จะซื้ออาหารสำเร็จรูปจากร้านค้าบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยและบริเวณหอพักของตนเอง ซึ่งมีบางส่วนซื้ออาหารสดมาประกอบอาหารเอง รองลงมาคือ รับประทานอาหารร้อยละ 37.30 โดยส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารที่ร้านค้าน้ำมหาวิทยาลัยของตนและภายในเมืองสงขลาซึ่งมีรถมีในการเดินทางไปรับประทานอาหารที่ไกลกว่าอาหารเช้าและอาหารกลางวัน

ในด้านของค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหารเช้าพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้จ่ายค่าอาหาร 1,500-2,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 32.34 รองมาคือ 2,500-3,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 23.95 2,001-2,500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 23.35 ส่วนที่พบน้อยที่สุดคือ ใช้จ่ายสำหรับค่าอาหารมากกว่า 4,000 บาทต่อเดือน ซึ่งมีเพียงร้อยละ 5.39 เท่านั้น

การพบปะสังสรรค์ในช่วงค่ำและค่าใช้จ่าย

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่พบปะสังสรรค์ในช่วงค่ำที่ร้านน้ำชา ถึงร้อยละ 46.23 ซึ่งร้านน้ำชาส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยทักษิณ ส่วนบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลาจะมีร้านน้ำชาน้อย โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลาจะมาใช้บริการที่ร้านน้ำชาบริเวณหน้า 2 มหาวิทยาลัยดังกล่าวด้วยเช่นกัน รองลงมาได้แก่ ที่อื่น ๆ ร้อยละ 32.34 จากการ

สอบถามพบว่า จะพบปะสังสรรค์ในช่วงค่ำที่ที่พักของตนเองหรือที่พักของเพื่อน ส่วนที่พบน้อยที่สุดคือ ผับหรือดิสโก้เทค เพียงร้อยละ 6.75 เพราะในเมืองสงขลาไม่พบสถานบริการประเภทนี้มากนัก โดยส่วนใหญ่จะไปใช้บริการที่เมืองหาดใหญ่ซึ่งมีสถานบริการประเภทนี้อยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับการพบปะสังสรรค์ในช่วงค่ำ พบว่า นักศึกษาใช้จ่าย 0-500 บาทต่อเดือนมากที่สุด ร้อยละ 57.51 รองลงมาคือ ใช้จ่าย501-1,000 บาทต่อเดือนที่ร้อยละ 24.03 ใช้จ่าย 1,500 เดือนขึ้นไป ร้อยละ 12.02 และใช้จ่าย 1,001-1,500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 6.44

การซื้อขายเสื้อผ้าและค่าใช้จ่าย

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า ร้อยละ 62.95 ซื้อเสื้อผ้าส่วนตัวจากซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านสะดวกซื้อในเมืองสงขลา โดยส่วนใหญ่ซื้อจากร้านลิ่ววิ้นซึ่งเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดเล็กที่มีหลายสาขาในเมืองสงขลา รองลงมาได้แก่ เซเว่นอีเลฟเว่นและมินิมาร์ททั่วไป ส่วนรองลงมาได้แก่ ซื้อจากซูเปอร์มาร์เก็ตในเมืองหาดใหญ่ร้อยละ22.98 ร้านค้าในหอพักร้อยละ 10.12 และที่อื่น ๆ ร้อยละ3.95 ซึ่งส่วนใหญ่ซื้อมาจากภูมิลำเนาเดิม ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นพบว่า นักศึกษาใช้จ่ายซื้อเสื้อผ้าส่วนตัว 501-1,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 38.78 รองลงมาคือ 0-500 บาทต่อเดือน ร้อยละ 33.96 ตามด้วย 1,501-2,000 บาทต่อเดือน 1,001-1,500 บาทต่อเดือนและมากกว่า 2,000 บาทต่อเดือน ที่ร้อยละ 11.32 10.57 และ 5.28 ตามลำดับ

สถานที่ชมภาพยนตร์และค่าใช้จ่าย

ในอดีตเมืองสงขลามีโรงภาพยนตร์ให้บริการแต่ปัจจุบันไม่มีให้บริการแล้ว ดังนั้นจากการสอบถามพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้บริการโรงภาพยนตร์ในเมืองหาดใหญ่ ถึงร้อยละ 93.42 ส่วนผู้ที่ตอบข้ออื่น ๆ ร้อยละ 6.58 พบว่าชมภาพยนตร์จากโรงภาพยนตร์ในภูมิลำเนาเดิมของตนเองและไม่นิยมชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ ส่วนค่าใช้จ่ายในการชมภาพยนตร์พบว่า นักศึกษาใช้จ่าย 0-500 บาท/เดือนมากที่สุด ถึงร้อยละ 87.41 รองลงมาได้แก่ 501-1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 11.19 และมากกว่า 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 1.40

สถานที่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจภายในมหาวิทยาลัยถึงร้อยละ 75.07 รองลงมาคือ บริเวณเมืองสงขลา ร้อยละ 17.06 ซึ่งได้แก่ บริเวณชายทะเล สนามกีฬาติณสูลานนท์และสวนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา รวมถึงที่หอพัก ส่วนบริเวณเมืองหาดใหญ่ มีกลุ่มตัวอย่างใช้บริการร้อยละ 7.87 ซึ่งได้แก่ สนามกีฬาจิระนครและสปอร์ตคลับของเอกชน

การใช้บริการร้านเสริมสวยหรือร้านตัดผมและค่าใช้จ่าย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเข้าใช้บริการร้านเสริมสวยหรือร้านตัดผมภายในเมืองสงขลา ถึงร้อยละ 61.20 โดยส่วนใหญ่เป็นร้านที่เปิดให้บริการบริเวณหน้ามหาวิทยาลัย รองลงมาคือ จากที่อื่น ๆ ร้อยละ 21.58 ซึ่งก็คือ ใช้บริการจากร้านที่ภูมิลำเนาเดิม และที่เหลือคือใช้บริการจาก

ร้านในเมืองหาดใหญ่ ร้อยละ 17.21 ส่วนค่าใช้จ่ายในการใช้บริการพบว่า ร้อยละ 64.24 เสียค่าใช้จ่ายค่าเสริมสวยหรือตัดผมไม่เกิน 200 บาทต่อเดือน รองลงมาคือ 201-400 บาทต่อเดือนและมากกว่า 400 บาทต่อเดือนตามลำดับ

- ข้อมูลการเดินทางของนักศึกษา

การเดินทางมามหาวิทยาลัย

การเดินทางของนักศึกษาในเมืองสงขลามหาวิทยาลัยพบว่า นักศึกษาเดินทางด้วยรถจักรยานยนต์มากที่สุด ร้อยละ 41.44 เพราะส่วนใหญ่จะอยู่ไม่ไกลจากสถานศึกษามากนัก และเมืองในต่างจังหวัดนิยมใช้รถจักรยานยนต์ รองลงมาคือ เดินมามหาวิทยาลัย ร้อยละ 30.79 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ที่เดินมามหาวิทยาลัยจะอาศัยอยู่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของมหาวิทยาลัยทักษิณจะเดินมามหาวิทยาลัยมากกว่าอีก 2 มหาวิทยาลัย อีกทั้งยังมีจำนวนมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณที่เดินทางโดยรถจักรยานยนต์ด้วย ส่วนการเดินทางโดยรถโดยสารรับจ้างมีจำนวนร้อยละ 14.81 โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเดินทางโดยรถโดยสารรับจ้างมากที่สุด เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาที่ภูมิลำเนาเดิมอยู่บริเวณอำเภอใกล้เคียงกับเมืองสงขลามากที่สุด โดยนักศึกษากลุ่มนี้จะอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเอง และจะเดินทางเข้าสู่เมืองสงขลาในลักษณะเข้าไปเย็นกลับ ทางด้านรถจักรยานจะพบเพียงร้อยละ 9.72 เนื่องจากไม่สะดวกรวดเร็วในการเดินทาง และที่พบน้อยที่สุดคือ การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว เพียงร้อยละ 3.24 เท่านั้น

ส่วนในเรื่องของระยะเวลาในการเดินทางพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาเดินทางมายังมหาวิทยาลัยไม่ถึง 10 นาทีถึงร้อยละ 53.99 รองลงมาคือ 10-20 นาที ร้อยละ 30.52 ใช้เวลาเดินทาง 30 นาทีขึ้นไปร้อยละ 8.43 ซึ่งส่วนใหญ่คือผู้ที่อาศัยอยู่อำเภอใกล้เคียงและใช้บริการรถโดยสารรับจ้าง ส่วนช่วงเวลา 21-30 นาที จะพบน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 7.06

ปัญหาในการเดินทางมามหาวิทยาลัย

ในด้านของปัญหาในการเดินทางพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการจราจรติดขัดถึงร้อยละ 58.01 โดยเฉพาะบริเวณแยกคำโรงซึ่งเป็นแยกที่เชื่อมต่อการจราจรสู่เมืองอื่น โดยเฉพาะเวลาเช้าและเย็น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การจราจรโดยรวมไม่ได้ติดขัดมากนัก เพียงแต่ยานพาหนะสามารถเคลื่อนตัวไปช้า มีปริมาณรถมาก แต่ในความคิดของนักศึกษาหรือประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด การที่การจราจรเคลื่อนตัวได้ช้าหรือมีปริมาณรถมากในบางช่วงเวลาก็เปรียบเสมือนการจราจรที่ติดขัดในเมืองใหญ่ เพราะการรับรู้ของประชาชนในต่างจังหวัดกับในเมืองใหญ่ถึงระดับของการติดขัดของการจราจรมีความแตกต่างกัน ส่วนบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา จะพบการจราจรติดขัดและเคลื่อนตัวได้ช้าบริเวณถนนชัยมงคล ซึ่งเป็นถนนที่มีขนาดเล็ก และถนนทะเลหลวง ซึ่งเป็นย่านที่อยู่อาศัย ซึ่งมีจำนวนรถมาก โดยเฉพาะรถจักรยานยนต์ ส่วนบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยทักษิณจะพบปัญหาการจราจรติดขัดน้อยกว่ามหาวิทยาลัยอื่น รองลงมาคือ ปัญหาที่พักอาศัยไกลจากมหาวิทยาลัย เนื่องจากที่พักอาศัย

บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยมีราคาสูงและไม่เพียงพอ ทำให้นักศึกษาบางคนจำเป็นต้องไปเช่าอาศัยอยู่บริเวณที่ไกลออกไปจากมหาวิทยาลัย ส่วนปัญหาที่พบบ่อยที่สุดคือ ปัญหาารถโดยสารในซอยน้อยเกินไป พบเพียงร้อยละ 4.83 เพราะส่วนใหญ่จะเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ และเป็นซอยที่ไม่ลึกมากนักสามารถเดินเข้าออกได้ จึงไม่นิยมใช้รถโดยสารภายในซอย

ส่วนการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเดินทางพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความคิดเห็นด้านการจราจรเพราะปัญหาด้านการจราจรเป็นปัญหาที่นักศึกษาส่วนใหญ่พบเจอ เช่น ควรจะมีตำรวจจราจรมาทำหน้าที่อำนวยความสะดวกที่ช่องกลับรถบริเวณหน้ามหาวิทยาลัย ควรมีสัญญาณไฟจราจรบริเวณหน้ามหาวิทยาลัย ถนนแคบเกินไปในกรณีของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ควรมีทางสำหรับรถจักรยานโดยเฉพาะ ปรับปรุงทางเดินเท้าให้มีความร่มรื่น รวมถึงการลดการตั้งด่านตรวจรถจักรยานยนต์เพราะเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้การจราจรไม่คล่องตัว

- ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการอาศัยอยู่ในเมืองสงขลา

ความพอใจของนักศึกษา

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 46.58 คิดว่าเมืองสงขลามีความน่าอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีความน่าอยู่มากร้อยละ 37.21 มีความน่าอยู่มากที่สุดร้อยละ 11.64 มีความน่าอยู่น้อยร้อยละ 3.20 และมีความน่าอยู่น้อยที่สุดร้อยละ 1.37 และเมื่อถามกลุ่มตัวอย่างว่าท่านคิดว่าเมืองสงขลาขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านใดบ้าง พบว่า ร้อยละ 23.50 ขาดห้างสรรพสินค้าและโรงพยาบาลในจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งเมืองสงขลา ยังไม่มีทั้งห้างสรรพสินค้าและโรงพยาบาล รองลงมาได้แก่ สวนสาธารณะร้อยละ 12.97 ร้านอาหารร้อยละ 10.95 สถานที่ออกกำลังกายร้อยละ 10.28 หอพักร้อยละ 8.93 ร้านเสริมสวยหรือร้านตัดผมร้อยละ 5.22 ส่วนผู้ที่ตอบข้ออื่น ๆ ร้อยละ 4.63 ซึ่งก็คือ ร้านหนังสือ สถานบันเทิง และร้านน้ำชา

ปัญหาของการอยู่อาศัย

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมพบว่า ปัญหาด้านกลิ่นพบมากที่สุดคือ 33.24 ซึ่งปัญหาที่พบคือ กลิ่นจากโรงงานแปรรูปอาหารทะเล กลิ่นจากรถบรรทุกปลาป่นและอาหารทะเล ซึ่งเป็นเพราะว่าเมืองสงขลา มีผู้ประกอบการธุรกิจด้านประมงหลายราย รองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านควันพิษร้อยละ 24.80 ซึ่งเป็นควันพิษจากยานพาหนะ ปัญหาด้านเสียงร้อยละ 23.26 ซึ่งเสียงจากการก่อสร้างถนน อาคารและจากยานพาหนะที่สัญจรไปมา ปัญหาขยะร้อยละ 12.33 ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดเป็นจุดย่อยบริเวณที่ทิ้งขยะ และร้อยละ 5.36 พบว่าไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

ในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเมื่ออาศัยอยู่ในเมืองสงขลาพบว่า นักศึกษามีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.43 รองลงมาคือ มีความปลอดภัยน้อยร้อยละ 28.13 มีความปลอดภัยน้อยที่สุดร้อยละ 12.50 มีความปลอดภัยมากร้อยละ 11.61 และเป็นที่น่าสนใจว่ามีผู้ตอบว่า มีความปลอดภัยมากที่สุดเพียงแค่ร้อยละ 1.34 โดยที่

นักศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณไม่มีใครเลือก มีความปลอดภัยมากที่สุดแม้แต่คนเดียว เห็นได้ว่าในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อยที่สุด ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความมั่นใจเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินของตนมากนัก ปัญหาที่พบมากคือ มีโจรขโมยหูฟัง โดยวิธีที่พบคือ การกระชากกระเป๋าถือของนักศึกษาทั้งที่อยู่บนรถจักรยานยนต์หรือเดินอยู่ในซอย รวมทั้งการเข้าไปขโมยของตามบ้านเช่า โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โดยนักศึกษาให้ความเห็นว่า ขาดการดูแลและเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งก่อนและหลังเกิดปัญหาขึ้น

5.1.2 การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้ประกอบการการค้า

จากการสำรวจทางกายภาพบริเวณพื้นที่ศึกษาพบว่า บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยในเมืองสงขลาทั้ง 3 แห่งมีผู้ประกอบการประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของนักศึกษาหลายประเภท ซึ่งผู้ประกอบการประเภทต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม ร้านถ่ายเอกสาร ร้านอินเทอร์เน็ตและเกมส์ ร้านเครื่องเขียน ร้านเช่าหนังสือ ร้านขายโทรศัพท์มือถือ ร้านเสริมสวย ร้านขายของชำ ร้านซักผ้าและผู้ประกอบการหอพัก จะทำการแบ่งการเก็บข้อมูลแบบสอบถามในจำนวนที่ใกล้เคียงกันในแต่ละประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ข้อมูลทั่วไป

จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตพื้นที่ศึกษาถึงร้อยละ 63.33 ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากจังหวัดใกล้เคียงเช่น นครศรีธรรมราช ยะลา ปัตตานี รวมทั้งพื้นที่อำเภออื่น ๆ ในจังหวัดสงขลาด้วย ส่วนผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตพื้นที่ศึกษามีเพียงร้อยละ 36.66 ส่วนระยะเวลาที่ประกอบการค้า ณ ที่ปัจจุบันพบว่าผู้ประกอบการร้อยละ 36.23 ประกอบกิจการมาเป็นระยะเวลา 2 ปี รองลงมาร้อยละ 21.73 ประกอบกิจการมาเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา ทางด้านรายได้ของผู้ประกอบการพบว่าผู้ประกอบการถึงร้อยละ 54.17 มีรายได้อยู่ในช่วง 10,000 – 30,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 30,000 – 50,000 บาท ร้อยละ 20.83 และผู้ประกอบการที่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 16.67 ซึ่งส่วนใหญ่คือผู้ประกอบการด้านหอพักหรืออพาร์ทเมนต์

- ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

จากการสอบถามถึงสาเหตุหลักที่เข้ามาประกอบกิจการการค้าพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า อยู่ใกล้สถานศึกษาถึงร้อยละ 73.53 รองลงมาร้อยละ 8.82 ค่าเช่าถูกกว่าที่อื่นร้อยละ 7.35 และเหตุผลที่มีผู้ประกอบการเลือกน้อยที่สุดคือ อยู่ใกล้แหล่งวัดตุ๊กเพียงร้อยละ 1.47 เพราะส่วนใหญ่ต้องซื้อวัตถุดิบจากนอกพื้นที่เมืองสงขลา เช่น ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ในเมืองหาดใหญ่ หรือสั่งของจากกรุงเทพมหานคร ส่วนร้านค้าที่ซื้อวัตถุดิบจากในเมืองสงขลาส่วนใหญ่จะเป็นประเภทร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนช่วงวันที่ขายสินค้าได้ดี

ที่สุด จะมีความแตกต่างกันในแต่ละประเภทร้านค้า โดยจะเป็นได้ 2 ประเภทคือ ร้านที่ขายสินค้าได้ดีในวันธรรมดา เช่น ร้านขายอาหาร ร้านถ่ายเอกสาร ร้านค้าภายในหอพัก ร้านเครื่องเขียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ซึ่งร้านค้าเหล่านี้จะขายสินค้าได้ไม่ดีในวันหยุดเพราะนักศึกษาจะเดินทางกลับภูมิลำเนาของตัวเองเป็นจำนวนมาก ส่วนร้านที่ขายสินค้าได้ดีในวันหยุดได้แก่ ร้านขายเสื้อผ้า ร้านอินเทอร์เน็ตและเกมส์ ร้านขายโทรศัพท์มือถือ ร้านเช่าหนังสือร้านเสริมสวย ส่วนช่วงเวลาที่ขายสินค้าได้ดีที่สุดในภาพรวมคือ ช่วงเวลา 16.00-20.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาเลิกเรียนแล้วรวมทั้งเป็นช่วงเวลาอาหารเย็นของนักศึกษาด้วย รองลงมาคือ ช่วงเวลา 11.00-13.00 น. ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร ส่วนช่วงเวลา 6.00-9.00 น. เป็นช่วงเวลาที่ไม่มีผู้ประกอบการเลือกตอบแม้แต่รายเดียว

ส่วนข้อคำถามในเรื่องของการเข้ามาใช้บริการของนักศึกษามากน้อยเพียงใดพบว่าผู้ประกอบการร้อยละ 50.00 ตอบว่ามีนักศึกษาเข้ามาใช้บริการมาก รองลงมาคือ ปานกลาง ร้อยละ 35.00 ส่วนในข้อน้อยที่สุด ไม่มีผู้ประกอบการเลือกตอบแม้แต่รายเดียว และผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ช่วงเวลาเปิดและปิดภาคเรียนมีความแตกต่างของจำนวนนักศึกษาและรายได้จากการขายสินค้ามาก ถึงร้อยละ 67.86 รองลงมาคือ ปานกลางร้อยละ 21.43 ส่วนข้อน้อยที่สุดไม่มีผู้ประกอบการรายใดเลือกตอบแม้แต่รายเดียว ซึ่งจากจำนวนของนักศึกษาที่ใช้บริการและช่วงเวลาของการเปิดและปิดภาคเรียนแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีส่วนสำคัญในการเพิ่มหรือลดยอดขายของร้านค้าประเภทต่าง ๆ เพราะร้านค้าส่วนใหญ่มีลูกค้าคือ นักศึกษาในเมืองสงขลานั้นเอง

- ความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านปัญหาต่าง ๆ

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งรวมถึงสาธารณูปโภคและการดูแลด้านต่าง ๆ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่พบปัญหาในเรื่อง ทรัพย์สินไม่ปลอดภัยมากที่สุดร้อยละ 36.73 รองลงมาคือ ที่จอดรถน้อยร้อยละ 24.49 น้ำประปาหยุดไหลบ่อยครั้งร้อยละ 22.45 และไฟฟ้าดับบ่อยครั้งร้อยละ 16.33 เห็นได้ว่า แต่ละปัญหาเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการประกอบกิจการการค้า ซึ่งจากการสอบถามพบว่า แต่ละปัญหามีผู้ตอบแบบสอบถามเลือกในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นถึงความต้องการของร้านค้าประเภทต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขเพื่อให้ธุรกิจต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างราบรื่น มีการเตรียมพร้อมด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้พร้อมกับการเจริญเติบโตของเมืองสงขลา ส่วนในด้านของปัญหาบริเวณโดยรอบพื้นที่ร้านค้าพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า มีปัญหาด้านความสะอาดของบริเวณร้านค้ามากที่สุด ซึ่งเกิดจากการที่มีประชาชนเป็นจำนวนมากมาใช้บริการ เกิดความแออัดในพื้นที่และทำให้มีสิ่งสกปรกและขยะที่ทิ้งลงสู่พื้นมาก โดยเฉพาะทางเท้า และจากการสอบถามเพิ่มเติมพบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกำจัดสิ่งสกปรกและขยะประเภทต่าง ๆ ดูแลไม่ทั่วถึงและละเลยกับปัญหาด้านความสะอาดของทางเท้าบริเวณหน้าร้านค้า

ส่วนปัญหาใดที่ผู้ประกอบการอยากให้ปรับปรุงมากที่สุดพบว่า ร้อยละ 59.09 อยากให้ปรับปรุงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาด้านความสะดวก ร้อยละ 27.27 และด้านสาธารณูปโภคร้อยละ 13.64 ในด้านของความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่มีมหาวิทยาลัยอยู่ในพื้นที่เมืองสงขลาพบว่า ผู้ประกอบส่วนใหญ่เห็นว่า มีผลดีต่อพื้นที่เพราะทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในเมืองสงขลา ทำให้คนในเมืองมีงานทำเพิ่มขึ้นและทำให้เมืองเกิดการพัฒนา

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามทำให้ทราบถึงข้อมูลในด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากผลจากการใช้จ่ายของนักศึกษา ซึ่งจะนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลงบประมาณรายจ่ายของนักศึกษาและข้อมูลสถิติต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถอธิบายผลที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจจากอิทธิพลของบทบาททางการศึกษาทั้งในด้านของเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจและงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งสามารถวิเคราะห์จำนวนแรงงานที่เกิดขึ้นพร้อมกับการขยายตัวของบทบาททางการศึกษาโดยใช้ทฤษฎี Economic Base มาวิเคราะห์เพื่ออธิบายในเรื่องของแรงงานที่เกิดขึ้น โดยผลที่เกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจทั้งหมดจะนำไปสู่การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านกายภาพ โดยเฉพาะในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งจะสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางการศึกษา ตลอดจนอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เมืองสงขลา ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในด้านกายภาพจะนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงผลที่เกิดขึ้นทางด้านสังคมจากอิทธิพลของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป โดยมีรายละเอียดของผลที่เกิดขึ้นดังนี้

5.2 ผลที่เกิดขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้านเศรษฐกิจจะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ใช้กับนักศึกษาโดยจะวิเคราะห์ใน 2 ส่วนคือ 1.เงินหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นจากงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยในเมืองสงขลาและการใช้จ่ายของนักศึกษา 2.แรงงานและประชากรที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของบทบาททางการศึกษา ซึ่งจากการศึกษาในด้านงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยในเมืองสงขลาพบว่า ในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลา มีงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นรวม 437.75 ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 109.43 ล้านบาท งบประมาณที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นงบประมาณในด้านของการก่อสร้าง งบประมาณปรับปรุงระบบต่าง ๆ และเงินเดือนอาจารย์และบุคลากร ซึ่งจากข้อจำกัดของการศึกษาในด้านงบประมาณคือ ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่ของบุคคลหรือบริษัทที่รับเงินจากมหาวิทยาลัยเพื่อจะนำไปสู่การวิเคราะห์ว่าเงินจะเกิดขึ้นขึ้นในระบบเศรษฐกิจของเมืองสงขลาเป็นสัดส่วนเท่าไรได้ แต่จากการสอบถามพบว่า การจ้างงานหรือการจ้างบริษัทที่จะเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยจะเน้นการจ้างงานและ

บริษัทในพื้นที่เมืองสงขลาเป็นส่วนใหญ่ ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดให้จำนวนงบประมาณที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดจะอัดฉีดเข้าไปสู่ระบบเศรษฐกิจของเมืองสงขลา ส่วนรายจ่ายของนักศึกษาพบว่า นักศึกษากว่าร้อยละ 57.40 มีรายจ่ายต่อเดือน 3,001-5,000 บาท โดยรายจ่ายของนักศึกษาในแต่ละเดือนจะถูกใช้ไปกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบไปด้วยค่าที่พักซึ่งเป็นรายจ่ายที่คงที่ โดยร้อยละ 47.27 มีค่าใช้จ่ายค่าที่พัก 1001-2,000 บาท มีค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหารส่วนใหญ่อยู่ที่ 1,500-2,000 บาทถึงร้อยละ 32.34 ส่วนรายได้ที่เหลือจะถูกใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สังสรรค์กับเพื่อนฝูง ซื้อของใช้ส่วนตัว เสริมสวยและอื่น ๆ อีกประมาณ 1,000-1,500 บาท และเมื่อศึกษาถึงสถานที่ที่นักศึกษาไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาพบว่า กิจกรรมเกือบทั้งหมดอยู่ในเมืองสงขลา มีเพียงเรื่องของการชมภาพยนตร์เท่านั้นที่ไม่สามารถทำได้ในเมืองสงขลา เห็นได้ว่ากิจกรรมเกือบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเกิดขึ้นภายในเมืองสงขลาเพราะฉะนั้นรายจ่ายของนักศึกษาเกือบทั้งหมดจะหมุนเวียนอยู่ภายในเมืองสงขลาและส่วนใหญ่จะกระจายสู่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเช่น เจ้าของกิจการหอพักและร้านค้าต่าง ๆ โดยในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 เมืองสงขลาจะมีเงินหมุนเวียนจากนักศึกษาเพิ่มขึ้นรวม 37.80 ล้านบาทต่อเดือนโดยใน 1 ปีการศึกษาจะมีการเรียนการสอนประมาณเพียง 8 เดือน เพราะฉะนั้นใน 1 ปีเมืองสงขลาจะมีเงินหมุนเวียนจากนักศึกษารวม 302.4 ล้านบาท ซึ่งเมื่อรวมงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยและรายจ่ายของนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นเมืองสงขลาจะมีเงินหมุนเวียนเพิ่มขึ้นรวม 411.83 ล้านบาทต่อปี ซึ่งในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ.2547-2550 เมืองสงขลาจะมีรายได้จากการพัฒนาของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นรวมกว่า 1,675.91 ล้านบาท การเพิ่มขึ้นของเงินหมุนเวียนที่เกิดขึ้นภายในเมืองสงขลา ยังส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีการพัฒนาตามการเพิ่มขึ้นของนักศึกษา โดยการศึกษาวิเคราะห์แรงงานที่เกิดขึ้นจากการนำหลักทฤษฎี Economic Base มาทำการวิเคราะห์เพื่อจะได้ทราบสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ในการศึกษาถึงอิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้จะเริ่มวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจซึ่งจะเป็นสิ่งดึงดูดให้ประชากรและแรงงานเข้ามาสู่พื้นที่เมืองสงขลา โดยในส่วนของกรวิเคราะห์ถึงจำนวนแรงงานที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของสถานศึกษาจะใช้ทฤษฎี Economic Base Theory ซึ่งเป็นหลักทฤษฎีที่ใช้ในการคาดการณ์จำนวนแรงงานที่เกิดขึ้นในเมืองสงขลา โดยหลักการของทฤษฎีนี้จะคำนวณจากการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมหลักว่าจะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมต่อเนื่อง แรงงานรวมและประชากรอย่างไร ซึ่งหลักการของทฤษฎีมีรายละเอียดดังนี้

B:LM

B:TE

TE:TP

B:TP

โดยที่

- B = แรงงานในกิจกรรมหลัก
 LM = แรงงานในกิจกรรมต่อเนื่อง
 TE = แรงงานรวม
 TP = ประชากรรวม

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะนำหลักการของทฤษฎีมาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงจำนวนแรงงานที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลบทบาททางการศึกษาในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 ว่ามีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนแรงงานและประชากรในเมืองสงขลาอย่างไร โดยผลที่ได้จากการศึกษาจะทำให้ทราบว่าอิทธิพลจากการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมหลักจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของแรงงานในกิจกรรมต่อเนื่องและประชากรในเมืองสงขลาอย่างไร ซึ่งผลที่เกิดขึ้นสามารถนำไปเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลา เพื่อนำผลที่ได้ไปวางแผนในเรื่องของการเตรียมความพร้อมในด้านที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับการเข้ามาของประชากรและแรงงานต่อไป รวมทั้งหากมีการศึกษาในลักษณะนี้กับเมืองการศึกษาอื่น ๆ อีกหลายแห่ง แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน หากผลที่เกิดขึ้นมีจำนวนหรือสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ผลที่ได้อาจจะนำไปสู่ทฤษฎีที่จะใช้คาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของประชากรและแรงงานจากการเข้ามาของแรงงานในกิจกรรมหลักและนำไปสู่การวางแผนรองรับกับจำนวนแรงงานที่เข้ามาสู่พื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

การศึกษาครั้งนี้จะกำหนดให้

- B = ข้าราชการ อาจารย์สัญญาจ้าง พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานสัญญาจ้างและบุคลากรในด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษา
 LM = แรงงานในกิจกรรมด้านการค้าและบริการ
 TE = แรงงานในกิจกรรมหลักรวมกับแรงงานในกิจการต่อเนื่อง

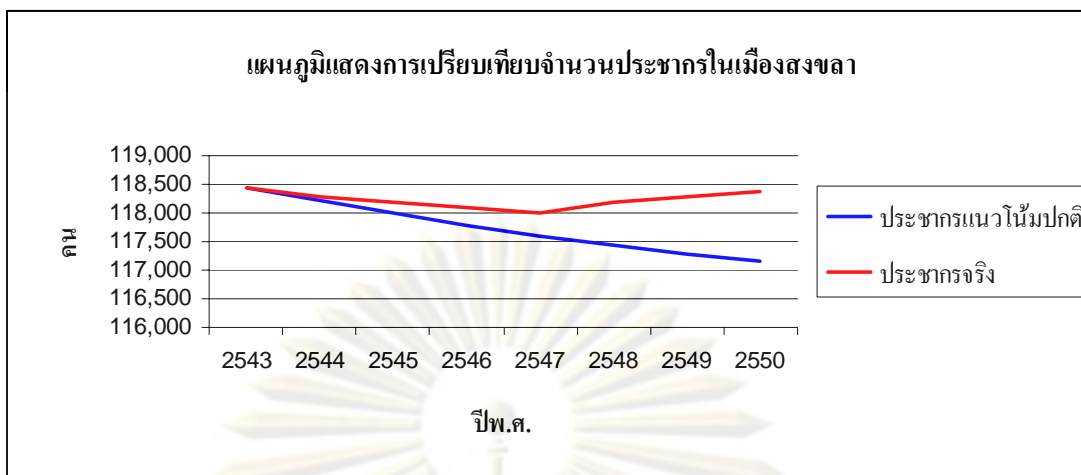
โดยการศึกษาครั้งนี้กิจกรรมการศึกษาถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหลักของเมืองสงขลา โดยมีแรงงานในกิจกรรมหลักก็คือแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งหมดได้แก่ ข้าราชการ อาจารย์สัญญาจ้าง พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานสัญญาจ้างและบุคลากรในด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง เมื่อมีการเข้ามาของแรงงานในกิจกรรมหลักย่อมก่อให้เกิดการย้ายถิ่นเข้ามาของแรงงานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งก็คือ ภาคการค้าและบริการต่าง ๆ ภายในเมือง

สงขลาส่งผลให้จำนวนประชากรในพื้นที่เมืองสงขลาเพิ่มขึ้น ในการศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของประชากรในเมืองสงขลาจะใช้ข้อมูลจำนวนประชากรตามข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะปีพ.ศ.2543 ซึ่งมีจำนวนประชากรรวม 118,443 คน โดยนำมาปรับฐานตามอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรของเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลตำบลเขารูปช้าง เหตุที่ต้องนำข้อมูลประชากรตามสำมะโนประชากรและเคหะมาปรับฐานตามการเปลี่ยนแปลงตามอัตราการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลทะเบียนราษฎรเนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะมีการเก็บทุก 10 ปีซึ่งในช่วงที่ทำการศึกษายังไม่ได้มีการสำรวจข้อมูลใหม่ โดยข้อมูลที่ใหม่ที่สุดคือ ปีพ.ศ.2543 จึงไม่สามารถที่จะหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรได้ จึงนำอัตราการเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของประชากรตามข้อมูลทะเบียนราษฎรมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งจะทำให้ทราบจำนวนประชากรที่มีอยู่ตามการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มปกติและนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลจำนวนประชากรที่เกิดขึ้นจริงพบว่า เมืองสงขลามีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรในปีพ.ศ.2547-2550 ในจำนวนที่มากกว่าประชากรที่เกิดขึ้นตามแนวโน้มปกติรวม 3,365 คน ซึ่งก็คือ จำนวนประชากรรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้นในช่วงที่บทบาทด้านการศึกษาในเมืองสงขลามีการพัฒนาและมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นมาก

ตารางที่ 5.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของเมืองสงขลา

ปีพ.ศ.	ประชากรตามแนวโน้มปกติ(คน)	ประชากรจริง(คน)	ผลต่างจำนวนประชากร(คน)
2543	118,443	118,443	0
2544	118,260	118,284	122
2545	117,987	118,190	247
2546	117,784	118,095	355
2547	117,599	118,001	402
2548	117,430	118,177	747
2549	117,279	118,278	999
2550	117,145	118,262	1,217
		รวม	3,365

ที่มา : วิเคราะห์จากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะและข้อมูลทะเบียนราษฎร

แผนภูมิ 5.1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนประชากรเมืองสงขลา

จากแผนภูมิ 5.1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนประชากรซึ่งเป็นการเปรียบเทียบข้อมูลประชากรที่เกิดขึ้นตามแนวโน้มปกติกับจำนวนประชากรที่เกิดขึ้นจริงในเมืองสงขลาพบว่า ในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ.2547 ซึ่งเป็นช่วงที่บทบาททางด้านการศึกษามีการพัฒนา จำนวนประชากรจริงมีการเพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวนประชากรตามแนวโน้มปกติ โดยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดจะมีทั้งในส่วนของแรงงานในกิจกรรมหลัก แรงงานในกิจกรรมต่อเนื่องและประชากรวัยพึ่งพิง (อายุต่ำกว่า 14 ปีและอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ซึ่งทั้งหมดเกิดขึ้นจากบทบาททางด้านการศึกษา ซึ่งถ้าจะวิเคราะห์หาผลที่เกิดขึ้นในด้านของแรงงานที่เพิ่มขึ้นจะต้องแยกประชากรวัยพึ่งพิงออกจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลตามโนประชากรพบว่า เมืองสงขลา มีประชากรวัยพึ่งพิงประมาณ 22 % ของประชากรรวมทั้งหมด ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในช่วงปีพ.ศ.2547 เป็นต้นมาซึ่งการศึกษามีการพัฒนาส่งผลให้เมืองสงขลา มีประชากรรวมเพิ่มขึ้น 3,365 คน ในจำนวนนี้มีวัยพึ่งพิงรวม 740 คน เพราะฉะนั้นจะเป็นในส่วนของแรงงานรวมทั้งหมด 2,625 คน ซึ่งเป็นแรงงานในกิจกรรมหลักคือ อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นรวม 458 คน เป็นแรงงานในกิจกรรมต่อเนื่องรวม 2,167 คน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

นักศึกษาในเมืองสงขลาเพิ่มขึ้น = 8,329 คน

จำนวนแรงงานในกิจกรรมหลัก (B) ที่เพิ่มขึ้น = 458 คน (จำนวนอาจารย์และบุคลากรที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2547-2550)

จำนวนแรงงานในกิจกรรมต่อเนื่อง (LM) ที่เพิ่มขึ้น = 2,167 คน

จำนวนแรงงานรวม (TE) ที่เพิ่มขึ้น = 2,625 คน

จำนวนประชากรรวม (TP) ที่เพิ่มขึ้น = 3,365 คน (แรงงานรวม + ประชากรวัยพึ่งพิง)

เมื่อทราบจำนวนแรงงานในกิจกรรมหลัก กิจกรรมต่อเนื่อง แรงงานรวมและประชากรรวมแล้วจะคำนวณหาผลที่เกิดขึ้นด้านแรงงานจากอิทธิพลของสถานศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

- การเพิ่มขึ้นของนักศึกษา 8,329 คน ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมหลัก 458 คน หรือนักศึกษา 180 คน จะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมหลัก 10 คน
- อัตราส่วนระหว่างแรงงานในกิจกรรมหลัก : แรงงานในกิจกรรมที่ต่อเนื่องหรือ B : LM = 458 คน : 2,167 คน ; 1 คน : 4.7 คน หรือแรงงานในกิจกรรมหลักเพิ่มขึ้น 100 คนจะก่อให้เกิดแรงงานในกิจกรรมที่ต่อเนื่องเพิ่มขึ้นประมาณ 470 คน
- อัตราส่วนระหว่างแรงงานในกิจกรรมหลัก : แรงงานรวมหรือ B : TE = 458 คน : 2,625 คน ; 1 คน : 5.7 คน หรือแรงงานในกิจกรรมหลักเพิ่มขึ้น 100 คนจะก่อให้เกิดแรงงานรวมเพิ่มขึ้นประมาณ 570 คน
- อัตราส่วนระหว่างแรงงานรวม : ประชากรรวมหรือ TE : TP = 2,625 คน : 3,365 คน ; 1 คน : 1.28 คน หรือแรงงานรวมเพิ่มขึ้น 100 คนจะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของประชากรรวมในพื้นที่เมืองสงขลา รวม 128 คน
- อัตราส่วนระหว่างแรงงานในกิจกรรมหลัก : ประชากรรวมหรือ B : TP = 458 คน : 3,365 คน ; 1 คน : 7.3 คน หรือแรงงานในกิจกรรมหลักเพิ่มขึ้น 100 คนจะก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของประชากรรวมประมาณ 730 คน

จากผลการศึกษาทางด้านเศรษฐกิจเห็นได้ว่าในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 เมืองสงขลามีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจจากการเพิ่มขึ้นของงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยรวม 437.75 ล้านบาทและรายจ่ายของนักศึกษาเพิ่มขึ้นรวม 1,209.6 ล้านบาท ซึ่งถ้ารวมเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษา เมืองสงขลามีเงินหมุนเวียนเพิ่มขึ้นรวม 1,657.91 ล้านบาท ซึ่งจากการขยายตัวของมหาวิทยาลัยและการเพิ่มขึ้นของนักศึกษา ทำให้เศรษฐกิจภายในเมืองสงขลาเกิดการขยายตัว ซึ่งผลจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ทำให้เมืองสงขลามีการจ้างงานเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนองแรงงานในกิจกรรมหลักและแรงงานในกิจกรรมที่ต่อเนื่อง โดยการเข้ามาสู่พื้นที่เมืองสงขลาของนักศึกษาและแรงงานทั้งหมดย่อมทำให้เกิดความต้องการในเรื่องของที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลา โดยเฉพาะในส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรมซึ่งเป็นประเภทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ย้ายมาอาศัยในพื้นที่เมืองสงขลา ซึ่งจะได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำผลที่ได้มาหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจกับการเปลี่ยนทางด้านกายภาพต่อไป

5.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่เมืองสงขลา

ในส่วนของการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่เมืองสงขลาจะศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมของพื้นที่โดยข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองสงขลาช่วงปีพ.ศ.2540-2546 และปีพ.ศ.2547-2551 มาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของการ

เปลี่ยนแปลงใน 2 ช่วงเวลาและศึกษาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพจากการสำรวจทางกายภาพโดยการสำรวจทางกายภาพบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งเนื่องจากข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า นักศึกษาจะใช้ชีวิตอยู่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัยมากนัก คือ บริเวณที่ได้รับอิทธิพลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา ซึ่งพื้นที่ที่จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านกายภาพในครั้งนี้ได้มาจากข้อมูลจากการสอบถามนักศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัยทั้งในด้านของที่พักอาศัยและกิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักศึกษาแล้วทำการศึกษาโดยการสำรวจทางด้านกายภาพของพื้นที่บริเวณนั้นต่อไปเพื่อจะได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงลึกของพื้นที่นั้นทั้งในด้านการเพิ่มขึ้นของอาคาร การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคาร การปรับปรุงอาคารเพื่อรองรับนักศึกษา เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลา

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจะเสนอถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่เมืองสงขลาโดยศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินใน 2 ช่วงเวลาคือ การเปลี่ยนแปลงในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บทบาททางด้านการศึกษายังไม่มีการพัฒนาที่เด่นชัดมากนักกับในช่วงปีพ.ศ.2547-2551 ซึ่งเป็นช่วงที่บทบาททางด้านการศึกษามีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา โดยรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

5.3.1.1 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2540-2546

ในช่วงเวลานี้บทบาททางด้านการศึกษาเป็นเพียงบทบาทสำคัญบทบาทหนึ่งที่มีส่วนในการพัฒนาเมืองสงขลาพร้อมกับบทบาทอื่น ๆ แต่ยังไม่ใช่บทบาทที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของเมืองสงขลา มหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง ยังคงมีสถานะเป็นเพียงสถาบัน จำนวนนักศึกษายังมีการเพิ่มขึ้นในแต่ละปีไม่มากนัก มีจำนวนนักศึกษาและบุคลากรเพิ่มขึ้นเพียง 3,289 คน การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่รองรับกับประชากรในเมืองสงขลาเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรวมทั้งสิ้น 18,284,282.12 ตร.ม. มีจำนวนอาคารรวม 28,176 อาคาร พื้นที่คลุมดินอาคารรวม 3,528,831.87 ตร.ม. พื้นที่อาคารรวม 5,592,739.50 ตร.ม. โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยมีพื้นที่มากที่สุดโดยมีพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรวม 9,856,000.05 ตร.ม. มีจำนวนอาคารรวม 19,304อาคาร พื้นที่คลุมดินอาคารรวม 1,879,497.14ตร.ม.พื้นที่อาคารรวม 2,950,791.51ตร.ม.

ตารางที่ 5.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปีพ.ศ.2540

ประเภท	ปีพ.ศ.2540			
	พื้นที่(ตร.ม.)	จำนวนอาคาร	พื้นที่คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่อาคารรวม (ตร.ม.)
ที่อยู่อาศัย	9,856,000.05	19,304	1,879,497.14	2,950,791.51
พาณิชยกรรม	212,848.00	449	136,486.71	221,748.32
ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม	705,280.00	3,115	289,139.74	560,687.22
อุตสาหกรรม	477,825.36	249	144,615.13	266,830.54
คลังสินค้า	197,051.91	1,609	197,051.91	202,520.23
สาธารณูปโภค	28,526.46	83	28,526.46	32,053.10
สถาบันการศึกษา	1,364,127.14	738	269,371.00	560,235.57
สถานบันศาสนา	335,144.47	440	64,264.83	86,934.39
สถาบันราชการ	4,127,265.72	1,765	399,882.46	494,966.10
สถานที่นันทนาการ	934,520.51	192	74,303.00	78,865.90
อื่น ๆ	45,692.50	232	45,692.50	137,106.62
รวม	18,284,282.12	28,176	3,528,831.87	5,592,739.50

ที่มา: ฐานข้อมูลผังเมืองรวมสงขลา สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 5.3 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปีพ.ศ.2546

ประเภท	ปีพ.ศ.2546			
	พื้นที่(ตร.ม.)	จำนวนอาคาร	พื้นที่คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่อาคารรวม (ตร.ม.)
ที่อยู่อาศัย	10,035,291.05	20,350	1,960,020.26	3,080,567.90
พาณิชยกรรม	218,919.16	476	141,528.84	228,762.97
ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม	710,177.80	3,145	291,129.95	563,906.62
อุตสาหกรรม	499,248.28	262	157,175.66	284,290.78
คลังสินค้า	197,051.91	1,610	197,059.26	202,527.58
สาธารณูปโภค	28,526.46	83	28,526.46	32,053.10
สถาบันการศึกษา	1,373,722.61	747	274,617.88	580,535.57
สถานบันศาสนา	335,144.47	440	64,264.83	86,934.39
สถาบันราชการ	4,133,931.28	1,773	401,409.46	492,554.10
สถานที่นันทนาการ	934,520.51	190	74069.9446	78,631.71
อื่น ๆ	45,692.50	239	46,701.94	138,598.49
รวม	18,512,226	29,315	3,636,504	5,769,363

ที่มา: ฐานข้อมูลผังเมืองรวมสงขลา สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 5.4 แสดงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปีพ.ศ.2540-2546

ประเภท	การเปลี่ยนแปลง			
	พื้นที่(ตร.ม.)	จำนวนอาคาร	พื้นที่คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่อาคารรวม (ตร.ม.)
ที่อยู่อาศัย	179,291.00	1,046	80,523.12	129,776.39
พาณิชยกรรม	6,071.16	27	5,042.14	7,014.65
ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม	4,897.80	30	1,990.21	3,219.40
อุตสาหกรรม	21,422.92	13	12,560.53	17,460.24
คลังสินค้า	7.35	1	7.35	7.35
สาธารณูปโภค	0.00	0	0.00	0.00
สถาบันการศึกษา	9,595.47	9	5,246.88	20,300.00
สถานบันศาสนา	0.00	0	0.00	0.00
สถาบันราชการ	6,665.56	8	1,527.00	-2,412.00
สถานทีนันทนาการ	0.00	-2	-233.06	-234.19
อื่น ๆ	1,009.44	7	1,009.44	1,491.87
รวม	227,943.91	1,139	107,673.61	176,623.70

ที่มา: ฐานข้อมูลผังเมืองรวมสงขลา สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา

จากตารางที่ 5.4 ซึ่งแสดงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินพบว่า มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่รวม 227,943.91 ตร.ม.จำนวนอาคารเพิ่มขึ้น 1,139 อาคาร พื้นที่คลุมดินเพิ่มขึ้นรวม 107,673.61ตร.ม. พื้นที่อาคารรวมเพิ่มขึ้นรวม 176,623.70 ตร.ม. ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการเพิ่มขึ้นมากที่สุดได้แก่ ประเภทที่อยู่อาศัย โดยมีพื้นที่เพิ่มขึ้น 179,291.00 ตร.ม. มีจำนวนอาคารเพิ่มขึ้น 1,046 อาคาร พื้นที่คลุมดินอาคารเพิ่มขึ้นรวม 80,523.12 ตร.ม. พื้นที่อาคารรวมเพิ่มขึ้น 129,776.39 ตร.ม. ส่วนประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรมมีการเพิ่มขึ้นรวมกัน 57 อาคาร พื้นที่อาคารรวม 10,234.05 ตร.ม. อาคารส่วนใหญ่ที่เพิ่มขึ้นเป็นอาคาร 1-3 ชั้น ส่วนอาคารตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไปพบเพียง 10 แห่งเท่านั้น

เห็นได้ว่าในช่วงเวลานี้การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด แต่เป็นการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยในแนวราบคือ มีจำนวนชั้นน้อย ส่วนใหญ่ไว้อยู่อาศัยเอง มีการเพิ่มขึ้นของอาคารที่มีความสูงหลายชั้นในจำนวนที่น้อยมาก จำนวนที่อยู่อาศัยยังคงเพียงพอสำหรับรองรับกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่ักศึกษาจะอาศัยอยู่ในบ้านเช่าในเมืองสงขลาซึ่งยังคงเพียงพอสำหรับรองรับกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น จึงยังไม่ปรากฏการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนมากนัก

5.3.1.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2547-2551

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อเมืองสงขลา มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งมีการพัฒนาและได้รับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีจำนวนนักศึกษาและบุคลากรเพิ่มขึ้นถึง 8,764 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าในช่วงที่ผ่านมาเป็นจำนวนมาก ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลาจะมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินปีพ.ศ.2551 พบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยมีพื้นที่มากที่สุดโดยมีพื้นที่รวม 10,237,206.95 ตร.ม.มีอาคารจำนวน 21,431 อาคาร พื้นที่คลุมดินอาคารรวม 2,059,878 ตร.ม.และมีพื้นที่อาคารรวม 3,365,705.08 ตร.ม.

ตารางที่ 5.5 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปีพ.ศ.2551

ประเภท	พื้นที่รวม	ปีพ.ศ.2550		
		จำนวนอาคาร	พื้นที่คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่อาคารรวม (ตร.ม.)
ที่อยู่อาศัย	10,237,206.95	21,431	2,059,878	3,365,705.08
พาณิชยกรรม	235,871.17	508	146,415	234,853.68
ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม	724,523.10	3,207	296,552	577,456.85
อุตสาหกรรม	511,244.14	278	161,357	288,622.32
คลังสินค้า	197,051.91	1,614	198,750	204,218.62
สาธารณูปโภค	28,526.46	83	28,526	32,053.10
สถาบันการศึกษา	1,378,160.25	753	276,832	582,749.54
สถานบันศาสนา	337,234.81	447	64,988	87,657.32
สถาบันราชการ	4,141,727.54	1,812	403,820	498,294.18
สถานที่นันทนาการ	934,520.51	208	75,320.94	79,882.71
อื่น ๆ	50,302.82	447	122,023	139,849.50
รวม	18,776,369.66	30,788	3,834,463	6,091,343

ที่มา: ฐานข้อมูลผังเมืองรวมสงขลา สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 5.6 แสดงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปีพ.ศ.2547-2551

ประเภท	การเปลี่ยนแปลง			
	พื้นที่	จำนวนอาคาร	พื้นที่คลุมดิน (ตร.ม.)	พื้นที่อาคารรวม (ตร.ม.)
ที่อยู่อาศัย	201,915.90	1,081	99,857.74	285,137.18
พาณิชยกรรม	16,952.01	32	4,886.16	6,090.71
ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม	14,345.30	62	5,422.05	13,550.23
อุตสาหกรรม	11,995.86	16	4,181.34	4,331.54
คลังสินค้า	1,690.74	4	1,690.74	1,691.04
สาธารณูปโภค	0.00	0	0.00	0.00
สถาบันการศึกษา	4,437.64	6	2,214.12	2,213.97
สถานบันศาสนา	2,090.34	7	722.93	722.93
สถาบันราชการ	7,796.26	39	2,410.54	5,740.08
สถานทีนันทนาการ	1,251.00	18	1,251.00	1,251.00
อื่น ๆ	4,610.32	208	1,251.01	1,251.01
รวม	264,143.63	1,473	123,887.63	321,979.80

ที่มา: ฐานข้อมูลผังเมืองรวมสงขลา สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา

จากตารางที่ 5.6 แสดงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วงปีพ.ศ.2546-2551 พบว่า เมืองสงขลามีพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินรวมเพิ่มขึ้น 264,143.63 ตร.ม. มีการเพิ่มขึ้นของอาคารรวม 1,473 อาคาร พื้นที่คลุมดินอาคารเพิ่มขึ้น 123,887.63 ตร.ม. พื้นที่อาคารรวมเพิ่มขึ้น 321,979.80 ตร.ม. โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด โดยมีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่รวม 201,915.90 ตร.ม. มีจำนวนอาคารเพิ่มขึ้น 1,081 อาคาร พื้นที่คลุมดินอาคารเพิ่มขึ้น 99,857.74 ตร.ม. พื้นที่อาคารรวมเพิ่มขึ้น 285,137.18 ตร.ม. ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรมมีจำนวนอาคารเพิ่มขึ้น 101 อาคาร พื้นที่อาคารรวมเพิ่มขึ้น 20,211.04 ตร.ม. อาคารส่วนใหญ่ที่เพิ่มขึ้นยังคงเป็นอาคาร 1-3 ชั้นและมีอาคารสูงตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไปเพิ่มขึ้นถึง 229 อาคาร

เห็นได้ว่าในช่วงเวลานี้เมืองสงขลามีการเพิ่มขึ้นของอาคารที่อยู่อาศัยรวม 1,081 อาคาร และมีพื้นที่อาคารรวมเพิ่มขึ้นถึง 285,137.18 ตร.ม. เป็นเพราะในช่วงนี้มีการเพิ่มขึ้นของอาคารสูงกว่า 4 ชั้นเป็นจำนวนมาก มีการเพิ่มขึ้นของหอพักเอกชนรวมกว่า 30 แห่ง รวมทั้งมีการเพิ่มขึ้นของร้านค้าต่าง ๆ หลายแห่ง

จากผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใน 2 ช่วงเวลาจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางด้านการศึกษาคือ ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม มีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยซึ่งเห็นได้ว่าใน

ส่วนของจำนวนอาคารที่เพิ่มขึ้นใน 2 ช่วงเวลาอาจมีจำนวนที่ไม่ได้แตกต่างกันมากนักโดยช่วงปี พ.ศ.2546-2551 มีการเพิ่มขึ้นของอาคารมากกว่าช่วงก่อนประมาณ 35 อาคาร มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่คลุมดินอาคารและพื้นที่อาคารรวมมากกว่าช่วงก่อนอย่างเห็นได้ชัดโดยพื้นที่คลุมดินอาคารมีพื้นที่เพิ่มขึ้น 19,334.62 ตร.ม.และพื้นที่อาคารรวมเพิ่มขึ้นถึง 155,360.79 ตร.ม.เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2546-2551 ซึ่งเป็นช่วงที่บทบาททางการศึกษามีความสำคัญต่อเมืองสงขลามากขึ้นซึ่งทำให้มีการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชน อพาร์ทเมนท์ เป็นจำนวนมาก บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมของเมืองสงขลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อาคารรวมที่มากกว่าช่วงก่อนเป็นจำนวนมาก มีการเพิ่มขึ้นของอาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไปมากกว่าช่วงก่อนถึง 219 อาคาร อาคารที่เพิ่มขึ้นเป็นอาคารในแนวตั้งมากขึ้น ซึ่งจะมีความแตกต่างกับการเปลี่ยนแปลงในช่วงปีพ.ศ. 2540-2546 ซึ่งบทบาททางการศึกษาเป็นเพียงบทบาทหนึ่งของเมืองสงขลา มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นต่อปีไม่มากนักอย่างชัดเจนและจากการศึกษาแบบสอบถามและการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพพบว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักศึกษาส่วนใหญ่และการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพทั้งหมดจะเกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่เมืองสงขลา

5.3.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพบริเวณพื้นที่โดยรอบสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพบริเวณพื้นที่โดยรอบสถานศึกษาได้จากการสำรวจทางกายภาพบริเวณโดยรอบสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของ การเพิ่มขึ้นของประเภท รูปแบบและจำนวนชั้นของอาคารที่เพิ่มขึ้น โดยเน้นศึกษาในส่วนของอาคารที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาโดยเฉพาะอาคารหอพักเอกชนและอาคารพาณิชย์กรรมร้านค้าต่าง ๆ และทำการเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของอาคารในช่วงก่อน เพื่อแสดงให้เห็นว่าในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 การเพิ่มขึ้นของอาคารบริเวณโดยรอบสถานศึกษาได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาของสถานศึกษา โดยอาคารที่บ่งบอกถึงการได้รับอิทธิพลจากจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นนั่นก็คือ อาคารหอพักเอกชนหรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไปและอาคารพาณิชย์กรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้านกายภาพสามารถอธิบายได้ดังนี้

5.3.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพบริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณ

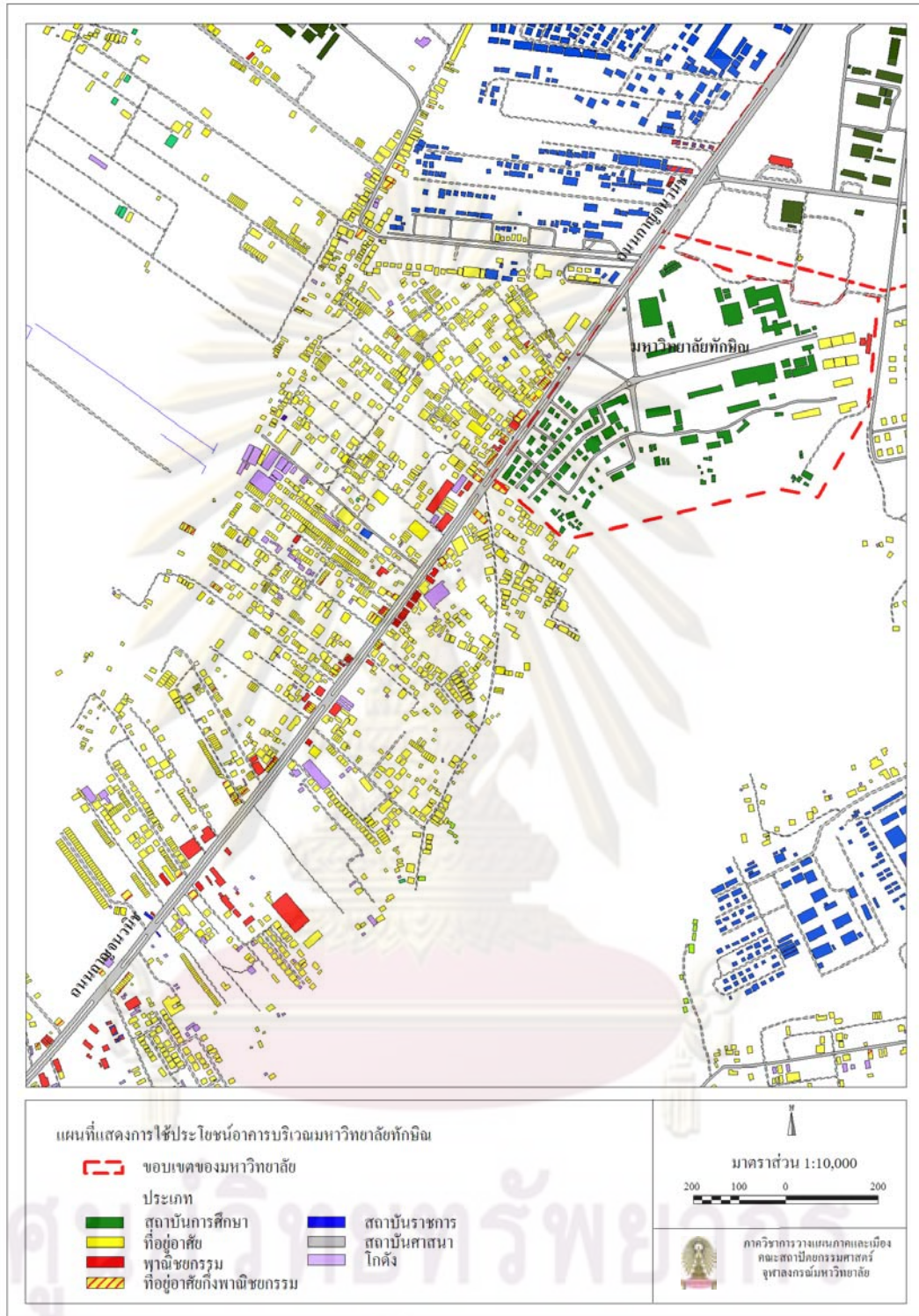
ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองอื่น ๆ เช่นเดียวกับนักศึกษาในภาพรวมของเมืองสงขลา จึงจำเป็นต้องเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองสงขลาโดยส่วนใหญ่เข้ามาอาศัยอยู่ในหอพักและบ้านเช่าซึ่งจากการสอบถามพบว่า อาศัยอยู่บริเวณช่วงซอยกาญจนาภิเษก 13-39 ส่วนในเรื่องของการรับประทานอาหารหรือการสังสรรค์ยามค่ำคืนก็พบว่า เกิดขึ้นอยู่บริเวณไม่ไกลจากหน้ามหาวิทยาลัยเช่นกัน จึงสามารถกำหนดขอบเขตของการสำรวจทางกายภาพเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านกายภาพทั้งหมดของพื้นที่บริเวณนั้นและทำการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงกับในช่วงเวลาที่

ผ่านมาซึ่งมีบทบาทหลักในการพัฒนาเมืองที่แตกต่างกัน โดยขอบเขตที่จะทำการศึกษาคือ บริเวณประมาณซอยกาญจนาภิเษก 13 ฟังตรงข้ามมหาวิทยาลัยทักษิณถึงซอยกาญจนาภิเษก 39 ซึ่งจากการศึกษาทั้งในส่วนของการเปลี่ยนแปลงในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 และการสำรวจทางกายภาพจะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ ตารางที่ 5.7 แสดงการเพิ่มขึ้นของอาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณ

ประเภทการใช้ประโยชน์อาคาร	ช่วงปีพ.ศ.2540-2546 (อาคาร)	ช่วงปีพ.ศ.2547-2551 (อาคาร)
ประเภทที่อยู่อาศัย 4 ชั้นขึ้นไป	3	21
ประเภทพาณิชยกรรม	4	33
รวม	7	54

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมืองและจากการสำรวจทางกายภาพ

จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลาในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ในบริเวณนี้พบว่า เป็นอาคารที่อยู่อาศัยขนาด 1-2 ชั้นเป็นส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ของอาคารคือเป็นที่อยู่อาศัยของคนทั่วไปในเมืองสงขลาและมีอาคารสูงกว่า 4 ชั้นซึ่งเป็นหอพักหรืออพาร์ทเมนต์เกิดขึ้นเพียง 3 แห่ง รวมทั้งมีอาคารประเภทพาณิชยกรรมเกิดขึ้นเพียง 4 แห่ง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การสำรวจทางกายภาพในช่วงปัจจุบันหรือในช่วงปีพ.ศ.2547-2551 พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพมีความแตกต่างกับช่วงปีพ.ศ.2540-2546 อย่างสิ้นเชิงจากการสำรวจข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยในการสำรวจพื้นที่พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของอาคารสูงตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไปซึ่งมีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นหอพักเอกชนทั้งหมด โดยมีจำนวนอาคารหอพักเอกชนเพิ่มขึ้นรวม 21 แห่ง รวมทั้งมีการเพิ่มขึ้นของอาคารประเภทพาณิชยกรรมรวม 33 แห่งโดยเพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงก่อน ซึ่งมีอาคารพาณิชยกรรมเพิ่มขึ้นเพียง 4 แห่งเท่านั้น พาณิชยกรรมที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักศึกษาเช่น ร้านขายอาหาร ร้านถ่ายเอกสาร ร้านเสริมสวย ร้านเกมส์และอินเตอร์เน็ต เป็นต้น โดยร้านค้าที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นตึกแถวอยู่บริเวณริมถนนกาญจนาภิเษก ส่วนหอพักเอกชนที่เพิ่มขึ้นจะเกิดขึ้นในซอยกาญจนาภิเษก

แผนที่ 5.1 แสดงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณ

ตารางที่ 5.8 แสดงการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมการค้าบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณในช่วงปี พ.ศ.2547-2551

ประเภทร้านค้า	จำนวน (แห่ง)
ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	24
ร้านขายของชำ	2
ร้านเสริมสวย	7
ร้านอินเทอร์เน็ต เกมส์	8
ร้านถ่ายเอกสาร	4
มินิมาร์ท	2
ร้านขาย-ซ่อม โทรศัพท์	2
ร้านเช่าหนังสือ	2
ร้านซ่อมคอมพิวเตอร์	2
ร้านขายยา	2
คลินิก	3
ร้านกีฬาสอบ	1
รวม	59

ที่มา : จากการสำรวจทางกายภาพ

จากตารางแสดงจำนวนร้านค้าที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2547-2551 เห็นได้ว่า ร้านค้าที่เพิ่มขึ้นมีจำนวนมากกว่าจำนวนอาคารประเภทพาณิชย์กรรมที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน แสดงว่าในพื้นที่บริเวณนี้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารเดิมมาเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาด้วย โดยเฉพาะอาคารพาณิชย์บริเวณริมถนนกาญจนาภิเษก โดยบริเวณนี้จะมีการเพิ่มขึ้นของร้านขายอาหารมากที่สุดคือ 22 แห่ง รองลงมาได้แก่ ร้านอินเทอร์เน็ตและเกมส์ ร้านเสริมสวย ร้านถ่ายเอกสาร เป็นต้น เห็นได้ว่าร้านค้าที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าที่สนับสนุนกิจกรรมการศึกษาของนักศึกษาเกือบทั้งหมด

จากการศึกษาเปรียบเทียบใน 2 ช่วงเวลาพบว่า ในช่วงปีพ.ศ.2547-2551 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการพัฒนาบทบาททางด้านการศึกษาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่บริเวณโดยรอบสถานศึกษาอย่างมากมีการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนกว่า 21 แห่งและอาคารพาณิชย์อีกหลายแห่งซึ่งจะไม่พบการเปลี่ยนแปลงนี้ในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาของบทบาททางด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพอย่างเห็นได้ชัดจากการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนแทนการเพิ่มขึ้นของบ้านเรือนปกติทั่วไปในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ลักษณะอาคารเป็นอาคารที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมีจำนวนชั้นมากขึ้นกว่าช่วงก่อนซึ่งจะนิยมสร้างบ้านทาวน์เฮ้าส์หรือบ้านแถว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของอาคารประเภทพาณิชย์กรรม

ด้วยซึ่งมีการเพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงก่อนหลายแห่งและมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารหลายแห่ง

แผนที่ 5.2 แสดงการเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักและอาคารพาณิชย์กรรมบริเวณ
โดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาพที่ 5.1 แสดงอาคารที่อยู่อาศัยบริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาพที่ 5.2 รูปแสดงร้านค้าบริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณ

5.3.2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

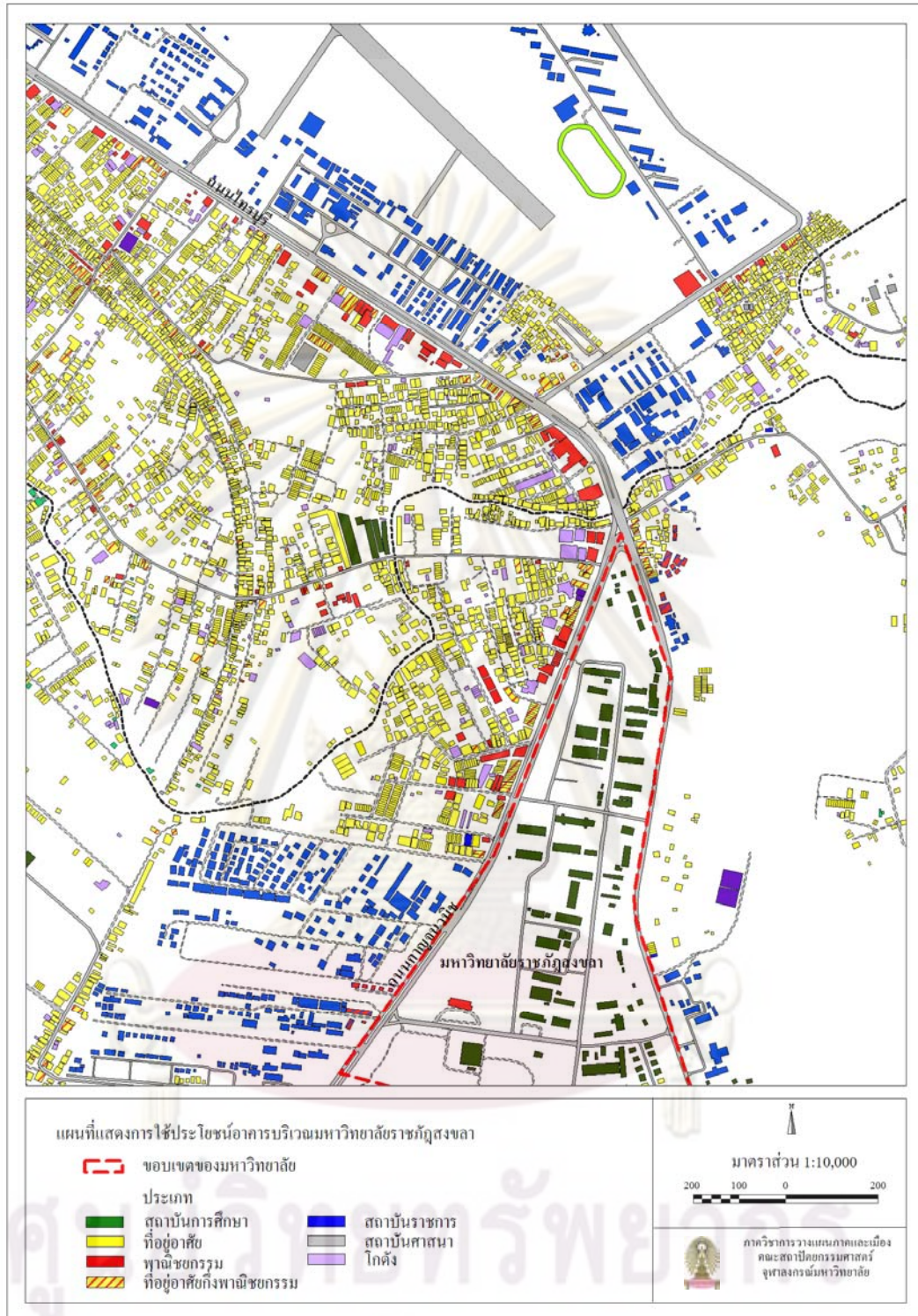
จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากเมืองอื่น ๆ ในจังหวัดสงขลา การเข้ามาอยู่อาศัยจะนิยมเช่าหอพักเอกชนเป็นส่วนใหญ่ซึ่งจากการสอบถามพบว่า จะอาศัยอยู่ในหอพักเอกชนบริเวณซอยกาญจนวนิช 3-13 ตรงข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมีบางส่วนอยู่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยพักกินด้วย ส่วนการใช้ชีวิตส่วนใหญ่จากวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่าอยู่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัย อยู่บริเวณซอยกาญจนวนิช 3 ถึงซอยกาญจนวนิช 13 ฟังตรงข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งจากการสำรวจทางกายภาพและนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงในช่วงก่อน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.9 แสดงการเพิ่มขึ้นของอาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ประเภทการใช้ประโยชน์อาคาร	ช่วงปีพ.ศ.2540-2546 (อาคาร)	ช่วงปีพ.ศ.2547-2551 (อาคาร)
ประเภทที่อยู่อาศัย 4 ชั้นขึ้นไป	-	11
ประเภทพาณิชยกรรม	2	8
รวม	4	17

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมืองและจากการสำรวจทางกายภาพ

จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลาในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ในบริเวณนี้พบว่า ไม่มีการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยที่มีความสูงตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไปแม้แต่แห่งเดียว ส่วนประเภทพาณิชยกรรมมีการเพิ่มขึ้นของอาคารพาณิชย์เพียง 2 อาคารเท่านั้น ถือได้ว่าในบริเวณนี้มีการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินและประโยชน์อาคารน้อยในช่วงเวลานี้ ซึ่งเมื่อสำรวจทางกายภาพในช่วงปัจจุบันพบว่า มีการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมมากกว่าในช่วงที่ผ่านมา ที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นอาคารสูงมากกว่า 4 ชั้น ซึ่งมีการใช้ประโยชน์อาคารเป็นหอพักเอกชน โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นรวม 11 แห่ง อาคารพาณิชยกรรมเพิ่มขึ้น 8 แห่งทั้งหมดเป็นห้องแถวชั้นเดียวเกิดขึ้นบริเวณซอยกาญจนวนิช 7 และจากการที่พื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ติดกับศูนย์กลางเมืองทำให้มีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่อดีต ไม่มีพื้นที่ว่างสำหรับสร้างอาคารพาณิชย์บริเวณริมถนนกาญจนวนิชมากนักจึงมีการเพิ่มของอาคารประเภทพาณิชยกรรมเพียง 6 แห่ง แต่เมื่อบทบาทหลักของเมืองสงขลาเปลี่ยนไปอาคารพาณิชย์เหล่านั้นจำเป็นต้องปรับตัวในเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงพบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารประเภทพาณิชยกรรมหลายแห่งซึ่งแต่เดิมเป็นอาคารที่มีการขายสินค้าที่ให้บริการชุมชนและเป็นที่อยู่อาศัยเปลี่ยนมาขายสินค้าที่ให้บริการนักศึกษามากขึ้นเช่น ร้านขายเสื้อผ้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านเกมส์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

แผนที่ 5.3 แสดงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ตารางที่ 5.10 แสดงการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมการค้าบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ในช่วงปีพ.ศ.2546-2551

ประเภทร้านค้า	จำนวน(แห่ง)
ร้านขายอาหาร	27
ร้านขายของชำ	4
ร้านเสริมสวย	4
ร้านอินเทอร์เน็ต เกมส์	5
ร้านถ่ายเอกสารขนาดเล็ก	7
ร้านซัก อบ รีด	5
ร้านขายเสื้อผ้า	5
มินิมาร์ท	5
ร้านขาย-ซ่อมโทรศัพท์	3
ร้านขายยา	3
คลินิก	2
ร้านกีฬชอบ	3
ร้านเช่าวีดีโอ	1
รวม	74

ที่มา : จากการสำรวจทางกายภาพ

จากตารางแสดงจำนวนร้านค้าที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2547-2551 พบว่า มีจำนวนถึง 74 แห่ง ในขณะที่จำนวนอาคารพาณิชย์กรรมที่เกิดขึ้นใหม่ที่เพียง 2 แห่ง ร้านค้าที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่อาคารเดิมริมถนนกาญจนาภิเษกและบริเวณในซอยต่าง ๆ โดยในส่วนของร้านค้าที่เกิดขึ้นในซอยต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมีการใช้พื้นที่ชั้นล่างของที่อยู่อาศัยมาประกอบกิจการการค้าโดยส่วนใหญ่จะเป็นร้านขายอาหาร โดยในบริเวณนี้จะเป็นที่อยู่อาศัยของนักศึกษาที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนบริเวณริมถนนกาญจนาภิเษกจะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารซึ่งเป็นตึกแถว 2-4 ชั้นซึ่งเคยเป็นร้านค้าขายที่ส่วนใหญ่จะให้บริการคนในชุมชนเปลี่ยนมาเป็นร้านค้าที่ให้บริการนักศึกษามากขึ้น เห็นได้จากประเภทของสินค้าที่มีไว้บริการส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเช่น ร้านถ่ายเอกสาร ร้านอินเทอร์เน็ตและเกมส์ ร้านเสริมสวย เป็นต้น และในพื้นที่ศึกษามีการเปลี่ยนแปลงประเภทกิจกรรมการค้าในอาคารเดิมเป็นจำนวนมาก โดยได้เปลี่ยนมาขายสินค้าที่ให้บริการนักศึกษามากขึ้น

จากการศึกษาเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินใน 2 ช่วงเวลาเห็นได้ชัดว่าการพัฒนาของสถานศึกษาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการเพิ่มขึ้นของอาคารโดยเฉพาะบริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัย มีการเพิ่มขึ้นของหอพักเอกชนรวม 11 แห่ง ซึ่งในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ไม่พบการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนในพื้นที่บริเวณนี้มีเพียงการเพิ่มขึ้นของบ้านเรือนตามปกติ

รวมทั้งมีการเพิ่มขึ้นของพาณิชยกรรมประเภทห้องแถวหลายห้องซึ่งส่วนใหญ่จะทำการค้าขายสินค้าที่ให้บริการนักศึกษา รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงชนิดของสินค้าที่ขายเดิมเป็นสินค้าที่ให้บริการนักศึกษา

แผนที่ 5.4 แสดงการเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักและพาณิชยกรรมบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพที่ 5.3 รูปแสดงอาคารที่อยู่อาศัยบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาพที่ 5.4 รูปแสดงร้านค้าบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

5.3.2.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ศรีวิชัย

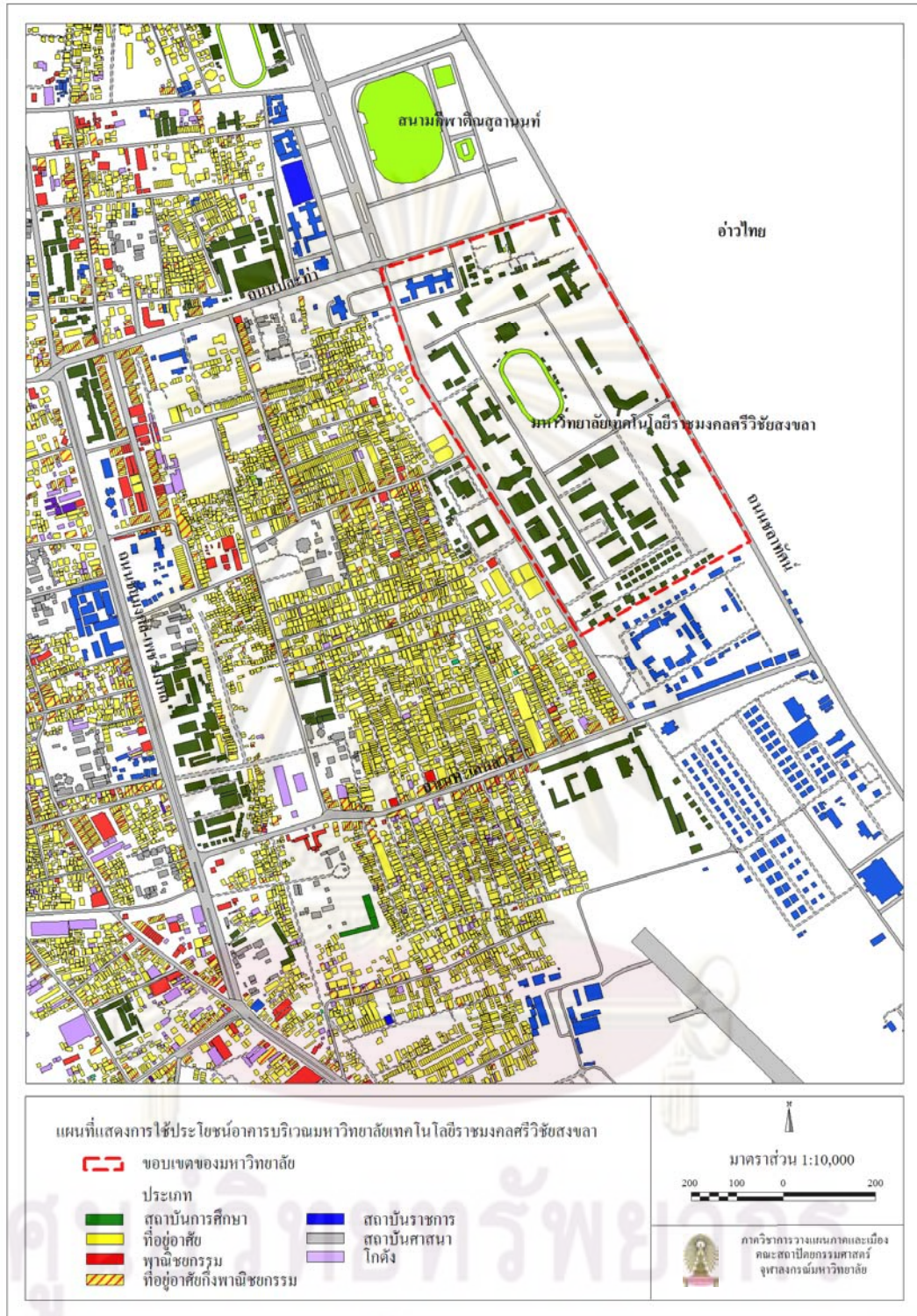
จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากเมืองอื่นในจังหวัดสงขลาเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ โดยนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจะอาศัยอยู่ในบ้านเช่าในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับหอพักเอกชน ซึ่งแตกต่างจากมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง อาจจะเป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัยนี้ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางเมืองสงขลาซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานที่หนาแน่นมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยประเภทบ้าน 1-2 ชั้น จากการสอบถามพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บริเวณถนนทะเลหลวงและซอยทะเลหลวง 1-20 ถนนชัยมงคล ถนนเพชรมงคล ถนนสระเกษ ซอยวุฒภูมิ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัย โดยจากการสำรวจทางกายภาพมีรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงดังนี้

ตารางที่ 5.11 แสดงการเพิ่มขึ้นของอาคารบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา

ประเภทการใช้ประโยชน์อาคาร	ช่วงปีพ.ศ.2540-2546 (อาคาร)	ช่วงปีพ.ศ.2547-2551 (อาคาร)
ประเภทที่อยู่อาศัย 4 ชั้นขึ้นไป	-	13
ประเภทพาณิชย์กรรม	2	-
รวม	2	13

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมืองและจากการสำรวจทางกายภาพ

จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสงขลาในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ในบริเวณนี้พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของการใช้ที่ดินทุกประเภทน้อยมากเนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานอย่างหนาแน่นของอาคารบ้านเรือน ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัย 1-3 ชั้นในซอยทะเลหลวงทั้ง 2 ฟัง ไม่พบการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัย 4 ชั้นขึ้นไป รวมทั้งมีการเพิ่มขึ้นของอาคารพาณิชย์กรรมเพียง 2 แห่งเท่านั้น ส่วนในช่วงปีพ.ศ.2547-2551 มีการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณนี้มากกว่าในช่วงเวลา ก่อน โดยมีการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย บริเวณซอยทะเลหลวงทั้ง 2 ฟัง ถนนเพชรมงคล ถนนสระเกษและถนนราชดำเนินนอก ซึ่งมีการเพิ่มขึ้นของหอพักเอกชนรวม 13 แห่ง ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมและกึ่งพาณิชย์กรรมในบริเวณนี้จะไม่พบการเพิ่มขึ้นของอาคารที่ก่อสร้างใหม่ เนื่องจากพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของการใช้ประโยชน์ที่ดินมาตั้งแต่อดีต ไม่มีพื้นที่ว่างสำหรับการก่อสร้างอาคารใหม่ แต่จะพบการเปลี่ยนในส่วนของการใช้ประโยชน์ภายในอาคาร ซึ่งเปลี่ยนจากเดิมที่เคยค้าขายสินค้าที่ให้บริการในชุมชนเปลี่ยนมาขายสินค้าที่ให้บริการแก่นักศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะในถนนชัยมงคลและซอยทะเลหลวง

แผนที่ 5.5 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาทางด้านกายภาพบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา

แผนที่ 5.6 แสดงการเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักและพาณิชยกรรมบริเวณ โดยรอบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา

เห็นได้ว่าการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินทุกประเภทในทั้ง 2 ช่วงเวลา มีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ แต่จากการสำรวจทางกายภาพของพื้นที่บริเวณนี้พบว่า การใช้

ประโยชน์ที่ดินในบริเวณแถบนี้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารและรูปแบบอาคารพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงเป็นจำนวนมากและส่วนใหญ่จะรองรับกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการศึกษา โดยที่เห็นได้ชัดเจนคือ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารและประเภทของอาคารที่อยู่อาศัยเดิมซึ่งเป็นอาคารบ้านเรือน 1-2 ชั้น เปลี่ยนเป็นอาคารหอพักเอกชนที่มีความสูงมากกว่า 4 ชั้น โดยสร้างไว้ในพื้นที่เดิมหรือจากการรวมพื้นที่บ้านหลายหลังแล้วสร้างเป็นอาคารหอพักเอกชนซึ่งมีจำนวนชั้นตั้งแต่ 4-8 ชั้นส่วนใหญ่จะพบมากบริเวณซอยทะเลหลวง ถนนเพชรมงกุฎและซอยวุฒภูมิ เป็นที่น่าสังเกตว่าพื้นที่ถนนของซอยเหล่านี้จะมีความกว้างที่ไม่มากนักประมาณ 4-5 เมตรเท่านั้น แต่มีการเพิ่มขึ้นอาคารที่อยู่อาศัยที่มีความสูงหลายชั้นหลายแห่ง อีกทั้งเจ้าของอาคารบ้านเรือนซึ่งเคยอยู่อาศัยเดิมมีการปรับปรุงอาคารให้อยู่ในสภาพที่ดีเพื่อไว้สำหรับให้นักศึกษาเช่าอีกด้วย เห็นได้ว่าหอพักเอกชนที่ถูกสร้างขึ้นและการปรับปรุงอาคารทุกแห่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับนักศึกษาในเมืองสงขลาที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น รวมทั้งพบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารประเภทที่อยู่อาศัยถึงพาณิชย์กรรมหลายแห่งโดยเปลี่ยนจากการที่เคยเป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียวมาเป็นการใช้พื้นที่ชั้นล่างประกอบกิจการการค้าเช่น ร้านขายอาหาร ร้านขายของชำ ร้านเกมส์และอินเทอร์เน็ต ร้านเสริมสวย เป็นต้น

ตารางที่ 5.12 แสดงการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมการค้าบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ในช่วงปีพ.ศ.2546-2551

ประเภทร้านค้า	จำนวน
ร้านขายอาหาร	25
ร้านขายของชำ	14
ร้านเสริมสวย	7
ร้านอินเทอร์เน็ต เกมส์	12
ร้านถ่ายเอกสารขนาดเล็ก	6
ร้านซัก อบ รีด	3
ร้านขายเสื้อผ้า	2
มินิมาร์ท	1
ร้านขาย-ซ่อมโทรศัพท์	3
ร้านเช่าหนังสือ	5
ร้านซ่อมคอมพิวเตอร์	2
ร้านขายยา	2
ร้านกีฬ้ออบ	1
ร้านซ่อมรถ	1
รวม	84

ที่มา : จากการสำรวจทางกายภาพ

จากตารางแสดงจำนวนร้านค้าที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2546-2551 พบว่า บริเวณนี้มีร้านค้าเพิ่มขึ้น 84 แห่งแต่เมื่อศึกษาข้อมูลการเพิ่มขึ้นของอาคารประเภทพาณิชย์กรรมพบว่า ไม่มีการเพิ่มขึ้นของอาคารประเภทนี้แสดงว่าร้านค้าที่เพิ่มขึ้นจะเกิดขึ้นบริเวณอาคารเก่าเนื่องจากบริเวณนี้เป็นบริเวณซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันเป็นพื้นที่ซึ่งหนาแน่นไปด้วยอาคารบ้านเรือน มีพื้นที่ว่างน้อย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงการเปลี่ยนกิจกรรมในอาคารมาเป็นกิจกรรมการค้าที่สนับสนุนกิจกรรมการศึกษามากขึ้น โดยร้านค้าที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านอินเทอร์เน็ตและเกมส์ ร้านถ่ายเอกสาร เป็นต้น โดยการเพิ่มขึ้นของร้านค้าส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นบริเวณถนนชัยมงคลและซอยทะเลหลวง ซึ่งการที่ร้านขายของชำมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าในพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้อยู่ในบริเวณชุมชนเดิมซึ่งมีคนอาศัยอยู่มากทำให้อาจจะได้รับอิทธิพลจากทั้งการศึกษาและจากคนในชุมชนด้วย

จากศึกษาเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินใน 2 ช่วงเวลานี้เห็นได้ชัดว่าการพัฒนาของสถานศึกษาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารของพื้นที่บริเวณนี้อย่างมากจากพื้นที่ซึ่งโดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนบนพื้นที่เดิมที่มีการสร้างบ้านเรือนมาตั้งแต่อดีตอยู่แล้ว โดยมีหอพักเอกชนเพิ่มขึ้นกว่า 20 แห่งและการเพิ่มขึ้นของร้านค้าบริเวณชั้นล่างของที่อยู่อาศัยหลายแห่ง โดยเฉพาะร้านอาหาร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้จะไม่พบในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ที่ยังคงอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ร่วมกับคนในชุมชนอยู่เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาไม่มากนัก ส่วนการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณนี้พบน้อยมากทั้ง 2 ช่วงเวลาเนื่องจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่หนาแน่นมาตั้งแต่อดีต

ภาพที่ 5.5 รูปแสดงอาคารที่อยู่อาศัยบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา

ภาพที่ 5.6 รูปแสดงร้านค้าบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา

เห็นได้ว่าผลจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาในพื้นที่เมืองสงขลาในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่ที่แตกต่างจากในช่วงที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเมื่อศึกษาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทั้ง 3 แห่งเห็นได้ว่า พื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากมหาวิทยาลัยที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้างจะมีการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยมากกว่าพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากมหาวิทยาลัยในเขตเทศบาลนครสงขลา เนื่องจากมีความหนาแน่นของอาคารในพื้นที่น้อยกว่าและมีพื้นที่ว่างมากกว่าแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารน้อยกว่า โดยที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นมากคือ หอพักเอกชนที่มีความสูง 4-8 ชั้น พื้นที่บริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยพบการเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ 20 แห่งอาจจะเนื่องมาจากหอพักมีขนาดเล็กกว่าบริเวณอื่นจึงมีการสร้างในจำนวนมากเพื่อรองรับนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นบริเวณที่เป็นชุมชนหนาแน่นถนนมีขนาดเล็กและอยู่ติดกับอาคารบ้านเรือนเดิมซึ่งอาจมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนมากกว่าหอพักเอกชนในอีก 2 พื้นที่ซึ่งอยู่ในบริเวณที่ไม่หนาแน่นมากนัก ส่วนการเพิ่มขึ้นและการเปลี่ยนแปลงในด้านการใช้ประโยชน์อาคารประเภทพาณิชย์กรรมและกึ่งพาณิชย์กรรมจะเหมือนกันทั้ง 3 พื้นที่คือมีการเพิ่มขึ้นของร้านค้าที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของนักศึกษารวมทั้งร้านค้าที่สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาซึ่งมีการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

ผลจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองสงขลาและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาและแรงงานในส่วนต่าง ๆ จากอิทธิพลของบทบาททางการศึกษานำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการใช้

ประโยชน์ที่ดินในเมืองสงขลาเนื่องจากมีจำนวนประชากรรวมเพิ่มขึ้น เมื่อประชากรรวมเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความหนาแน่นของพื้นที่เมืองสงขลาและอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป

5.4 ผลที่เกิดขึ้นทางด้านสังคม

การศึกษาผลที่เกิดขึ้นทางด้านสังคมในครั้งนี้จะวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยจะศึกษาวิเคราะห์ในส่วนของพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาในแต่ละวันว่าอยู่บริเวณใดบ้างและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อเมืองสงขลาอย่างไร รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงความต้องการของนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมของนักศึกษานอกจากการศึกษาที่อยู่บริเวณข้างในมหาวิทยาลัยแล้ว นักศึกษาส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่บริเวณภายนอกมหาวิทยาลัยทั้งในเรื่องของการรับประทานอาหารซึ่งจากการสอบถามพบว่าในส่วนของอาหารเช้าและอาหารกลางวันนักศึกษาส่วนใหญ่จะรับประทานภายในโรงอาหารของมหาวิทยาลัยถึงร้อยละ 66.13 และ 86.65 ตามลำดับ แต่ในส่วนของอาหารเย็นนักศึกษาส่วนใหญ่จะรับประทานภายนอกมหาวิทยาลัยถึงร้อยละ 74.85 โดยแบ่งเป็นการซื้ออาหารมารับประทานที่ที่พักตนเองกับการรับประทานที่ร้านอาหารซึ่งจากการสอบถามพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะซื้อหรือรับประทานที่ร้านบริเวณไม่ไกลจากมหาวิทยาลัยมากนัก ซึ่งจากการศึกษาสามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนคือ บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยในเขตเทศบาลนครสงขลา ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่จะซื้อหรือรับประทานอาหารบริเวณถนนและซอยทะเลหลวง ถนนและซอยชัยมงคล ซึ่งเป็นบริเวณที่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัยมากนัก ส่วนอีกพื้นที่หนึ่งคือ บริเวณหน้ามหาวิทยาลัย 2 แห่งในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้าง นักศึกษาจะซื้อหรือรับประทานอาหารอยู่บริเวณถนนและซอยกาญจนวนิช 1-40 ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากที่พักมากนัก ในส่วนของการสังสรรค์ในช่วงค่านักศึกษาส่วนใหญ่จะสังสรรค์กันที่ร้านน้ำชาถึงร้อยละ 46.23 ร้านน้ำชาส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลจะอยู่บริเวณริมถนนกาญจนวนิชหน้ามหาวิทยาลัยทักษิณ ซอยกาญจนวนิช5-9 ส่วนในเขตเทศบาลนครสงขลาจะอยู่บริเวณถนนทะเลหลวงเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของการซื้อของใช้ส่วนตัวและเสริมสวยก็เช่นเดียวกันนักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้บริการในร้านค้าซึ่งไม่ไกลจากหอพักมากนัก ทำให้พื้นที่ทั้ง 2 บริเวณมีการกระจุกตัวของนักศึกษาที่หนาแน่นมากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาในด้านกายภาพก็พบว่าบริเวณนี้มีการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักและร้านค้าต่าง ๆ เพิ่มขึ้นและมีบางบริเวณที่เป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นของอาคารและประชากรมาตั้งแต่อดีตแล้ว โดยเฉพาะพื้นที่หน้ามหาวิทยาลัยในเขตเทศบาลนครสงขลาซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถนนและซอยต่าง ๆ มีขนาดเล็กประกอบกับมีบ้านเรือนค่อนข้างหนาแน่นมาตั้งแต่อดีตเมื่อมีการเข้ามาของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นทำให้บริเวณพื้นที่ดังกล่าวจะมีความแออัดของประชากรและยานพาหนะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อปัญหาในเรื่องของความหนาแน่นของประชากรที่เพิ่มขึ้น ยานพาหนะเพิ่มขึ้นและส่งผลต่อความเป็นอยู่และการ

เดินทางของประชาชนที่อาศัยอยู่เดิมและหากเกิดปัญหาในเรื่องของภัยต่าง ๆ เช่น การเกิดอัคคีภัย จะทำให้ไม่สะดวกในการแก้ไขปัญหาเนื่องจากถนนมีขนาดเล็กแต่มีความหนาแน่นของประชากร และยานพาหนะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ส่วนพื้นที่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้าง การเข้ามาของนักศึกษาอาจไม่ส่งผลต่อความแออัดของพื้นที่มากนักเนื่องจากการตั้งถิ่นฐานที่ไม่หนาแน่นมากนักพื้นที่สามารถรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาได้แต่ในพื้นที่บริเวณนี้มีบ้านที่ให้นักศึกษาเช่าเป็นจำนวนมากบ้านที่ให้เช่าส่วนใหญ่เป็นบ้านทาวน์เฮาส์และบ้านแถว ซึ่งจากการสำรวจพบว่าการเช่าบ้านของนักศึกษา 1 หลังส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่รวมกันมากกว่า 4 คนซึ่งหากมีการสังสรรค์กันในช่วงค่ำจะทำให้เกิดเสียงดังและก่อความรำคาญให้กับบ้านที่อยู่ติดกันได้ ส่วนในเรื่องของการรับประทานอาหารเช้าของใช้ของนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่จะรับประทานและซื้อของภายนอกมหาวิทยาลัย โดยร้านค้าส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณริมถนนกาญจนวนิช ซึ่งเป็นถนนสายหลักที่ใช้สัญจรเข้าออกเมืองสงขลา การที่มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นและแรงงานในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นส่งผลต่อปัญหาความไม่สะดวกในการสัญจรของคนในชุมชนเนื่องจากมีจำนวนรถจักรยานยนต์เป็นจำนวนมากจอดอยู่ริมถนนสายหลักเป็นจำนวนมากในช่วงเวลากลางวันถึงค่ำ ส่งผลให้เกิดความไม่คล่องตัวของยานพาหนะของประชากรเมืองสงขลาที่สัญจรไปมา เกิดความไม่สะดวกและอาจเกิดอุบัติเหตุจากการเข้าจอดหรือเคลื่อนตัวออกของยานพาหนะที่มาใช้บริการในพื้นที่บริเวณนั้น

เห็นได้ว่ากิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ไม่ไกลจากบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยนั่นเอง ซึ่งสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของหอพักและร้านค้าประเภทต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย นักศึกษาส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ตามร้านค้าใกล้กับหอพักเกิดเป็นสังคมของนักศึกษาที่ใหญ่ขึ้นจากที่ในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่เป็นสังคมของนักศึกษาที่ชัดเจน ยังคงเป็นการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างนักศึกษากับคนในเมือง แต่จากการพัฒนาของสถานศึกษาทำให้การใช้พื้นที่ส่วนใหญ่จะถูกใช้โดยนักศึกษามากกว่าคนในเมืองอย่างเห็นได้ชัดซึ่งส่งผลให้ความหนาแน่นของประชากรในบริเวณนั้นเพิ่มขึ้นและส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในพื้นที่บริเวณนั้นทั้งในด้านการสัญจรไปมาของประชากรเมืองและผลที่เกิดขึ้นทำให้บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเป็นสังคมที่เกื้อหนุนและให้บริการนักศึกษาโดยเฉพาะเกิดเป็นชุมชนของนักศึกษาอย่างแท้จริงซึ่งเปลี่ยนไปจากเดิมที่การค้าและบริการส่วนใหญ่ให้บริการเฉพาะคนในชุมชนเท่านั้น

5.5 สรุปความสัมพันธ์ของสถานศึกษาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเมืองสงขลา

ผลจากการพัฒนาของสถานศึกษาทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลาส่งผลให้เมืองสงขลา มีนักศึกษาระดับอุดมศึกษารวมทั้งสิ้น 26,463 คนหรือมีการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาในช่วงเวลานี้รวม 8,329 คน การเข้ามาของนักศึกษาสู่พื้นที่เมืองสงขลาเป็นจำนวนมากส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในส่วนของที่อยู่อาศัย ร้านค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่ง

เป็นสิ่งที่สถานศึกษาเองไม่สามารถเตรียมการเพื่อรองรับกับการเข้ามาของนักศึกษาได้ สิ่งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากกิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักศึกษานั้นก็คือ การใช้จ่ายของนักศึกษา โดยเงินทั้งหมดที่นักศึกษายใช้จ่ายจะตกอยู่กับหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ในเมืองสงขลา หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจของเมืองสงขลา รวมทั้งเงินงบประมาณรายจ่ายของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทุกแห่งที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามการพัฒนาของสถานศึกษา ผลจากการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่งผลให้เมืองสงขลาที่มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นรวม 448.31 ล้านบาทต่อปี โดยในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ.2547-2550 เมืองสงขลาที่มีเงินหมุนเวียนเพิ่มขึ้นรวมกว่า 1,675.91 ล้านบาท เงินจำนวนนี้จะกระจายอยู่กับหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ภายในเมืองสงขลาซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลาซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรและแรงงานที่เข้ามาประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยการเข้ามาของนักศึกษา 180 คนก่อให้เกิดแรงงานในกิจกรรมหลักนั้นก็คือ การจ้างงานของแรงงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการศึกษาเพิ่มขึ้น 10 คนซึ่งได้แก่ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ภายในมหาวิทยาลัย และการเข้ามาของแรงงานในกิจกรรมหลัก 100 คนยังส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมต่อเนื่อง 470 คน ซึ่งแรงงานในกิจกรรมต่อเนื่องที่เพิ่มขึ้นจะเข้ามาประกอบอาชีพที่สนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาและการเพิ่มขึ้นของแรงงานในกิจกรรมหลัก 100 คนก่อให้เกิดการเข้ามาของประชากรรวม 730 คน การเข้ามาของนักศึกษา แรงงานในกิจกรรมหลักและประชากรสู่เมืองสงขลาส่งผลต่อความต้องการการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม ซึ่งการเข้ามาประชากรรวมทั้งหมดจะส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองสงขลาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามและสำรวจทางกายภาพพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการใช้พื้นที่ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัยทั้งการอยู่อาศัย การรับประทานอาหารเช้า การซื้อของใช้และอาคารหอพักเอกชนที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ก็จะอยู่บริเวณนี้เช่นกัน เพราะฉะนั้นในการศึกษาผลที่เกิดขึ้นในด้านของการใช้ประโยชน์ที่ดินจะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 พื้นที่คือ พื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาซึ่งอยู่บริเวณเทศบาลตำบลเขารูปข้างกับพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยที่อยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา ซึ่งจะได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงต่อไป

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาที่เข้ามาสู่พื้นที่เมืองสงขลาส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาคารและพื้นที่อาคาร โดยเฉพาะอาคารที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 เมืองสงขลาที่มีการเพิ่มขึ้นของอาคารที่อยู่อาศัยตั้งแต่ 4 ชั้นขึ้นไป 229 อาคาร พื้นที่อาคารรวมเพิ่มขึ้น 108,364 ตร.ม.ซึ่งเมื่อนำข้อมูลการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อาคารรวมมาเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น 8,329 คนพบว่า นักศึกษา 1 คนก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อาคารรวม 13.01 ตร.ม.

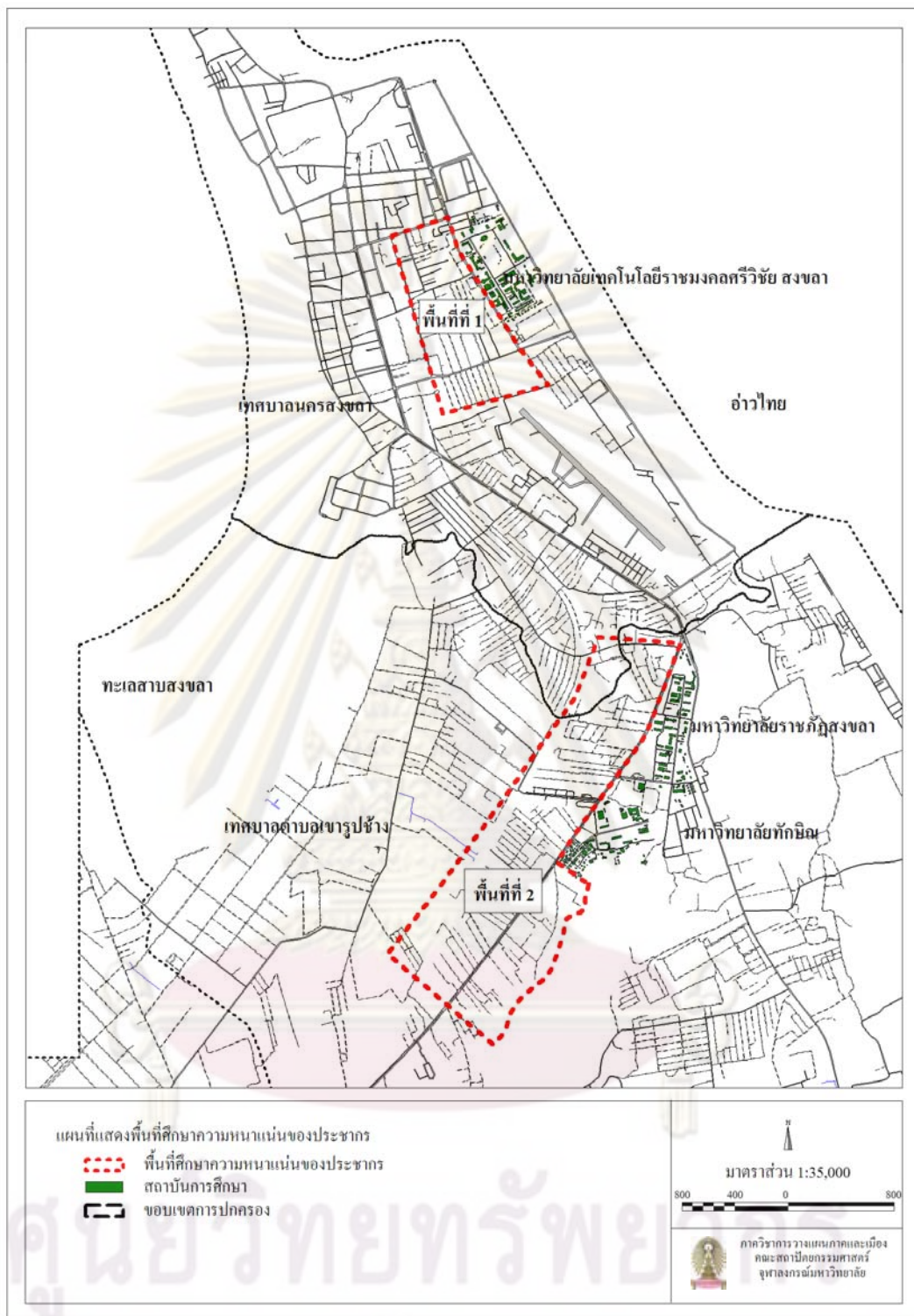
จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่เมืองสงขลาด้วยซึ่งในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 เมืองสงขลามีประชากรเพิ่มขึ้นรวม 3,365 คน โดยเป็นแรงงานทั้งในกิจกรรมหลักและกิจกรรมต่อเนื่องรวม 2,625 คน วัยพึ่งพิง 740 คน ซึ่งการเข้ามาของประชากรทั้งหมดจะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของอาคารต่าง ๆ โดยเฉพาะพาณิชยกรรม ที่อยู่อาศัยกิ่งพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยที่มีความสูง1-3 ชั้น โดยในช่วงที่ผ่านมาอาคารทั้ง 3 ประเภทมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาคารรวม 1,057 แห่ง พื้นที่อาคารรวม 153,731 ตร.ม.ซึ่งเมื่อนำข้อมูลการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อาคารรวมทั้ง 3 ประเภทมาเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรรวมที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด 3,365 คนพบว่า ประชากร 1 คนก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของพื้นที่อาคารทั้ง 3 ประเภทรวม 45.68 ตร.ม.

ผลจากการศึกษาเห็นได้ว่าในช่วงปีพ.ศ.2547-2550 พื้นที่เมืองสงขลามีนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเฉพาะประเภทที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยกิ่งพาณิชยกรรมและพาณิชยกรรมแต่การที่มีจำนวนนักศึกษาเข้ามาสู่พื้นที่เมืองสงขลามีจำนวนมากย่อมส่งผลต่อความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เมืองสงขลา ซึ่งในช่วงปีพ.ศ.2546-2550 พื้นที่เมืองสงขลาย่อมมีความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่มากขึ้นซึ่งในการคำนวณหาความหนาแน่นของประชากรเมืองสงขลาจะศึกษาเฉพาะบริเวณ โดยรอบมหาวิทยาลัยเนื่องจากผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของสถานศึกษาส่งผลต่อเมืองสงขลาเฉพาะบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องศึกษาความหนาแน่นของประชากรบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง

ในส่วนของการศึกษาความหนาแน่นของประชากรจะศึกษาความหนาแน่นเฉพาะพื้นที่ โดยรอบมหาวิทยาลัยซึ่งได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาของสถานศึกษานั้นจำเป็นต้องแบ่งพื้นที่ในการวิเคราะห์ออกเป็น 2 พื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกันคือ

- พื้นที่ที่ 1 พื้นที่บริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลาซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลาซึ่งมีความหนาแน่นของอาคารบ้านเรือนเนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่อดีต บริเวณนี้มีพื้นที่รวม 530 ไร่

- พื้นที่ที่ 2 คือ พื้นที่บริเวณมหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาซึ่งทั้ง 2 มหาวิทยาลัยมีพื้นที่ติดกันและตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้างซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานที่หนาแน่นน้อยและมีพื้นที่ว่างมาก บริเวณนี้มีพื้นที่รวม 1,507 ไร่

แผนที่ 5.7 แสดงพื้นที่ศึกษาความหนาแน่นของประชากรบริเวณพื้นที่เมืองสงขลา

ซึ่งจากการมีพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันจึงจำเป็นต้องแยกพื้นที่ศึกษาถึงความหนาแน่นของประชากรที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษาเพื่อให้ทราบถึงภาพของการเปลี่ยนแปลงใน 2 บริเวณที่มีความแตกต่างกัน โดยจะศึกษาเปรียบเทียบความหนาแน่นของประชากรใน 3 ปีคือ พ.ศ.2543, 2546 และ 2550 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ความหนาแน่นของประชากรของปีพ.ศ.2543 ซึ่งเป็นปีที่เมืองสงขลามีจำนวนนักศึกษาไม่มากนัก บทบาททางการศึกษายังไม่เด่นชัด มีจำนวนประชากรตามสำมะโนประชากรรวม 118,443 คน มีนักศึกษารวม 10,161 คนแบ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่ 1 รวม 2,230 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่ 2 รวม 7,831 คน เมื่อแยกจำนวนประชากรเมืองออกจากจำนวนนักศึกษาพบว่า เมืองสงขลามีประชากรรวม 108,282 คน มีจำนวนอาคารทั้งสิ้น 40,548 อาคาร ซึ่งเฉลี่ยแล้วอาคาร 1 หลังจะมีผู้อาศัยอยู่ 2.7 คน

ตารางที่ 5.13 แสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2543

พื้นที่	อาคาร (หลัง)	ประชากร (คน) (อาคาร*2.7)	ประชากร + นักศึกษา(คน)	พื้นที่ (ไร่)	ความหนาแน่น (คน/ไร่)
พื้นที่ที่ 1	3,341	9,020	11,250	530	21.2
พื้นที่ที่ 2	2,944	7,948	15,779	1507	10.5

จากตารางแสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2543 ซึ่งได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 พื้นที่ตามอิทธิพลของสถานศึกษาพบว่า

- พื้นที่ที่ 1 มีจำนวนอาคารรวม 3,341 อาคาร มีประชากรรวมทั้งสิ้น 11,250 คน มีพื้นที่รวม 530 ไร่ มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 21.2 คนต่อไร่

- พื้นที่ที่ 2 มีจำนวนอาคารรวม 2,944 อาคาร มีประชากรรวมทั้งสิ้น 15,779 คน มีพื้นที่รวม 1,507 ไร่ มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 10.5 คนต่อไร่

เห็นได้ว่าพื้นที่ทั้ง 2 แห่งนี้มีความหนาแน่นที่แตกต่างกันเนื่องอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันพื้นที่ที่ 1 มีการตั้งถิ่นที่หนาแน่นมาตั้งแต่อดีตจึงทำให้ค่าความหนาแน่นของประชากรสูงกว่าพื้นที่ที่ 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ในทิศทางของการขยายตัวของเมืองมีพื้นที่โล่งว่างมากและมีอาคารน้อยจึงทำให้มีความหนาแน่นของประชากรน้อยกว่า

- ความหนาแน่นของประชากรของปีพ.ศ.2546 ซึ่งเป็นปีที่เมืองสงขลามีจำนวนนักศึกษาไม่มากนัก บทบาททางการศึกษายังไม่เด่นชัด มีจำนวนประชากรตามการคาดการณ์ตามสำมะโนประชากรรวม 118,139 คน มีนักศึกษารวม 12,711 คนแบ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่ 1 รวม 2,899 คนและนักศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่ 2 รวม 9,812 คน เมื่อแยกจำนวนประชากรเมืองออกจากนักศึกษาพบว่า เมืองสงขลามีประชากรรวม 105,428 คน มีจำนวนอาคารทั้งสิ้น 41,989 อาคารซึ่งเฉลี่ยแล้วอาคาร 1 หลังจะมีผู้อาศัยอยู่ 2.5 คน

ตารางที่ 5.14 แสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2546

พื้นที่	อาคาร (หลัง)	ประชากร (คน) (อาคาร*2.5)	ประชากร + นักศึกษา(คน)	พื้นที่ (ไร่)	ความหนาแน่น (คน/ไร่)
พื้นที่ที่ 1	3,348	8,370	11,269	530	21.2
พื้นที่ที่ 2	3,122	7,805	17,617	1507	11.7

จากตารางแสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2546 ซึ่งได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 พื้นที่ตามอิทธิพลของสถานศึกษาพบว่า

- พื้นที่ที่ 1 มีจำนวนอาคารรวม 3,348 อาคาร มีประชากรรวมทั้งสิ้น 11,269 คน มีพื้นที่รวม 530 ไร่ มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 21.2 คนต่อไร่

- พื้นที่ที่ 2 มีจำนวนอาคารรวม 3,122 อาคาร มีประชากรรวมทั้งสิ้น 17,617 คน มีพื้นที่รวม 1,507 ไร่ มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 11.7 คนต่อไร่

เห็นได้ว่าพื้นที่ทั้ง 2 แห่งนี้มีความหนาแน่นที่เพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ.2543 โดยพื้นที่ที่ 1 มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของอาคารน้อยมากประกอบกับจำนวนประชากรและนักศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงทำให้ความหนาแน่นของพื้นที่บริเวณนี้เพิ่มขึ้น ส่วนพื้นที่ที่ 2 มีความหนาแน่นเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปีพ.ศ.2543

- ความหนาแน่นของประชากรของปีพ.ศ.2550 ซึ่งเป็นปีที่เมืองสงขลามีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจากปีพ.ศ.2546 บทบาททางด้านการศึกษาเป็นบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงประชากรในพื้นที่เมืองสงขลา มีจำนวนประชากรตามการคาดการณ์ตามสามโนประชากรรวม 117,726 คน มีนักศึกษารวม 26,463 คน แบ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่ 1 รวม 6,631 คนและนักศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่ 2 รวม 19,832 คน เมื่อแยกจำนวนประชากรเมืองออกจากนักศึกษาพบว่า เมืองสงขลามีประชากรรวม 91,263 คน มีจำนวนอาคารทั้งสิ้น 44,627 อาคารซึ่งเฉลี่ยแล้วอาคาร 1 หลังจะมีผู้อยู่อาศัยอยู่ 2 คน

ตารางที่ 5.15 แสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2550

พื้นที่	อาคาร (หลัง)	ประชากร (คน) (อาคาร*2)	ประชากร + นักศึกษา(คน)	พื้นที่ (ไร่)	ความหนาแน่น (คน/ไร่)
พื้นที่ที่ 1	3,509	7,018	13,649	530	25.7
พื้นที่ที่ 2	3,155	6,310	26,142	1507	17.3

จากตารางแสดงความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาปีพ.ศ.2550 ซึ่งได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 พื้นที่ตามอิทธิพลของสถานศึกษาพบว่า

- พื้นที่ที่ 1 มีจำนวนอาคารรวม 3,509 อาคาร มีประชากรรวมทั้งสิ้น 13,649 คน มีพื้นที่รวม 531 ไร่ มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 25.7 คนต่อไร่

- พื้นที่ที่ 2 มีจำนวนอาคารรวม 3,155 อาคาร มีประชากรรวมทั้งสิ้น 26,142 คน มีพื้นที่รวม 1,507 ไร่ มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 17.3 คนต่อไร่

เห็นได้ว่าพื้นที่ทั้ง 2 แห่งมีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้นเนื่องจากในช่วงนี้มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นมากและนักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ทั้ง 2 นี้ จึงทำให้ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่บริเวณนี้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5.16 แสดงการเปรียบเทียบความหนาแน่นของประชากร 3 ปี

พื้นที่	ความหนาแน่น (คน/ไร่)		
	พ.ศ.2540	พ.ศ.2546	พ.ศ.2550
พื้นที่ที่ 1	21.2	21.2	25.7
พื้นที่ที่ 2	10.5	11.7	17.3

จากตารางที่ 5.17 ซึ่งแสดงการเปรียบเทียบความหนาแน่นของประชากรในเมืองสงขลาใน 3 ปีเห็นได้ชัดว่าในพื้นที่ที่ 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่บริเวณเทศบาลตำบลเขารูปช้างและมีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ 2 แห่งมีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้นมากในปีพ.ศ.2550 เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งการเข้ามาของนักศึกษาเป็นจำนวนส่งผลให้พื้นที่บริเวณนี้มีความหนาแน่นเพิ่มขึ้นในขณะที่ในช่วงปีพ.ศ.2540-2546 ความหนาแน่นของประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเนื่องจากจำนวนนักศึกษาที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ที่มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนพื้นที่ที่ 1 ซึ่งอยู่ในเทศบาลนครสงขลามีค่าความหนาแน่นของประชากรเท่ากัน

เห็นได้ว่าในช่วงปีพ.ศ.2546-2550 พื้นที่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยในเมืองสงขลาทั้ง 2 พื้นที่มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะพื้นที่ที่ 2 หน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏทักษิณและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเนื่องจากมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่งมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและนักศึกษาจะใช้ชีวิตอยู่ในบริเวณนี้ทั้งการพักอาศัย การจับจ่ายใช้สอยและอื่น ๆ จึงมีผลทำให้พื้นที่บริเวณนี้มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้น ส่วนพื้นที่ที่ 1 ซึ่งอยู่บริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลาที่มีความหนาแน่นเพิ่มขึ้นเช่นกันเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นมากตั้งแต่อดีตเมื่อรวมกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้ความหนาแน่นของประชากรบริเวณนี้เพิ่มขึ้นเช่นกัน

เห็นได้ว่าการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจซึ่งมีเงินหมุนเวียนจากรายจ่ายของมหาวิทยาลัย รายจ่ายของนักศึกษา รวมทั้งมีประชากรและแรงงานเพิ่มขึ้น ส่วนทางด้านกายภาพอิทธิพลของสถานศึกษาส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของการใช้ประโยชน์ที่ดินและการเพิ่มขึ้นของอาคารในแนวตั้ง โดยเฉพาะอาคารหอพักเอกชนรวมทั้งร้านค้าต่าง ๆ และยังคงส่งผลให้เมืองสงขลาที่มีความหนาแน่นของประชากรบริเวณพื้นที่บริเวณ โดยรอบมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดส่งผลให้เมืองสงขลามีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าจากการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าผลจากการพัฒนามหาวิทยาลัยและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาในเมืองสงขลาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ ภายภาคและสังคม ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลามีทั้งในส่วนที่เกิดผลดีกับเมืองสงขลาเช่น ในด้านการเพิ่มขึ้นของเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจและในด้านที่เป็นกระทบต่อเมืองสงขลาเช่น ความหนาแน่นของประชากรของเมืองสงขลาเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักที่ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายและอื่น ๆ ซึ่งจะได้เสนอแนะแนวทางพัฒนาเพื่อให้เมืองสงขลาเป็นเมืองที่นักศึกษาสามารถเข้ามาอยู่อาศัยได้อย่างมีความสุข ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงสุดและไม่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชากรในเมืองสงขลา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

บทสรุป

6.1 สรุปผลการศึกษา

เมืองสงขลาเป็นเมืองเก่าซึ่งมีบทบาทที่สำคัญหลายบทบาทมาตั้งแต่อดีตทั้งในด้านการบริหารและการปกครองประเทศ การค้าทางทะเล การท่องเที่ยว การศึกษา เป็นต้น แต่ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาบทบาททางด้านการศึกษาที่การพัฒนาที่เด่นชัด โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลา มีความเจริญก้าวหน้าและขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ส่งผลให้นักศึกษา อาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการที่มีจำนวนประชากรทางด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลาในด้านต่าง ๆ อย่างแน่นอน

การศึกษาในครั้งนี้จึงทำการศึกษาถึงอิทธิพลของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองสงขลา เพื่อจะได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของบทบาททางด้านการศึกษา โดยทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ กายภาพและสังคม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่เมืองสงขลาและเป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาเมืองอื่น ๆ ต่อไป

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาและความคิดเห็นของนักศึกษาและทำการสำรวจทางกายภาพซึ่งพื้นที่ที่ทำการสำรวจทางกายภาพคือ พื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งและนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ประกอบกับวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจจากข้อมูลที่ได้จากสถิติของมหาวิทยาลัยและข้อมูลจากนักศึกษา

จากผลการศึกษาซึ่งสามารถสรุปได้ว่าอิทธิพลของสถานศึกษาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาเมืองสงขลาในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เกิดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจากทั้งงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัยและรายจ่ายของนักศึกษาซึ่งทั้ง 3 มหาวิทยาลัยมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น โดยเมืองสงขลา มีเงินหมุนเวียนเพิ่มขึ้นกว่าปีละ 448.31 ล้านบาท ซึ่งผลจากการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาและเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของการจ้างงานทั้งในส่วนของการจ้างงานในกิจกรรมหลักหรือกิจกรรมทางด้านการศึกษาซึ่งก็คือ อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยและผลจากการจ้างงานในกิจกรรมหลักที่เพิ่มขึ้น ซึ่งหากมีการจ้างงานในกิจกรรมหลักเพิ่มขึ้น 100 คนจะก่อให้เกิดการจ้างงานในกิจกรรมต่อเนื่อง 470 คน การเข้ามาสู่พื้นที่เมืองสงขลาของทั้งนักศึกษาและแรงงานที่เพิ่มขึ้นย่อมก่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่เมืองสงขลาโดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนซึ่งมีจำนวนมากกว่าในช่วงก่อนหลายแห่งและยังส่งผลต่อรูปแบบการขยายตัวของเมืองสงขลาโดยมีการเพิ่มขึ้นของอาคารในแนวตั้งมากขึ้นและมีการเพิ่มขึ้นของร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักศึกษา อีกทั้งการมีเมืองสงขลาที่มีจำนวนนักศึกษาและแรงงานเพิ่มขึ้นส่งผลให้เมืองสงขลา มีอัตราส่วนความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้นกว่าในช่วงก่อนซึ่งมีจำนวนนักศึกษาและแรงงานไม่มากนัก จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามยังทำให้ทราบถึงความคิดเห็นและความต้องการของนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่อยากให้แก้ไขปัญหาในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวก นักศึกษาอยากให้มีการเพิ่มในส่วนของห้างสรรพสินค้าที่ทันสมัยและร้านอาหารเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้ชีวิตของนักศึกษา

ซึ่งจากผลการศึกษาที่ได้จะนำไปสู่การวางแผนทางเพื่อการพัฒนาเมืองสงขลาและเป็นแนวทางในการจัดการเมืองอื่น ๆ ที่มีบทบาททางด้านการค้าหรือเมืองที่ต้องการจะวางแผนโดยที่ให้มีบทบาททางด้านการศึกษาเป็นบทบาทหลักของเมือง

6.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลจากการพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทำให้เมืองสงขลาเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจการค้าและบริการรวมทั้งในด้านของที่อยู่อาศัยอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Richard P. Dober (1963) ที่ว่ามหาวิทยาลัยในภูมิภาคนอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจการค้าและบริการแล้วยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านที่อยู่อาศัยด้วย และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ George Nash (1973) ที่ว่าการพัฒนาของสถานศึกษาจะส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจท้องถิ่น มีการเพิ่มขึ้นของร้านค้าและบริการต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าที่ให้บริการนักศึกษา รวมทั้งมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งจากการศึกษาเมืองสงขลาพบว่า การพัฒนาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่งผลให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นรวม 448.31 ล้านบาทต่อปีและมีการจ้างงานรวมเพิ่มขึ้น 1,686 คนและยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ George Nash ในด้านความหนาแน่นของประชากรในชุมชนบริเวณนั้นที่จะเพิ่มขึ้นจากการเข้ามาของนักศึกษาและอาจจะเกิดปัญหาตามมาได้และเป็นการเพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่า ในช่วงปีพ.ศ. 2546-2550 เมืองสงขลาที่มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้นบริเวณชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยและยังเกิดการเพิ่มขึ้นของปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย เป็นการเพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ส่วนปัญหาที่พบในเมืองสงขลาในช่วงที่บทบาททางด้านการศึกษา มีการพัฒนาเป็นปัญหาในเรื่องของอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น ส่วนปัญหาในเรื่องของสาธารณูปโภคขาดแคลนดังเช่นชุมชนบางขัน จากการศึกษาของ ภัทรินทร์ หงส์ทอง(2532) ไม่ได้

เกิดขึ้นในเมืองสงขลาอาจเป็นเพราะว่าพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในพื้นที่เมืองซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่อดีตและมีโครงข่ายสาธารณูปโภครองรับอยู่แล้ว ปัญหาการขาดแคลนสาธารณูปโภคจึงไม่เกิดขึ้น

6.3 แนวทางการพัฒนาเมืองสงขลาเพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านการศึกษา

การวางแผนการพัฒนาเมืองสงขลาจะนำผลการศึกษาที่ได้ทั้งในส่วนของ การสำรวจกายภาพ การสำรวจแบบสอบถามและความคิดเห็นของนักศึกษา มาเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้พื้นที่เมืองสงขลาได้รับประโยชน์จากการพัฒนาของบทบาททางด้านการศึกษาโดยไม่เดือดร้อนของประชาชนเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เมืองสงขลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.3.1 ควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ดิน การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและการควบคุมความหนาแน่นของประชากรเพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาของสถานศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มขึ้นของนักศึกษา บุคลากรและประชากรรวมส่งผลทำให้พื้นที่เมืองสงขลาเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้ประโยชน์อาคาร รวมทั้งความหนาแน่นประชากร ซึ่งหากปล่อยไว้ให้มีการเพิ่มขึ้นของด้านต่าง ๆ โดยไม่ได้มีการวางแผนเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดิม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความใส่ใจกับบทบาททางด้านการศึกษาซึ่งไม่จำเป็นต้องวางแผนให้บทบาททางด้านการศึกษาเป็นบทบาทหลักของเมืองก็ได้แต่ให้ความสนใจกับบทบาททางด้านการศึกษาเฉพาะบริเวณขอบเขตที่นักศึกษาใช้ชีวิตอยู่ในเมืองสงขลา ซึ่งพื้นที่บริเวณนั้นควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและมีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากการเปลี่ยนแปลงของบทบาทอื่น ๆ เช่น มีการเพิ่มขึ้นของอาคารสูงที่เป็นหอพักต่าง ๆ เพื่อจะได้มีกฎเกณฑ์ที่จะช่วยให้พื้นที่บริเวณนี้มีการพัฒนาอย่างเป็นระเบียบและไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดิมและจากการที่มีการเพิ่มขึ้นของอาคารสูงเพิ่มขึ้นควรมีการนำหลักการการควบคุมความหนาแน่นของพื้นที่มาใช้ควบคุมด้วยนั่นก็คือ FAR ,BCR และ OSR ซึ่งจะช่วยให้พื้นที่บริเวณนี้ไม่เกิดความแออัดและมีพื้นที่ว่างที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดความแออัดและพื้นที่ที่มีความปลอดภัยในการอยู่อาศัยมากขึ้น

6.3.2 มหาวิทยาลัยควรมีการเพิ่มจำนวนหอพักนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาข้อมูลของมหาวิทยาลัยพบว่า มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทำให้สามารถรับนักศึกษาได้มากขึ้นทุกปี แต่ในขณะที่เดียวกันมหาวิทยาลัยไม่ได้มีการสร้างหอพักเพื่อรองรับกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นเหล่านั้น ปัจจุบันมหาวิทยาลัยในเมืองสงขลา มีหอพักนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยที่รองรับนักศึกษาได้รวมประมาณ 1,200 คนเท่านั้นจากจำนวนนักศึกษารวม 26,000 กว่าคน ซึ่งถือว่ารองรับกับจำนวนนักศึกษาได้น้อยมาก ประกอบกับผลการศึกษาพบว่าในช่วงที่ผ่านมามีการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยประเภทหอพักเป็นจำนวนมาก ซึ่งการเพิ่มขึ้นของหอพัก

นักศึกษาในบางพื้นที่ส่งผลต่อความหนาแน่นของประชากรที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่บริเวณนั้นและการเพิ่มขึ้นของหอพักหลายแห่งถูกสร้างขึ้นติดกับบ้านพักอาศัยของคนในชุมชนที่อยู่ในซอยแคบ ยิ่งทำให้พื้นที่บริเวณนั้นมีจำนวนผู้เข้าไปอยู่อาศัยมากขึ้นและเกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามมาอีกทั้งจากการศึกษาของ อิศระ อินทร์ยา (2546) พบว่า หอพักที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัยจะให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีกว่าหอพักภายนอกมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยอาจจะร่วมทุนกับภาคเอกชนในการก่อสร้างหอพักภายในมหาวิทยาลัยเพื่อให้นักศึกษาได้อยู่ภายในมหาวิทยาลัยในจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งในเมืองสงขลายังมีพื้นที่ว่างภายในมหาวิทยาลัยมากพอสำหรับการสร้างหอพัก ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการสร้างหอพักนักศึกษาเพิ่มขึ้น โดยมหาวิทยาลัยจะลงทุนเองหรือร่วมลงทุนกับเอกชนที่สนใจจะสร้างหอพักนักศึกษาภายนอกมหาวิทยาลัย ให้ลงทุนร่วมกันสร้างหอพักที่อยู่ให้มหาวิทยาลัยและแบ่งผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งมีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกไว้สำหรับนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้อาศัยอยู่ภายในมหาวิทยาลัยในจำนวนมากขึ้นกว่าปัจจุบันซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้นและยังช่วยลดปัญหาความการใช้ประโยชน์ที่ดินและปัญหาความหนาแน่นที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

6.3.3 การวางแผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อรองรับกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น

หากมหาวิทยาลัยไม่สามารถที่จะสร้างอาคารหอพักและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในมหาวิทยาลัยได้ ควรมีการวางแผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อรองรับกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่าลักษณะของพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยในเมืองสงขลาตั้งอยู่มี 2 ประเภทคือพื้นที่ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานอย่างหนาแน่นและพื้นที่ซึ่งมีพื้นที่ว่างสำหรับการเพิ่มขึ้นของอาคารต่าง ๆ ซึ่งในส่วนของพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นมาตั้งแต่อดีตได้แก่ บริเวณในเขตเทศบาลนครสงขลาและเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย 1 แห่ง ซึ่งจากการสำรวจทางกายภาพพบว่า บริเวณดังกล่าวมีการก่อสร้างอาคารหอพักโดยการสร้างในพื้นที่ซึ่งเป็นบ้านพักอาศัยมาก่อนและอยู่ในซอยซึ่งแคบ ถนนมีขนาดเล็ก ลักษณะของบ้านเรือนเดิมเป็นบ้านทาวน์เฮ้าส์และบ้านเดี่ยวขนาดเล็กซึ่งมีรั้วติดกัน ที่สำคัญคือมีประชากรจำนวนมากอาศัยอยู่ เช่น ซอยทะเลหลวง 1-20 ซอยชัยมงคล ซอยวุฒภูมิ ซึ่งหากปล่อยให้มีการสร้างอาคารหอพักหรืออาคารที่มีความสูงหลายชั้นเพิ่มขึ้นอีกในอนาคตจะทำให้มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นในบริเวณนั้นและจะส่งผลต่อความแออัดและความหนาแน่นของประชากรในบริเวณนั้นและอาจส่งผลกระทบต่อการใช้บริเวณสาธารณูปโภคสาธารณูปการของประชากรที่อาศัยอยู่เดิมในบริเวณนั้นได้ ผู้ศึกษาจึงเสนอแนวทางการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยกำหนดให้มีพื้นที่สำหรับการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาทั้งในส่วนของหอพักร้านค้าต่าง ๆ เพื่อลดความแออัดของเมืองเดิมในอนาคต โดยพื้นที่ที่น่าจะเป็นพื้นที่สำหรับรองรับบทบาททางการศึกษาได้แก่ พื้นที่ทางด้านใต้ของเทศบาลตำบลเขารูปช้างซึ่งมีพื้นที่ว่างเป็นจำนวนมากอีกทั้งมีมหาวิทยาลัยอยู่ในบริเวณนั้นอีก 2 แห่งพร้อมทั้งมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก

ระบบสาธารณูปโภคสามารถจัดหาเพิ่มเติมได้ไม่ยากเนื่องจากอยู่ในแนวเขตของสาธารณูปโภคของเมืองสงขลาและมีระยะทางห่างจากมหาวิทยาลัยในเขตเทศบาลนครสงขลาประมาณ 4 กิโลเมตร โดยพื้นที่ดังกล่าวจะกำหนดให้สร้างในส่วนของอาคารหอพัก ร้านค้า สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับนักศึกษาพร้อมทั้งจัดรถบริการไว้ขนส่งนักศึกษาทั้ง 3 มหาวิทยาลัยด้วย ซึ่งหากทำได้จะช่วยแก้ปัญหาความแออัดของเมืองสงขลาในอนาคตได้และจะช่วยให้ง่ายต่อการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักศึกษาอีกทางหนึ่ง

6.3.4 หน่วยงานของรัฐควรเอาใจใส่กับการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร

ในช่วงที่ยังไม่มีการวางแผนที่จะก่อสร้างหอพักในมหาวิทยาลัยและการวางแผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะสำหรับการศึกษา เมืองสงขลาจะมีการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนหลายแห่ง หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในด้านการอนุญาตให้สร้างอาคารควรที่จะเอาใจใส่เกี่ยวกับการอนุญาตให้สร้างอาคารให้มากขึ้นเพื่อไม่ให้สร้างความสะดวกอื่นแก่คนในชุมชน เป็นเพราะว่าจากการสำรวจทางกายภาพพบว่า มีการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนหลายแห่งในช่วงปีพ.ศ.2546-2550 ในเขตเทศบาลนครสงขลาโดยเฉพาะบริเวณใกล้เคียงมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งในซอยทะเลหลวง ซอยชัยมงคล ซอยวุฒภูมิ ซึ่งทั้ง 3 ซอยเป็นซอยที่มีขนาดเล็ก ถนนแคบ รถไม่สามารถสวนกันได้ โดยสะดวก แต่มีการเพิ่มขึ้นของอาคารหอพักเอกชนหลายแห่งโดยมีความสูงมากที่สุดคือ 8 ชั้น ซึ่งหากถูกกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ.2522 ข้อ 44 พบว่า ไม่สามารถสร้างอาคารที่มีความสูงเกินกว่า 2 เท่าของความกว้างถนนได้ แต่ในช่วงที่ผ่านมาเมืองสงขลามีการเพิ่มขึ้นของอาคารสูง 6-8 ชั้นในซอยซึ่งมีถนนขนาดเล็กหลายแห่ง เพราะฉะนั้นเทศบาลควรเอาใจใส่กับการอนุญาตให้สร้างอาคารหอพัก เพราะอาจส่งผลกระทบต่อราษฎรไปมาของผู้คน ความปลอดภัยจากภัยต่าง ๆ ของประชากรที่อาศัยอยู่เดิมบริเวณนั้นได้

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับทำการศึกษาอีกหลายประการ ซึ่งยังไม่ได้ทำการศึกษาหรือศึกษาเพียงบางส่วน จึงเสนอแนะแนวทางสำหรับการศึกษาในอนาคตต่อไป เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลจากการบทบาททางการศึกษาในเมืองสงขลาสมบูรณ์ขึ้น ดังนี้

6.4.1 ศึกษาในเรื่องของการวางผังเฉพาะสำหรับเมืองการศึกษา โดยมีการออกแบบสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อรองรับกับบทบาททางการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา

6.4.2 ศึกษาในลักษณะนี้กับพื้นที่เมืองอื่น ๆ ซึ่งมีบทบาททางการศึกษาเหมือนกัน เพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กองนโยบายและแผน. รายงานสถิติสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาปีพ.ศ.2540-2550.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2550

กองแผนงาน. รายงานสถิติสารสนเทศมหาวิทยาลัยทักษิณปีพ.ศ.2540-2550. มหาวิทยาลัยทักษิณ,
2550

กองแผนงานเทศบาลตำบลเขาปู่ซ้าง. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลเขาปู่ซ้าง 2547-2551. สงขลา,
2547

กองแผนงานเทศบาลนครสงขลา. แผนพัฒนาเทศบาลนครสงขลา2550-2554. สงขลา, 2550

คงกฤษ ลิ้มพะสุต. การศึกษาผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย :

กรณีศึกษาหมู่บ้านเมืองเอก โครงการ 1 และมหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาเคหะการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2541.

นิพนธ์ ลาวัณย์โกวิท. ปัญหาที่พักอาศัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีสองวิทยาเขต กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต และวิทยาเขตกล้วยน้ำไท. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาเคหะการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2546.

แน้ช,จอร์จ;วอลดอร์ฟ,แดน;และไพร์ โรเบิร์ต อี. มหาวิทยาลัยกับชุมชนเมือง,แปลโดย อับสร
ทรียอันและคณะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2518.

บุญชัย แซ่โจ้ว. แนวทางการพัฒนาพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองพิษณุโลกเพื่อ
รองรับการขยายตัวของมหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ธนવી พลายนโถ. อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสวนดอกและ
ชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผน
ภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

เบญจวรรณ อารีสมาน. บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาต่อการพัฒนาภาค ศึกษาเฉพาะกรณี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและ
เมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ปิยะพร ปิตะฝ่าย. ผลกระทบของการพัฒนามหาวิทยาลัยต่อการตั้งถิ่นฐานโดยรอบ กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการ
วางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

- ภัทรินทร์ หงส์ทอง. การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ เนื่องจากกร
ขยายตัวของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษา อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- สาขชล สวามิภักดิ์. ผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีต่อการเติบโต
ของชุมชนเมืองปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการวางแผนภาคและ
เมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สุภาวดี บุญฉัตรและคณะ. แนวทางการกำหนดรูปแบบเมืองมหาวิทยาลัยของประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., 2545.
- สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา. ข้อมูลดิจิทัลผังเมืองรวมสงขลา 2540. สงขลา :
ฝ่ายช่างสำรวจ, 2540.
- สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา. ข้อมูลดิจิทัลผังเมืองรวมสงขลา 2546. สงขลา :
ฝ่ายช่างสำรวจ, 2546.
- สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. สถิติสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรี
วิชัยปีพ.ศ.2540-2550. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 2550
- อิสระ อินทร์ยา. การเปรียบเทียบการพักอาศัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นระหว่างหอพัก
มหาวิทยาลัยกับที่พักอาศัยเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาเคหะการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ภาษาอังกฤษ

- Brigg, Asa. "Some Aspect of University Planning". In University and Design. pp.13 Edited by
Michael Brawne. London : Lund Humphries, 1967
- Dober, Richard P. Campus Planning. New York : Reinhold Publishing, 1963
- Flexner Abraham. University: American English German. London. Oxford University Press, 1930
- Nash, George. The university and the city : eight case of involvement. New York : McGraw-Hill,
1973
- William I. Goodman. Principles and practice of urban planning. Washington, D.C., 1968

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามนักศึกษาเพื่อประกอบการค้นคว้าวิจัยเรื่อง :
“อิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมือง กรณีศึกษา เมืองสงขลา”

วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ..... ปี

3. ระดับการศึกษา

() ระดับอนุปริญญา

() ระดับปริญญาตรี

() ระดับปริญญาโท

() ระดับปริญญาเอก

ชั้นปีที่.....

4. คณะ.....มหาวิทยาลัย.....

5. ภูมิลำเนาเดิม

() ในเขตเทศบาลตำบลเขารูปช้าง

() ในเขตเทศบาลนครสงขลา

() อื่น ๆ (ระบุ) อำเภอ..... จังหวัด.....

6. ที่อยู่ปัจจุบัน

() หอพักในมหาวิทยาลัย

() บ้านเช่า ซอย.....ถนน.....

() หอพัก อพาร์ตเมนต์ ชื่อ.....

ซอย.....ถนน.....

() อื่น ๆ (ระบุ).....

7. มีผู้อยู่อาศัยร่วมกัน.....คน

8. ค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย / เดือน / คน

() 0-1,000 บาท () 1,001-2,000 บาท () 2,001-3,000 บาท

() 3,001-4,000 บาท () 4,001 บาทขึ้นไป

9. รายจ่ายรวมของนักศึกษาต่อเดือน

() 0-3,000 บาท () 3,001-5,000 บาท () 5,001-7,000 บาท

() 7,001-10,000 บาท () 10,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของนักศึกษา

1. สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปรับประทานอาหาร

- สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปรับประทานอาหารเช้า

() โรงอาหารในมหาวิทยาลัย () นอกมหาวิทยาลัย ระบุสถานที่.....

() ชื่อมารับประทานที่ที่พัก ชื่อมาจาก.....

() อื่น ๆ

- สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปรับประทานอาหารกลางวัน

() โรงอาหารในมหาวิทยาลัย () นอกมหาวิทยาลัย ระบุสถานที่.....

() ชื่อมารับประทานที่ที่พัก ชื่อมาจาก.....

() อื่น ๆ

- สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปรับประทานอาหารเย็น

() โรงอาหารในมหาวิทยาลัย () นอกมหาวิทยาลัย ระบุสถานที่.....

() ชื่อมารับประทานที่ที่พัก ชื่อมาจาก.....

() อื่น ๆ

รวมค่าใช้จ่ายประมาณ.....บาท / เดือน

2. สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปสังสรรค์ พุดคุยในช่วงค่ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ร้านน้ำชา ระบุสถานที่.....

() ร้านอาหาร ระบุสถานที่.....

() ผับ ดิสโก้เธค ระบุสถานที่.....

() อื่น ๆ ระบุสถานที่.....

รวมค่าใช้จ่ายประมาณ.....บาท / เดือน

3. สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปซื้อของใช้ส่วนตัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ร้านขายของภายในหอพัก

() ซูเปอร์มาร์เกตในเมืองสงขลาหรือร้านสะดวกซื้อ ระบุสถานที่.....

() ซูเปอร์มาร์เกตในเมืองหาดใหญ่หรือร้านสะดวกซื้อ ระบุสถานที่.....

() อื่น ๆ ระบุสถานที่.....

รวมค่าใช้จ่ายประมาณ.....บาท / เดือน

4. สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปชมภาพยนตร์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ในเมืองสงขลา

() หาดใหญ่

() อื่น ๆ ระบุสถานที่.....

รวมค่าใช้จ่ายประมาณ.....บาท / เดือน

5. สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปออกกำลังกาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ในมหาวิทยาลัย

- () ในเมืองสงขลา ระบุสถานที่.....
 () หาดใหญ่ ระบุสถานที่.....
 รวมค่าใช้จ่ายประมาณ.....บาท / เดือน

8. สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปพักผ่อน เสริมสวย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ในเมืองสงขลา ระบุสถานที่.....
 () หาดใหญ่ ระบุสถานที่.....
 () อื่น ๆ ระบุสถานที่.....
 รวมค่าใช้จ่ายประมาณ.....บาท / เดือน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางของนักศึกษา

1. การเดินทางมายังมหาวิทยาลัย

- () เดิน () รถจักรยาน () รถจักรยานยนต์ () รถยนต์ส่วนตัว
 () รถโดยสารรับจ้าง () รถบริการของมหาวิทยาลัย () อื่นๆ.....

2. ระยะเวลาในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัย

- () 0-10 นาที () 11-20 นาที () 21-30 นาที () 30 นาทีขึ้นไป ระบุ.....

3. ปัญหาการเดินทางมายังมหาวิทยาลัย

- () ปัญหาการจราจรติดขัด ระบุบริเวณ.....
 () จำนวนรถโดยสารสาธารณะบนถนนหลัก น้อยเกินไป รอรถเป็นเวลานาน
 () จำนวนรถโดยสารในซอย น้อยเกินไป
 () ที่พักอยู่ไกลมหาวิทยาลัย
 () อื่น ๆ.....

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการเดินทาง

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการอยู่อาศัยในเมืองสงขลา

1. ท่านคิดว่าเมืองสงขลาที่น่าอยู่อาศัยมากน้อยเพียงใด

- () มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยมาก

2. ท่านคิดว่าเมืองสงขลาขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ร้านอาหาร
 () ห้างสรรพสินค้า
 () โรงภาพยนตร์
 () สถานที่ออกกำลังกาย
 () สวนสาธารณะ
 () หอพัก
 () ร้านเสริมสวย
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

3. ท่านคิดว่าเมืองสงขลามีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ และมีปัญหาด้านใด เกิดจากสาเหตุใด

() มี

() ด้านเสียง เกิดจาก.....

() ด้านกลิ่น เกิดจาก.....

() ด้านควันทึบ เกิดจาก.....

() ด้านขยะมูลฝอย เกิดจาก.....

() อื่น ๆ.....

() ไม่มี

4. ท่านคิดว่าได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากน้อยเพียงใดเมื่ออาศัยอยู่ในเมืองสงขลา เพราะเหตุใด

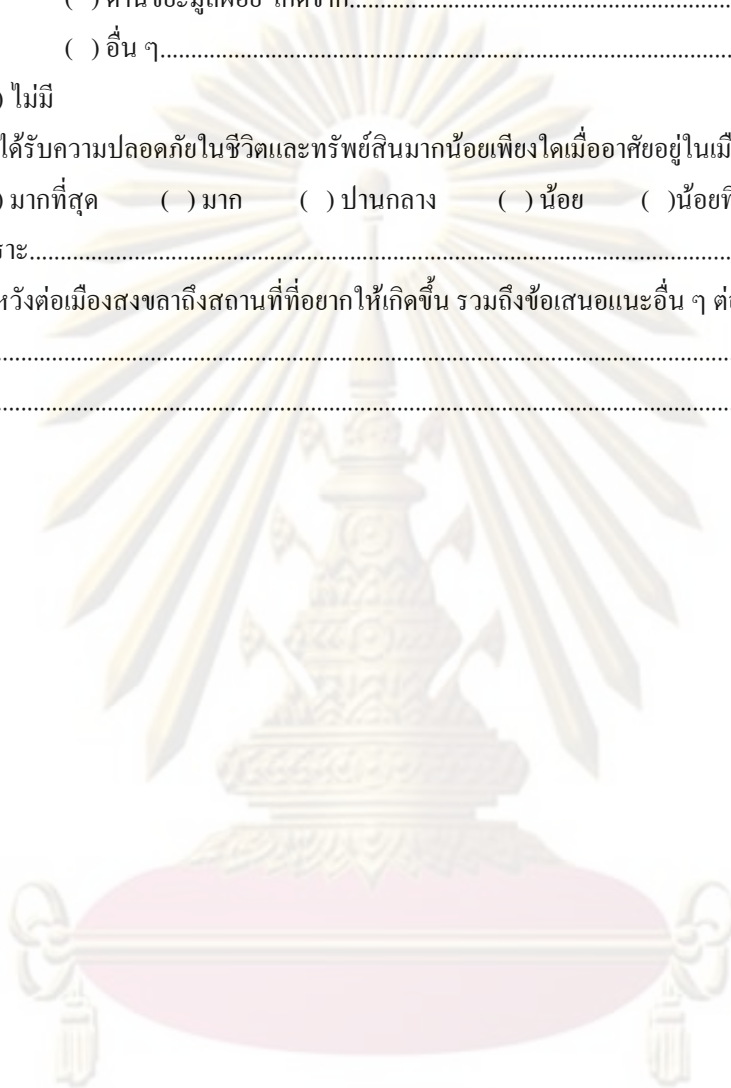
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

เพราะ.....

5. ความคาดหวังต่อเมืองสงขลาถึงสถานที่ที่อยากให้เกิดขึ้น รวมถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อเมืองสงขลา

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามผู้ประกอบการการค้าเพื่อประกอบการค้นคว้าวิจัยเรื่อง :
“ อิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมือง กรณีศึกษา เมืองสงขลา ”

วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ที่อยู่ของร้านค้า.....
2. ลักษณะการประกอบการ
 - () ผู้ประกอบการร้านค้าในอาคารพาณิชย์ ประกอบการค้าประเภท.....
 - () ผู้ประกอบการร้านค้าหาบเร่-แผงลอย ประกอบการค้าประเภท.....
 - () ผู้ประกอบการประเภทอื่น ๆ
3. ภูมิลำเนาเดิม
 - () ในเทศบาลนครสงขลา
 - () ในเทศบาลตำบลเขารูปช้าง
 - () อื่น ๆ (ระบุ) อำเภอ..... จังหวัด.....
4. ที่อยู่ปัจจุบัน.....
5. ระยะเวลาที่ทำการค้า ณ ที่ปัจจุบัน เป็นเวลา.....ปี
6. รายได้ต่อเดือน
 - () 0-5,000 บาท () 5,001-10,000 บาท () 10,001-30,000 บาท
 - () 30,001-50,000 บาท () 50,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

1. สาเหตุหลักที่ท่านประกอบกิจการการค้าในพื้นที่นี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () อยู่ใกล้สถานศึกษา
 - () ค่าเช่าถูกกว่าที่อื่น
 - () ขายได้ราคาดี
 - () ได้รับการชักชวนจากคนรู้จัก
 - () อยู่ใกล้กับที่พัก
 - () อยู่ใกล้แหล่งสินค้า (วัตถุประสงค์)
 - () อื่น ๆ (ระบุ).....
2. วันที่ท่านคิดว่าขายสินค้าได้ดีที่สุด
 - () วันธรรมดา (กรณาระบุวัน)
 - () วันหยุด (กรณาระบุวัน)
3. เวลาใดที่ท่านคิดว่าขายสินค้าได้ดีที่สุด

- () 6.00-9.00 น () 9.00-11.00 น () 11.00-13.00 น () 13.00 น-16.00 น
 () 16.00-20.00 น () 20.00-22.00 น () หลัง 22.00 น

4. นักศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่ มาใช้บริการที่ร้านท่านมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น ๆ

- () มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
 มีนักศึกษาใช้บริการประมาณ.....คน/วัน

5. ในช่วงเปิดภาคเรียนและในช่วงปิดภาคเรียนมีความแตกต่างของการขายสินค้ามากน้อยเพียงใด

- () มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
 มีนักศึกษาใช้บริการประมาณ.....คน/วัน

6. ท่านรับหรือซื้อสินค้ามาจากที่ใดและโดยวิธีใด

- () ร้านขายส่งในพื้นที่เมืองสงขลา
 () ร้านขายส่งนอกพื้นที่เมืองสงขลา
 () ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

7. ผู้ประกอบการมีความเห็นว่า มีปัญหาใดบ้างในพื้นที่ชุมชนของท่าน

- ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด
 () มีที่จอดรถน้อย
 () น้ำประปาหยุดไหลบ่อยครั้ง
 () ไฟฟ้าดับบ่อยครั้ง
 () ทรัพย์สินไม่ปลอดภัย
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

- ด้านพื้นที่
 () บริเวณโดยรอบร้านค้าสกปรก
 () คนหนาแน่น แออัด
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

- ด้านผลกระทบจากนักศึกษา (โปรดระบุ).....

8. ท่านคิดว่าพื้นที่ชุมชนเมืองของท่าน ควรจะได้รับการปรับปรุงในจุดใดบ้าง

- () ด้านความสะอาด
 () ด้านความปลอดภัย
 () ด้านสาธารณูปโภค ระบุ.....
 () ด้านอื่น ๆ ระบุ.....

9. ท่านคิดว่าการที่มีมหาวิทยาลัยอยู่ในพื้นที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองสงขลาหรือไม่ อย่างไร

.....

แบบสำรวจกายภาพประกอบการค้นคว้าวิจัยเรื่อง :
 “ อิทธิพลของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาเมือง กรณีศึกษา เมืองสงขลา ”

วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการวางผังเมือง
 ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขที่อาคารตามแผนที่.....

1. ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

- () ที่อยู่อาศัย () พาณิชยกรรม () ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม
 () อื่น ๆ

2. การใช้ประโยชน์อาคาร

- () บ้าน () หอพัก () ร้านค้า.....
 () บ้าน+ร้านค้า..... () อื่น ๆ.....

3. จำนวนชั้น.....ชั้น

4. พื้นที่คลุมดินอาคาร.....

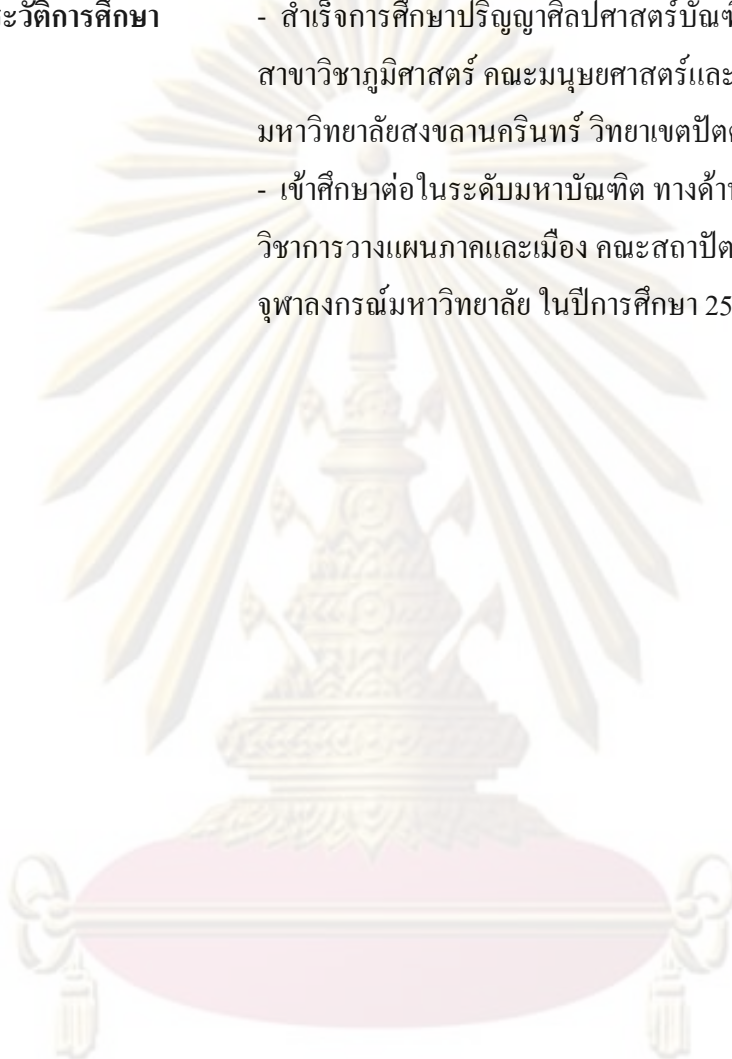
5. พื้นที่อาคารรวม.....

6. อื่น ๆ.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	นายธัญย์ ตันวานิช
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2525 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	- สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี - เข้าศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต ทางด้านการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย